

บทที่ 4

หลักการศรัทธาในเตาฮีดตามคำอธิบายของอิมามอัชชาฟีอีย์

- 4.1 หลักการศรัทธาในเตาฮีด
 - 4.1.1 หลักการศรัทธาของชาวสะลัฟ
 - 4.1.1.1 ตามคำบัญญัติของอัลกุรอานและอัลหะดีษ
 - 4.1.1.2 การให้ความสำคัญกับคำกล่าวของเสาะหาบะฮุ
 - 4.1.1.3 ไม่ใช่ความคิดในการค้นหาออกเหนือหลักฐาน
 - 4.1.1.4 ห่างไกลจากสิ่งที่เป็นอุตริ
 - 4.1.1.5 ให้การคุ้มครองกับญะมาอะฮ์อัลมุสลิมีน
 - 4.1.2 หลักการศรัทธาของมุตะกัลลีมีน
 - 4.1.2.1 การให้ความสำคัญกับความคิดเหนือหลักฐาน
 - 4.1.2.2 การเบี่ยงเบนจากหลักฐานที่ชัดเจน
 - 4.1.3 หลักการศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์
 - 4.1.3.1 ยึดถือกับอัลกุรอานและอัลหะดีษ
 - 4.1.3.2 สถานภาพหะดีษอาหาคในสถานะอิมามอัชชาฟีอีย์
 - 4.1.3.3 ให้ความสำคัญกับความเห็นของเสาะหาบะฮุ
 - 4.1.3.4 ห่างไกลจากกลุ่มเบี่ยงเบน
- 4.2 หลักการศรัทธาในเตาฮีดอรรูบียะฮุ
 - 4.2.1 หลักการของสะลัฟในการพิจารณาการมีอยู่ของพระเจ้า
 - 4.2.2 หลักการของอิมามอัชชาฟีอีย์ในการพิจารณาการมีอยู่ของพระเจ้า
- 4.3 หลักการศรัทธาในเตาฮีดอัลอูลูฮียะฮุ
 - 4.3.1 หลักการของสะลัฟในเตาฮีดอัลอูลูฮียะฮุ
 - 4.3.2 หลักการของอิมามอัชชาฟีอีย์ในเตาฮีดอัลอูลูฮียะฮุ
 - 4.3.2.1 อิกมะฮ์ในการสร้างญินและมนุษย์
 - 4.3.2.2 เรื่องและปัญหาเกี่ยวกับกุโบร์
 - 4.3.2.3 การสาบานนอกอื่นจากพระเจ้า
 - 4.3.2.4 การทำนายโชค (อัตตะตอยยูร)
 - 4.3.2.5 การขอฝนกับดาวตก (อัลอิสติสกอฮ์ บิลอันวาว์)

- 4.3.2.6 การช่วยเหลือ (อัลชะฟาอะฮฺ)
- 4.3.2.7 การปิดเป่า (ฮัรูกอ)
- 4.3.2.8 การเป็นมิตรและการเป็นศัตรู (อัลวะลาอ์ วัลบะรออ์)
- 4.3.2.9 การตั้งภาคี (อัลชีริก)
- 4.4 หลักการศรัทธาในเตาฮีดอัลอิสมาอ์ลัศศิฟาต
 - 4.4.1 หลักการศรัทธาของสะลัฟในพระนามและคุณลักษณะต่างๆ ของอัลลอฮฺ
 - 4.4.2 หลักการศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ในพระนามของอัลลอฮฺ
 - 4.4.2.1 ชนิดต่างๆ ของการปฏิเสธในพระนามของอัลลอฮฺ
 - 4.4.2.2 พระนามและปัญหาของพระนาม
 - 4.4.3 หลักการศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ในคุณลักษณะของอัลลอฮฺ
 - 4.4.3.1 ศิฟัตอัลอิลม
 - 4.4.3.2 ศิฟัตอัลกะลาม
 - 4.4.3.3 ศิฟัตอัลอูคู
 - 4.4.3.4 ศิฟัตอัลอิสติวอาอ์
 - 4.4.3.5 ศิฟัตอันนุซูล
 - 4.4.3.6 ศิฟัตอัลยัด
 - 4.4.3.7 ศิฟัตอัลวัจฮฺ
 - 4.4.3.8 ศิฟัตอัลเกาะคัม
 - 4.4.3.9 ศิฟัตอัลญะฮัก
 - 4.4.3.10 ศิฟัตอัลอะศอบิอฺ
 - 4.4.3.11 ศิฟัตอัลอัยน์
 - 4.4.3.12 ศิฟัตฮัรรูอ์ยะฮฺ

4.1 หลักการศรัทธาในเตาฮีด

การอธิบายปัญหาความศรัทธาในพระเจ้าและคุณลักษณะของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ในสมัยอิมามอัชชาฟีอีย์ นักปราชญ์มุสลิมถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม หรือสำนักคิดใหญ่ ๆ ตามทฤษฎี และวิธีการอธิบายที่ต่างฝ่ายต่างยึดถืออยู่ คือ 1. กลุ่มสะลัฟ เป็นกลุ่มที่ยึดหลักศรัทธาในพระเจ้าและเชื่อในคุณลักษณะของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ โดยไม่พยายามตีความหรือขยายความเพิ่มเติม 2. กลุ่มเคาะลัฟ (มุตะกัลลิมีน) เป็นกลุ่มที่ยึดหลักเหตุผลทางปัญญาและข้อโต้แย้งเชิงตรรกวิทยาในการอธิบายและเข้าใจในปัญหาดังกล่าว

4.1.1 หลักการศรัทธาของชาวสะลัฟ

ชาวสะลัฟได้ยึดถือหลักการศรัทธาในเตาฮีดมีดังนี้

4.1.1.1 ตามคำบัญญัติของอัลกุรอานและอัลหะดีษ

ชาวสะลัฟได้ยึดถือตัวบทบัญญัติของอัลกุรอานและอัลหะดีษในทุกกรณีของเรื่องการศรัทธา ทั้งนี้เนื่องจากว่าอัลลอฮ์ ﷻ ได้รับประกันกับผู้ยึดมั่นกับทั้งสองว่า จะไม่มีการหลงผิดและทุกขัยอย่างแน่นอนอนกับพวกเขา ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสในอัลกุรอานว่า :

﴿ فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ۗ وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ ۗ ﴾

(طه : 123-124)

ความว่า “ แล้วผู้ใดปฏิบัติตามคำแนะนำ (ฮิดายะฮ์) ของข้า เขาก็จะไม่หลงผิดและจะไม่ได้รับความลำบาก และผู้ใดผินหลังจากการรำลึกถึงข้า แท้จริงสำหรับเขา คือ การมีชีวิตอยู่อย่างคับแค้น และเราจะให้เขาพินคืนชีพในวันกิยามะฮ์ในสภาพของคนตาบอด ”

(ฏอฮา : 123-124)

ท่านอะบูสุรอยเราะฮ์ได้รายงานจากเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((تركت فيكم ما إن تمسكتم به لن تضلوا بعدي كتاب الله وسنتي))

(رواه مالك، 1990 : 786)

ความว่า “ฉันได้ละไว้แก่พวกท่าน ตราบใดที่พวกท่านยึดมั่นไว้กับมัน พวกท่านจะไม่มีวันหลงทางหลังจากฉันเป็นอันขาด นั่นคือ กิตาบของ อัลลอฮ์ (อัลกุรอาน) และสุนนะฮ์ของฉัน (อัลหะดีษ)”

(บันทึกโดย Malik, 1990 : 786)

เรื่องสำคัญที่สุดที่เข้าใจจากการยึดมั่นกับอัลกุรอานและอัซสุนนะฮ์ คือ เรื่องอะกีดะฮ์ ทั้งนี้เนื่องจากว่ามนุษย์ไม่สามารถที่จะเข้าใจอะกีดะฮ์ได้อย่างถูกต้อง นอกจากโดยวิธีการวะหฺยูเท่านั้น

การยึดมั่นกับอัลกุรอานและอัซสุนนะฮ์จะถูกต้องได้นั้นต้องประกอบด้วยหลักการ ดังนี้ คือ

1. ต้องให้ความสำคัญกับบทบัญญัติ หรือ หลักฐานจากอัลกุรอานและอัซสุนนะฮ์เหนือความคิดในเมื่อขัดกัน

ส่วนหนึ่งของแนวทางผู้ยึดมั่นกับอัลกุรอานและอัซสุนนะฮ์ คือ พวกเขาจะเลือกคำตรัสของอัลลอฮ์ มากกว่าคำกล่าวของผู้อื่น จะชอบทางนำของเราะฮูล ﷺ มากกว่าทางนำของผู้คนทั้งหมด และจะดำเนินรอยตามท่านเราะฮูล ﷺ ทั้งการยึดมั่น (ภายใน) และการปฏิบัติ (ภายนอก) (al-Asbahāniy, 1990 : 1/272)

2. ศรัทธากับปรากฏการณ์ตัวบท โดยที่ไม่ค้นหาด้วยความคิดในสิ่งที่ไม่ให้ประโยชน์จากการตีความของอะฮฺลฺ อัลกะลาม

อิบน์ กะษีร กล่าวไว้ว่า ผู้ใดได้ยึดมั่นต่ออัลลอฮ์ ﷻ ตามที่ได้กล่าวไว้ในอายะฮ์อัลกุรอานและที่ได้กล่าวไว้ในหะดีษเศาะหีหฺ โดยการยึดมั่นตามความเหมาะสมกับความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ ﷻ และปฏิเสธในความบกพร่องต่าง ๆ กับอัลลอฮ์ ﷻ ผู้นั้นได้ดำเนินชีวิตบนทางนำที่แท้จริง (Ibn Kathīr, 1991 : 2/247)

3. ไม่มีการแยกกันระหว่างอัลกุรอานกับอัซสุนนะฮ์

สิ่งสำคัญที่ชาวสะลัฟมีความแตกต่างกันกับพวกอื่น ๆ จากบรรดาชาวบิโดอะฮ์ (อุตริ) คือ พวกเขาให้ความสำคัญกับอัซสุนนะฮ์ ซึ่งถือว่าอัซสุนนะฮ์เป็นการขยายความอัลกุรอาน และเป็นสิ่งอธิบายให้กับอายะฮ์ที่ปรากฏมาในอัลกุรอาน ดังนั้นชาวสะลัฟจึงยึดมั่นกับสิ่งที่ปรากฏในหะดีษโดยไม่พยายามตีความไปนอกเหนือจากนั้น

4.1.1.2 การให้ความสำคัญกับคำกล่าวของเศาะหาบะฮ์

การให้ความสำคัญกับคำกล่าวของเศาะหาบะฮ์ โดยการรับเอาความเข้าใจและสิ่งทีมาจากพวกเขา เรื่องนี้ได้มีบทบัญญัติมายืนยันให้กับเศาะหาบะฮ์ว่า พวกเขานั้น คือ ประชาชาติ

ของท่านนบี ﷺ ที่ประเสริฐที่สุด เป็นประชาชาติที่มีความศรัทธา มีความรู้และมีความเข้าใจที่มากกว่า เป็นประชาชาติที่มีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ มากและเป็นประชาชาติที่สมควรตามมากที่สุด ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า :

﴿ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ
بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ﴾

(التوبة : 100)

ความว่า : “ บรรดาบรรพชนรุ่นแรกในหมู่ผู้อพยพ (ชาวมุฮาญิรีนจากมักกะฮ์) และในหมู่ผู้ให้ความช่วยเหลือ (ชาวอันศ็อรจากมะดีนะฮ์) และบรรดาผู้ดำเนินตามพวกเขาด้วยการทำดีนั้น อัลลอฮ์ทรงพอพระทัยในพวกเขา และพวกเขาก็พอใจในพระองค์ด้วย ”

(อัลเตาบะฮ์ : 100)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ
رُكْعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ
السُّجُودِ ﴾

(الفتح : 29)

ความว่า : “ มุฮัมมัดเป็นเราะฮ์สูลของอัลลอฮ์และบรรดาผู้ที่อยู่ร่วมกับเขา เป็นผู้เข้มแข็งกล้าหาญต่อพวกปฏิเสธศรัทธา เป็นผู้เมตตาสงสารระหว่างพวกเขาเอง จะเห็นพวกเขาเป็นผู้รู้กั๊ว ผู้ศุญูดโดยแสวงหาคุณความดีจากอัลลอฮ์และความโปรดปราน (ของพระองค์) เครื่องหมายของพวกเขาอยู่บนใบหน้าของพวกเขา เนื่องจากร่องรอยแห่งการศุญูด ”

(อัลฟัตหุ : 29)

นอกจากอายะฮ์อัลกุรอานยังมีหะดีษมากมายที่กล่าวถึงความประเสริฐของชาวสะลัฟ อาทิเช่น การรายงานของอะบี สะอีด¹ กล่าวว่า ท่านเราะฮ์สูล ﷺ กล่าวว่า :

¹ ท่านคือ สะอีด เป็น มาลิก เป็นเศาะหาบะฮ์ของท่านเราะฮ์สูลมาจากตระกูล อัลคุศรีฮ์ มีชื่อเล่นว่า อะบูสะอีดอาศัยอยู่ในเมืองมะดีนะฮ์ เสียชีวิต เมื่อปี ฮ.ศ. 74 (al-'Asqalāniy, 1380 : 1/289)

((لا تسبوا أحدا من أصحابي فإن أحدكم لو أنفق مثل أحد ذهباً ما أدرك مد أحدهم ولا نصيفه))

(رواه مسلم ، 1996 : 2541)

ความว่า : “พวกเจ้าจงอย่าเหยียดหยามท่านหนึ่งท่านใดจากบรรดาเศาะหาบะฮ์ของฉัน แท้จริงผู้หนึ่งในบรรดาพวกเจ้าหากว่าเขาได้ใช้จ่ายหมดเท่ากับภูเขาหุดที่เป็นทอง ก็ยังไม่เท่ากับหนึ่งกำของท่านหนึ่งจากพวกเขาและไม่ใช้ครึ่งหนึ่งของมันเช่นกัน”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 2541)

ท่านนบี ﷺ ได้สั่งให้ประชาชาติของท่าน ปฏิบัติตามบรรดาเศาะหาบะฮ์ในเมื่อได้เกิดความแตกต่างขึ้นมา ดังการรายงานของอัลอิรบาฎ¹ เป็น สาริยะฮ์ กล่าวว่าท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((فإنه من يعش منكم بعدي فسيرى اختلافا كثيرا فعليكم بسنتي وسنة

الخلفاء المهديين الراشدين تمسكوا بها وعضوا عليها بالنواجذ))

(رواه أبو داود ، د.ت : 4607 ، الترمذي ، د.ت : 2676)

ความว่า : “ตั้งนั้น แท้จริงผู้ใดในหมู่ของพวกเจ้าที่มีชีวิตต่อไปหลังจากฉัน พวกเขาจะพบกับความแตกแยกมากมาย (เมื่อเป็นเช่นนั้น) พวกเจ้าจะต้องยึดมั่นกับสุนนะฮ์ของฉัน และสุนนะฮ์ของคุละฟาอ์รอชีดีนที่ได้รับทางนำ พวกเจ้าจงยึดถือกับมันและพวกเจ้าจงขมับมันด้วยฟันกราม”

(บันทึกโดย Abū Dāwūd, n.d. : 4607 ; al-Tirmidhiy, n.d. : 2676)²

ด้วยการสรรเสริญอัลลอฮ์ ﷻ ต่อบรรดาเศาะหาบะฮ์ และท่านนบี ﷺ ได้สั่งให้ตามพวกเขา ทั้งนี้เนื่องจากว่าพวกเขาได้เห็นกับสิ่งที่ได้ประทานลงมา พวกเขา รู้จักความประสงค์ของเราะสูลของพระองค์ พวกเขา รู้ถึงสาเหตุของการลงอาชชะฮ์ ดังนั้นแนวทางของชาวสะลัฟจะอยู่บนแนวทางของเศาะหาบะฮ์

4.1.1.3 ไม่ใช้ความคิดในการค้นหาออกเหนือหลักฐาน

ชาวสะลัฟจะไม่ใช้ความคิดในการค้นหาในสิ่งที่นอกเหนือจากความสามารถ โดยเฉพาะในเรื่องอะกีดะฮ์ ทั้งนี้เนื่องจากว่าอัลลอฮ์ ﷻ ได้ให้กับการคิดของมนุษย์นั้นมีขอบเขต

¹ ท่านคือ อัลอิรบาฎ เป็น สาริยะฮ์ อัศสุละมีเย เสียชีวิตหลังจากปี ฮ.ศ. 70 (al-‘Asqalāniy, , 1380 : 2/17)

² อะบูอิซา กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสันเศาะหี้หฺ

ความสามารถที่จำกัด คือมันไม่สามารถที่จะคิดค้นหาด้วยตัวเองได้ ด้วยสาเหตุนี้ชาวสะลัฟจึงหยุดนิ่งในการค้นหากับสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ชัดเจน พวกเขาจะไม่ใช้วิธีการตะวิล (การตีความหมายเอาเอง) แต่พวกเขาจะยอมรับและจำนนต่อสิ่งที่มีอยู่ในบทบัญญัติ และถือว่าหลักฐานที่มาจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ (อันนักล) นั้นยอดเยี่ยมและเหนือกว่าการใช้สติปัญญา (อัลอักล) อย่างแน่นอน

4.1.1.4 ห่างไกลจากสิ่งที่เป็นอูตริ

การห่างไกลจากสิ่งอูตริ (บิโคอะฮฺ) และพวกบิโคอะฮฺ พร้อมระมัดระวังจากความคลุมเครือที่พวกเขาได้คิดสร้างขึ้นมามีทั้งหมด เป็นการศรัทธาที่แท้จริงต่ออัลลอฮฺ ﷻ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า :

﴿ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﴾

(المجادلة : 22)

ความว่า : “เจ้าจะไม่พบหมู่ชนใดที่พวกเขาศรัทธาต่ออัลลอฮฺและวันปรโลกรักใคร่ชอบพอกับผู้ที่ต่อต้านอัลลอฮฺและเราะสูลของพระองค์”
(อัลมูญาตะละฮฺ : 29)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า :

﴿ وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ ﴾

(الأنعام : 68)

ความว่า : “และเมื่อเจ้าเห็นบรรดาผู้ซึ่งกำลังวิพากษ์วิจารณ์กันอยู่ในบรรดาโองการของเรา (วิพากษ์วิจารณ์ในทำนองเหยียดหยัน) แล้วก็จงออกห่างจากพวกเขาเสีย”

(อัลอันอาม : 68)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ ﴾

(الكهف : 28)

ความว่า : “และเจ้าอย่าเชื่อฟังผู้ที่เราทำให้หัวใจของเขาละเลยจากการรำลึกถึงเราและปฏิบัติตามอารมณ์ต่ำของเขา”

(อัลกะฮฟู : 28)

4.1.1.5 ให้การคุ้มครองกับญะมาอะฮ์อัลมุสลิมีน¹

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงใช้และกำชับให้ปวงบ่าวผู้ศรัทธาทั้งหลายอยู่ในสภาพของการเป็นญะมาอะฮ์ การรวมตัวเข้าด้วยกันและพึ่งพาอาศัยกัน และทรงห้ามการเป็นพวกที่แตกแยกและทะเลาะกัน และทรงห้ามการแตกแยกออกเป็นพวก ๆ และการทะเลาะกัน ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿ وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا ۚ ﴾

(آل عمران : 103)

ความว่า : “และพวกเจ้าจงยึดสายเชือก (ศาสนา) ของอัลลอฮ์โดยพร้อมกันทั้งหมด และจงอย่าแตกแยกกัน และจงรำลึกถึงความเมตตาของอัลลอฮ์ที่มีแก่พวกเจ้าขณะที่พวกเจ้าเป็นศัตรูกัน แล้วพระองค์ทรงให้สนิทสนมกันระหว่างหัวใจของพวกเจ้าแล้วพวกเจ้าก็กลายเป็นพี่น้องกันด้วยความเมตตาของพระองค์”

(อาละอิมรอน : 103)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۚ ﴾

(آล عمران : 105)

ความว่า : “และพวกเจ้าจงอย่าเป็นเช่นบรรดาผู้แตกแยกกันและขัดแย้งกันหลังจากที่บรรดาหลักฐานอันชัดเจนได้มายังพวกเขาแล้ว และชนเหล่านี้แหละสำหรับพวกเขา คือ การลงโทษอันใหญ่หลวง”

(อาละอิมรอน : 105)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ إِنَّ الدِّينَ فَرَقُوا دِيْنَهُمْ وَكَانُوا شِيْعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ۚ ﴾

(الأنعام : 159)

¹ ญะมาอะฮ์อัลมุสลิมีน คือ ชนยุคต้น (อัสสะลัฟ) ของอุมมะฮ์จากบรรดาสะหะบะฮ์ ตาบิอินและบรรดาผู้เจริญรอยตามแนวทางของพวกเขาหลังจากนั้นเรื่อยไปจนถึงวันกิยามะฮ์ พวกเขาต่างรวมอยู่ด้วยกันในแนวทางแห่งอัลกุรอานและอัซสุนนะฮ์ และดำเนินชีวิตไปตามสิ่ง ที่ท่านเราะซูล เคยเป็นมาทั้งสิ่งที่เขยออกมาภายนอกและสิ่งที่อยู่ภายใน (al-Athariy , 2001: 35)

ความว่า : “แท้จริงบรรดาผู้ที่แบ่งแยกศาสนาของพวกเขา (พวกอะฮ์ลุล กิตาบ) และพวกเขาได้กลายเป็นนิกายต่าง ๆ นั้น เจ้า (มุฮัมมัด) หาใช่อยู่ในพวกเขาแต่อย่างใดไม่”

(อัลอันอาม : 159)

ท่านมูอาวิยะฮ์¹ เป็น อะบีสุฟยานได้รายงานจากท่านเราะฮ์ลุล ﷺ กล่าวว่า :

((وإن هذه الملة ستفترق على ثلاث وسبعين : ثنتان وسبعون في النار

وواحدة في الجنة وهي الجماعة))

(رواه أبو داود ، د.ت : 4597 ، الترمذي ، د.ت : 2641)

ความว่า : “และแท้จริงศาสนานี้จะแตกแยกออกเป็น 73 จำพวก โดย 72 จำพวกนั้นอยู่ในนรกและหนึ่งจำพวกเท่านั้นอยู่ในสวรรค์ นั่นคือ อัล-ญะมาอะฮ์”

(บันทึกโดย Abu Dawud, n.d. : 4597 ; al-Tirmidhiy, n.d. : 2641)²

ท่านอิบนุ อุมร์³ ได้รายงานจากท่านเราะฮ์ลุล ﷺ กล่าวว่า :

((إن الله لا يجمع أمتي على ضلالة ويد الله مع الجماعة ومن شذ شذ

إلى النار))

(رواه الترمذي ، د.ت : 2167)

ความว่า : “แท้จริงอัลลอฮ์จะไม่ทรงทำให้อุมมะฮ์ (ประชาชาติ) ของฉันรวมกันในทางหลงผิด และพระหัตถ์ของอัลลอฮ์ทรงอยู่กับญะมาอะฮ์ และผู้ใดแยกตัว (จาก) ญะมาอะฮ์ เขาย่อมแยกออกไปลงนรก”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy , n.d. : 2167)⁴

¹ ท่านคือ มูอาวิยะฮ์ เป็น อะบีสุฟยาน ศอคริน เป็น หัรเบิน เป็น อุมัยยะฮ์ อัลอุมะวียู เข้ารับอิสลามก่อนการเปิดมัสกัฮ์ เป็นหนึ่งในบรรดาเศาะหาบะฮ์ที่เขียนวะหฺยู เสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 60 (al-‘Asqalāniy, 1380 : 2/259)

² อะบูอิซา กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสัน

³ ท่านคือ อับดุลลอฮ์ เป็น อุมร์ เป็นเศาะหาบะฮ์ของท่านเราะฮ์ลุลมาจากตระกูลอัลอะอะละวียู มีชื่อเล่นว่า อะบู อับดุลเราะฮ์มาน อาศัยอยู่ในนครมะดีนะฮ์และเสียชีวิตที่นครมะดีนะฮ์เช่นกันเมื่อปี ฮ.ศ. 73 (al-‘Asqalāniy, 1380 : 1/435)

⁴ อะบูอิซา กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสัน

ในหะดีษอีกบทหนึ่งท่านอับนุ อุมร์ ได้รายงานจากท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((عليكم بالجماعة ، وإياكم والفرقة فإن الشيطان مع الواحد ، وهو

من الإثنين أبعد ، من أراد بمبوححة الجنة ، فيلزم الجماعة))

(رواه الترمذي ، د.ت : 2165)

ความว่า : “จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับพวกเจ้าที่ต้องยึดมั่นกับอัล-ญามาอะฮฺ และพวกเจ้าจงระวังจากการแตกแยกเพราะแท้จริงชัยฏอนจะอยู่พร้อมกับผู้ที่อยู่คนเดียว และมันจะไกลกว่าจากผู้ที่อยู่สองคน ผู้ใดประสงค์จะอยู่ตรงกลางสวรรค์ เขาก็จะต้องสังกัดอยู่ในญามาอะฮฺ”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy, n.d. : 2165)¹

บรรดาอายะฮฺและหะดีษข้างต้นได้เรียกร่องมนุษย์ไปสู่การรวมตัวเข้าด้วยกัน (ญามาอะฮฺ) และได้ดำเนินเรื่องการแตกแยกในกลุ่มพวกเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ชาวสะลัฟจึงให้ความสำคัญกับสิ่งที่ชนยุคต้นของอิสลามได้รวมตัวกันอยู่ และพวกเขาทราบดีว่าประชาชาตินี้จะไม่เกิดการรวมตัวขึ้นมาใหม่ได้หลังจากที่ได้เกิดการแตกแยก นอกจากด้วยสิ่งที่ชนยุคแรกได้รวมตัวกันอยู่บนนั้นเท่านั้น คือ กิตาบของอัลลอฮฺและสุนนะฮฺของท่านเราะสูล ﷺ ดังนั้นพวกเขาได้กระตือรือร้นในการชักชวนมนุษย์เพื่อพิสูจน์กับสิ่งที่ชนยุคแรกได้รวมตัวกัน และละทิ้งกับทุกสิ่งที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดการแตกแยกกัน

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า :

﴿ وَالْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾

(الأنفال : 63)

ความว่า “และได้ทรงให้สนิทสนมระหว่างหัวใจของพวกเขา (บรรดาผู้ศรัทธา) หากเจ้าได้จ่ายสิ่งที่อยู่ในแผ่นดินทั้งหมดเจ้าก็ไม่สามารทำให้สนิทสนมระหว่างหัวใจของพวกเขาได้ แต่ทว่าอัลลอฮฺนั้นได้ทรงให้สนิทสนมระหว่างพวกเขา และแท้จริงพระองค์นั้นคือ ผู้ทรงเดชานุภาพผู้ทรงปรีชาญาณ”

(อัลอันฟาล : 63)

¹ อะบูอิช่า กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสันเศาะหี้หฺ

4.1.2 หลักการศรัทธาของมุตะกัลลิมีน¹

พวกมุตะกัลลิมีนจะใช้หลักการศรัทธาในเรื่องของเตาฮีดดังนี้

4.1.2.1 การให้ความสำคัญกับความคิดเหนือหลักฐาน

การให้ความสำคัญกับความคิดเหนือหลักฐานคือหลักการที่สำคัญที่สุดในบรรดาหลักการทั้งหมดของพวกมุตะกัลลิมีน และหลักการอื่นที่นอกเหนือทั้งหมดจะรวมอยู่บนหลักการแห่งนี้ ซึ่งพวกเขาได้วางค่านิยมความสำคัญของความคิดดังนี้.

ก. แท้จริงการพิสูจน์ด้วยหลักฐานแห่งความคิดคือ รากฐานในการให้เหตุผลตามความปรารถนาของการเป็นพระเจ้า เพราะมันเป็นหลักฐานที่แน่ชัด

ข. ความคิด คือ รากของบทบัญญัติ (จากอัลกุรอานและอัลหะดีษ) และไม่สามารถรู้ถึงความถูกต้องของปรากฏการณ์บทบัญญัติได้ นอกจากด้วยการรู้จักผู้ทรงสร้าง คุณลักษณะของพระองค์ และสัญญาณมูอญิฮะฮฺ (สิ่งที่ผิดธรรมชาติซึ่งมนุษย์ไม่สามารถกระทำได้) ที่ชี้ให้เห็นถึงความถูกต้องของเรอะฮูล และสิ่งเหล่านี้จะไม่เกิดสำเร็จได้นอกจากด้วยความคิด

ค. เมื่อเกิดการคัดค้านซึ่งกันและกันระหว่างบทบัญญัติกับความคิดขึ้นมาจะพิจารณากับความสอดคล้องกับเหตุผลแห่งความคิดที่ถูกต้องแล้วบทบัญญัตินั้นจะถือว่าไม่ถูกต้อง (เศาะหึหฺ) หรือจะตีความบนหนทางของความสวยงาม

ง. แท้จริงพวกเขาได้รับหลักการแห่งความคิดจากการโต้เถียงพวกเขากับนักปรัชญา และพวกเขาก็เชื่อมั่นว่าเป็นสิ่งมั่นคงกว่าอัลกิตาบและอัลสุนนะฮฺ และกล่าวปฏิเสธ เปิดเผยการบิดพลิ้วกับฝ่าฝืน และกล่าวหาว่าละเมิดกับผู้ที่ไม่เห็นชอบด้วยกับหลักการอูตริแห่งนี้ ยิ่งไปกว่านั้นพวกเขาไม่เห็นด้วยและแบ่งแยกในบรรดาพวกเขา และต่างคนต่างกล่าวหาว่าเป็นปฏิเสธในเมื่อมีการขัดแย้งกับหลักการนี้

ดังนั้นด้วยเหตุผลของหลักการแห่งนี้ ทำให้พวกเขาเกิดการปฏิเสธมากมายต่ออะกีดะฮฺที่อ้างด้วยหลักฐานจากอัลกิตาบ และอัลสุนนะฮฺที่ขัดแย้งกับความคิด ซึ่งความคิดในนี้หมายถึงความคิดของพวกเขาที่มาจากปรัชญาของผู้หลงทาง และพวกเขาก็ถือว่าเป็นหลักฐานที่ถูกต้อง ส่วนหลักฐานอื่นนั้นถือว่าเป็นหลักฐานที่ต้องสงสัย (al-Sulamiy, 2001 : 73 ; al-'Aqil, 1998 : 70-72)

¹ มุตะกัลลิมีน คือ กลุ่มที่ใช้แนวทางหลักตรรกหรือสติปัญญาเป็นหลักในการอธิบายหลักอะกีดะฮฺและเตาฮีด

4.1.2.2 การเบี่ยงเบนจากหลักฐานที่ชัดเจน

การเบี่ยงเบนในที่นี้ หมายถึงการเบี่ยงเบน โดยวิธีการตะวิล หรือตัฟวิฎ
ตะวิล หมายถึง การหันคำพูดที่ปรากฏไปสู่ความหมายอื่นที่นอกเหนือจาก
ความประสงค์ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของพวกเขา (มุตะกัลลิมีน) อาทิ เช่น การตีความหมาย
ของ “อิสติวอาฮ์ อะลา อัลฮัจญ์” แปลว่า การทรงสถิตย์อยู่เหนือบัลลังก์ของอัลลอฮ์ กลุ่มมุตะกัลลิมีน
มีความเห็นว่า “อิสติวอาฮ์” มีความหมายเป็น “อิสติลาฮ์” แปลว่า “ครอบครองและมีอำนาจเหนือ” ซึ่ง
แตกต่างจากความหมายของชาวสะลัฟที่ไม่มีการเบี่ยงเบน.

ตัฟวิฎ หมายถึง การยุติในการให้การยืนหยัดและการปฏิเสธด้วยเหตุผลว่า แท้จริง
อายะฮ์อัศศิฟาต (อายะฮ์ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของอัลลอฮ์) นั้นเป็นส่วนหนึ่งของอายะฮ์
อัลมุตะซาบิฮาต (อายะฮ์ที่คลุมเครือ) ที่เข้าใจยากโดยสติปัญญา แตกต่างจากชาวสะลัฟที่ให้การยืน
หยัดกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามความหมายจริงเหมาะสมกับพระองค์และความรู้เรื่องกัยฟิยะฮ์
(วิธีการ) เป็นสิทธิของพระองค์เท่านั้น (al-‘Aqīl, 1998 : 73-74 ; al-Qausiy, 2002 : 392)

4.1.3 หลักการศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์

หลักการศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ในเรื่องของเตาฮีดมีดังนี้

4.1.3.1 ยึดถือกับอัลกุรอานและอัลหะดีษ

การยึดถือกับตัวบทของอัลกุรอานและอัลหะดีษ คือ หลักการแรกของอิมาม
อัชชาฟีอีย์ เพราะว่าทั้งสองนั้นเป็นแหล่งหลักที่กล่าวถึงในเรื่องอะกิดะฮ์ และไม่อนุญาตให้กับ
มุสลิมเอามาแลกเปลี่ยนด้วยทั้งสอง แล้วสิ่งใดที่ทั้งสองได้ยืนยันไว้ มุสลิมจำเป็น ต้องยืนหยัดและ
สิ่งใดที่ทั้งสองได้ปฏิเสธไว้มุสลิมจำเป็นต้องปฏิเสธด้วย ไม่มีทางนำและความถูกต้องนอกจากด้วย
ความยึดถือกับทั้งสอง (al-Shafi‘iy, 2005 : 119-121) โดยยึดอายะฮ์ดังต่อไปนี้

อัลลอฮ์ ^ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ
الْخَيْرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ﴾

(الأحزاب : 36)

ความว่า : “ไม่บังควรแก่ผู้ศรัทธาชายและผู้ศรัทธาหญิงเมื่ออัลลอฮ์และ
เราะสุลของพระองค์ได้กำหนดกิจการใดแล้วสำหรับพวกเขาไม่มีทาง
เลือกในเรื่องของพวกเขา”

(อัลอะหฺซาบ : 36)

นี่คือ หน้าทีของบรรดาผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮ์และเราะฮ์สุลของพระองค์ และด้วยเหตุ นั้นอัลลอฮ์ได้ทรงปฏิเสธการศรัทธาจากผู้ที่รังเกียจและเยอหยิ่งจากการติดตามนบี ﷺ

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِي مَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾

(النساء : 65)

ความว่า : “มิใช่เช่นนั้นดอก ข้าขอสาบานด้วยพระเจ้าของเจ้าว่า เขา เหล่านั้นจะยังไม่ศรัทธาจนกว่าพวกเขาจะให้เจ้าตัดสินในสิ่งที่ขัดแย้งกัน ระหว่างพวกเขา แล้วพวกเขาไม่พบความคับใจใด ๆ ในจิตใจของพวกเขา จากสิ่งที่เจ้าได้ตัดสินไปและพวกเขายอมจำนนด้วยดี”

(อันนิสาอ์ : 65)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้สั่งให้มุฮัมมัดกลับไปหาพระองค์และเราะฮ์สุลของพระองค์ในเมื่อมี การโต้เถียงระหว่างกันดังที่อัลลอฮ์ตรัสไว้ว่า:

﴿ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴾

(النساء : 59)

ความว่า : “แต่ถ้าพวกเจ้าขัดแย้งกันในเรื่องใดก็จงนำสิ่งนั้นกลับไปยัง อัลลอฮ์ (อัลกุรอาน) และเราะฮ์สุล (อัสสุนนะฮ์) หากพวกเจ้าศรัทธาต่อ อัลลอฮ์และวันปรโลก นั้นแหละเป็นสิ่งที่ดียิ่ง และเป็นกาารกลับไปที สวยงามยิ่ง”

(อันนิสาอ์ : 59)

บนหนทางแห่งนี้ชาวสะลัฟได้ดำเนินไปที่ละขั้น พวกเขาศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และสิ่ง ที่ได้มาจากพระองค์ ศรัทธาต่อเราะฮ์สุลลอลฮ์ และสิ่งที่มาจากท่าน พวกเขาพูดกล่าวในสิ่งที่พวกเขา สามารถและสิ่งที่อัลลอฮ์ได้อนุญาตให้กับพวกเขาพูด และพวกเขาเงิบในสิ่งที่พวกเขาไม่สามารถ และสิ่งที่อัลลอฮ์ไม่อนุญาตให้กับพวกเขา ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าในศตวรรษอันประเสริฐจะไม่พบการ ทะเลาะวิวาทในบรรดาอะฮ์ลุล อัสสุนนะฮ์โดยเฉพาะในเรื่องอะกีดะฮ์ทั้งนี้สืบผลเนื่องจากการยึดมั่น ของพวกเขาต่อกิตาบอัลลอฮ์ ﷻ และสุนนะฮ์ เราะฮ์สุล ﷺ

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า :

﴿ فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ﴾

(طه : 123)

ความว่า : “แล้วผู้ใดปฏิบัติตามคำแนะนำ (ฮิदाเยฮฺ) ของข้า เขาก็จะไม่หลงผิด และจะไม่ได้รับความลำบาก¹”

(ฏอฮา : 123)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن

سَبِيلِهِ ۚ ﴾

(الأنعام : 153)

ความว่า : “และแท้จริงนี่คือทางของข้าอันเที่ยงตรง พวกเจ้าจงปฏิบัติตามมันเถิดและอย่าปฏิบัติตามหลาย ๆ ทาง² เพราะมันจะทำให้พวกเขาแยกออกไปจากทางของพระองค์”

(อัลอันอาม : 153)

หลังจากได้อธิบายถึงแนวทางของชะลัฟในการยึดมั่นอะกีดะฮฺแล้ว อิมามอัชชาฟีอีย์ คือ หนึ่งในบรรดาอิมามชะลัฟที่ได้ดำเนินตามแนวทางของมัซฮับชะลัฟที่มองว่าอัลกุรอานและอัลหะดีษทั้งสอง คือ แหล่งบทบัญญัติสำคัญที่ต้องยึดมั่น

อิมามอัชชาฟีอีย์ (al-Shafi'iy, 1990 : 7/313) ได้กล่าวเรื่องนี้คัดค้านกับผู้ที่ว่าด้วยอิศติหฺซาน (การเห็นชอบ) ว่า : ทุกสิ่งที่ฉันได้อธิบายกับสิ่งที่ฉันไม่ได้กล่าวและเจียบจากมันพอเพียงกับสิ่งที่ฉันได้กล่าวกับมันเท่านั้น ส่วนสิ่งที่ฉันไม่ได้กล่าวจากหุก่ม (กฎ) ของอัลลอฮ์ หุก่ม (กฎ) ของเราะฮฺลุลของพระองค์และหุก่ม (กฎ) ของมุสลิมิน คือ แสดงว่าไม่อนุญาตกับผู้ใดที่สมควรเป็นผู้ตัดสินหรือผู้ชี้ขาดไปให้คำตัดสินหรือคำชี้ขาด เว้นแต่มาจากทางด้านรายงานที่แน่นอน และนั่นคือ อัลกิตาบแล้วก็อัลสุนนะฮฺ หรือสิ่งที่นักวิชาการว่าพวกเขาไม่แย้งกันในสิ่งนั้น หรือกียาส (การเปรียบเทียบ) กับบางส่วนของจากนี้ และไม่อนุญาตกับเขาไปให้คำตัดสิน และคำชี้ขาดด้วยวิธี

¹ คือ เมื่อมีคัมภีร์และเราะฮฺลุลจากข้ามายังพวกเจ้า เพื่อชี้แนะพวกเจ้า ไปสู่แนวทางที่ถูกต้องแล้ว ผู้ใดยึดมั่นต่อบทบัญญัติของข้าและปฏิบัติตามเราะฮฺลุลของข้าแล้ว เขาจะไม่หลงทางในโลกคุณฮาและจะไม่ได้รับความลำบากในโลกอาคิเราะฮฺ

² คือ ทางอื่น ๆ ที่มีมนุษย์อุคฺริกำหนดขึ้นเอง ซึ่งมีไม่มาจากอัลลอฮ์และเราะฮฺลุลของพระองค์

อิสติหฺซาน (การเห็นชอบ) เพราะอิสติหฺซานไม่ใช่เป็นสิ่งที่วาญิบ (จำเป็น) และไม่ใช่สิ่งใดจากความหมายเหล่านี้

อิมามอัซซาฟีอี¹ได้อ้างถึงหลักฐานว่าด้วยวาญิบ (จำเป็น) ต้องใช้อัลกิตาบและอัศสุนนะฮฺในการตัดสินชี้ขาดและไม่อนุญาตกับผู้ใดขัดแย้งกับทั้งสองว่าอัลลอฮฺได้ตรัสกับท่านนบีของพระองค์ว่า :

﴿ اتَّبِعْ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ﴾

(الأنعام : 106)

ความว่า : “จงปฏิบัติตามสิ่งที่ถูกประทานมาแก่เจ้าจากพระเจ้าของเจ้าเถิด”

(อัลอันอาม : 106)

อิมามอัซซาฟีอี¹อ้างอีกว่า :

﴿ وَأَنَّ أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ ﴾

(المائدة : 49)

ความว่า : “และเจ้า (นบีมุฮัมมัด) จงตัดสินระหว่างพวกเขา (ชาวยิว) ด้วยสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงประทานลงมาเถิด และจงอย่าปฏิบัติตามใครใฝ่ต่ำของพวกเขา”

(อัลมาอิดะฮฺ : 49)

ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวกับอัลหะดีษ อิมามอัซซาฟีอี¹ได้กล่าวว่า :

(كل حديث صح عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فإني أقول به وإن لم يبلغني)

ความว่า : “ทุกหะดีษที่ถูกต้องจากเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ แท้จริงฉันจะกล่าวกับมัน ถึงแม้ว่ามันไม่ได้มาถึงกับฉัน” (al-Raziy, 1993 : 317)

อิรเราะบีอู! เล่าว่า ฉันได้ยินอิมามอัซซาฟีอี¹กล่าวว่า :

(إذا وجدت سنة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم خلاف قولي فخذوا بالسنة ودعوا قولي فإني أقوال بها)

¹ ท่านคือ อิรเราะบีอู เป็น สุลัยมาน เป็น อับดุลญับบาร์ อัลมูรอคีย อัลมุอฺซซิน เป็นศิษย์ของอิมามอัซซาฟีอี เสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 270 (al-'Asqalāniy, 1380 : 1/245)

ความว่า: “ในเมื่อพวกท่านได้พบกับสุนนะฮ์ที่มาจากท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ แตกต่างกับคำพูดของฉัน พวกท่านจงเอากับสุนนะฮ์และจงละทิ้งคำพูดของฉันเสีย แท้จริงฉันจะกล่าวกับสุนนะฮ์” (al-Rāziy, 1993 :317)

4.1.3.2 สถานภาพหะดีษอาหัดในสถานะอิมามอัชชาฟีอีย์

ในหัวข้อนี้หมายถึงการยึดมั่นในหะดีษอาหัดที่เกี่ยวกับเรื่องการศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์

อิมามอัชชาฟีอีย์เรียกหะดีษอาหัดและบางครั้งเรียกเคาะบ์รว่าหิด ทั้งสองมีความหมายเดียวกัน

อิมามอัชชาฟีอีย์ (al-Shafi'iy, 2005 : 344) ได้นิยามหะดีษอาหัดดังนี้ :

(خير الواحد عن الواحد حتى ينتهي به إلى النبي أو من انتهى به إليه
دونه)

ความว่า : เคาะบ์ร (หะดีษ) ที่รายงานโดยผู้เดียวจากผู้เดียวตั้งแต่แรก ของสายรายงานจนกระทั่งถึง ท่านนบี ﷺ หรือ อื่นจากท่าน

จากนิยามของอิมามอัชชาฟีอีย์ สรุปได้ว่าเคาะบ์รว่าหิดหรือหะดีษอาหัด¹ ในความประสงค์ของอิมามอัชชาฟีอีย์คือ หะดีษที่นอกเหนือจากหะดีษมุตะวาติร² และหะดีษมัชชูร³

เงื่อนไขของการยอมรับหะดีษอะหัดในทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์

อิมามอัชชาฟีอีย์จะไม่รับหะดีษอาหัดในการใช้เป็นหลักฐานนอกจากหะดีษ นั้น ประกอบด้วยเงื่อนไข ดังนี้ คือ

1) ผู้รายงานต้องเป็นผู้ที่เชื่อถือได้ในศาสนาของเขา เป็นผู้ที่รู้จักด้วยความจริงจัง ในคำพูดของเขาและผู้รายงานหะดีษทั้งหมดต้องเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ตั้งแต่ผู้แรกจนถึงผู้สุดท้าย

¹ ตามทัศนะของอุละมาอ์ท่านอื่น ๆ ได้นิยามหะดีษอาหัดคือ หะดีษที่ไม่ได้รวมอยู่บนเงื่อนไขของหะดีษมุตะวาติร 4 ประการคือ
1. ต้องรายงานโดยผู้รายงานจำนวนมากคือ 10 คนตามทัศนะของส่วนใหญ่ 2. ต้องมีผู้รายงานเป็นจำนวนมากในทุกระดับชั้น
3. โดยนิสัยแล้วเชื่อว่าพวกเขาเห็นชอบในสิ่งที่โกหก 4. การอ้างอิงหะดีษของพวกเขาต้องเป็นวิธีการสัมผัส เช่น ด้วยคำกล่าวว่าเป็นได้อิน หรือ ฉันได้สัมผัส เป็นต้น (al-Tahhān , 1987 : 19-20)

² หะดีษมุตะวาติร หมายถึง หะดีษที่รายงานโดยผู้รายงานจำนวนมาก ที่ไม่เชื่อโดยนิสัยว่าพวกเขาเห็นชอบในสิ่งที่โกหก(al-Tahhān, 1987 : 19) กล่าวคือ หะดีษที่มีการรายงานในทุกระดับชั้นโดยผู้รายงานจำนวนมาก ซึ่งโดยปกติสติปัญญาจะตัดสินว่ามันเป็นไปไม่ได้ที่บรรดาผู้รายงานได้ตกลงกันกับการขัดแย้งในหะดีษนั้น

³ หะดีษมัชชูร คือ หะดีษที่รายงานโดยผู้รายงานจำนวน 3 คนขึ้นไปในทุกระดับชั้น แต่ไม่ถึงจำนวนจำกัดของมุตะวาติร

2) ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในสิ่งที่เขาพูด เป็นผู้ที่เข้าใจกับความหมายของหะดีษ เมื่อเขารายงานหะดีษด้วยความหมายต้องไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายจากตัวบทถ้าไม่เช่นนั้น แล้วต้องรายงานหะดีษด้วยตัวบทตามที่เขาได้ฟัง

3) ต้องเป็นผู้ที่รักษากับหะดีษหากเขารายงานหะดีษด้วยการท่องจำและเป็นผู้ที่รักษากับการบันทึก หากว่า เขารายงานด้วยการเขียน

4) การรายงานของเขาต้องไม่ขัดแย้งกับการรายงานของผู้ที่ไว้วางใจ เพราะการขัดแย้งกับผู้ไว้วางใจและผู้ท่องจำ มันได้แสดงถึงความผิดพลาดในการรายงานและไม่ดีในความจำของเขา

5) ต้องไม่เป็นผู้รายงานที่ปกปิด (มุตลลิส) เช่น เขารายงานหะดีษจากผู้ที่เขาได้พบ โดยที่เขาไม่ได้ฟังหะดีษจากผู้นั้น (al-Shāfi'iy, 2005 : 344)

อิมามอัชชาฟีอี เป็นคนแรกที่กล่าวยืนยันชัดในเรื่องหะดีษอาหาด (เคาะบ์รฺวาคิด) พร้อมใช้ เป็นหลักฐานในการยืนยัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง อะกีดะฮ์ ซึ่งพวกมูตะซิลละฮ์ และ อะฮฺลุ อัสลามไม่ยอมรับเคาะบ์รฺวาคิดใช้ในการยืนยันเป็นหลักฐาน ด้วยเหตุผลที่ว่าเคาะบ์รฺวาคิด ไม่สามารถให้ความน่าเชื่อถืออย่างแน่นแฟ้นได้

เงื่อนไขทั้งหมดที่กล่าวโดยอิมามอัชชาฟีอี้นั้น คือ เป็นมูลฐานของเงื่อนไขที่ อุละมาอ์หะดีษได้นำมาใช้เป็นหลักการในการพิจารณาหะดีษหลังจากท่าน (al-Tahhān, 1987:35) หลักการนั้นคือ

1) การติดต่อของสายรายงาน (อิตติศอลุสสะนัด) หมายถึง ทุกคนในบรรดาผู้รายงานหะดีษต้องรับเอาหะดีษ โดยตรงจากผู้ที่เหนือกว่าตั้งแต่ต้นรายงานจนถึงสุดท้าย

2) ผู้รายงานต้องมีคุณธรรม (อะดะละตุรฺรฺวาศ) หมายถึง ทุกคนในบรรดาผู้รายงานหะดีษต้องเป็นมุสลิม บรรลุศาสนภาวะ มีสติปัญญา ไม่กระทำในสิ่งที่ต้องห้าม และไม่เสื่อมเสียในความดี

3) ผู้รายงานต้องมีความแน่นอนและถูกต้อง (ญะอะบตุรฺรฺวาศ) หมายถึง ทุกคนในบรรดาผู้รายงานหะดีษ ต้องมีความสมบูรณ์ในการบันทึก ไม่ว่าจะบันทึกในใจหรือจะบันทึกในหนังสือ

4) ต้องไม่ขัดแย้งกับผู้เหนือกว่า (อะดะมุขชฺชูษ) หมายถึง หะดีษนั้นต้องไม่ขัดแย้งกับหะดีษที่รายงานโดยผู้รายงานที่เหนือกว่า

5) ไม่มีการบกพร่อง (อะดะมุลลิตละฮ์) หมายถึง หะดีษนั้นต้องไม่มีบกพร่องที่เป็นสาเหตุคลุมเครือทำให้เกิดการตีความในความถูกต้องของหะดีษแม้ว่าภายนอกจะปกปิดจากมันก็ตาม

อิมามอัชชาฟีอีซ กล่าวว่า ฉันทนไม่เคยจำเลยว่าจะจากบรรดาฟุเกาะฮาอ์มุสลิมินนั้นมี
 ทรศนะซัดแย้งกันในการยื่นหยัดเคาะบ์รวาหิด (al-Shāfi'iy, 2005 : 399)

หลักฐานในการยื่นหยัดกับเคาะบ์รวาหิด

อิมามอัชชาฟีอีซได้นำหะดีษต่าง ๆ มายืนยันเป็นหลักฐานว่าด้วยจำเป็นต้องปฏิบัติ
 กับหะดีษอาหัดและสามารถยืนยันเป็นหลักฐานได้ไม่ว่าในเรื่องอะกิดะฮ์หรือในเรื่องปลีกย่อย
 ดังเช่น

1) อิมามอัชชาฟีอีซ (al-Shāfi'iy, 2005 : 360) กล่าวว่า สุฟยานได้รายงานกับฉันจาก
 อับดุลมาลิก¹ เป็น อุมัยร จากอับดุลเราะห์มาน เป็น อับดุลลอฮ์ เป็น มัสฮูด จากบิดาของท่านว่า
 ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((نَصَّرَ اللهُ عَبْدًا سَمِعَ مَقَالِي فَحَفِظَهَا وَوَعَاها وَأَدَاها))

(رواه الترمذي، د.ت : 2658)

ความว่า : “ขออัลลอฮ์ได้ทรงประทานความสดชื่นให้แก่บ่าวคนหนึ่งที่ได้
 ยืนยันคำพูดของฉันแล้วเขาก็ท่องจำมันและมีความเข้าใจกับมันและนำ
 มันไปเผยแพร่ต่อ (ยังผู้อื่น ๆ)”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy, n.d. : 2658)²

ในเมื่อท่านเราะฮ์ลุส ได้ขอความจำเริญให้กับคนหนึ่งที่ได้ฟังคำพูดของท่าน
 แล้วท่องจำมันและทำความเข้าใจกับมัน แล้วทำการเผยแพร่ให้กับผู้อื่น นั่นแสดงว่าบ่าวของคน
 เดียว (เคาะบ์รวาหิด) ที่มาจากเราะฮ์ลุส เป็นหลักฐาน (หุจญ์ญะฮ์) ที่วาญิบต้องปฏิบัติกับมัน แต่ถ้า
 ไม่เช่นนั้นแล้วท่านเราะฮ์ลุส จะไม่ขอความจำเริญให้กับเขาในความหมายใดก็ตาม

2) อิมามอัชชาฟีอีซ (al-Shāfi'iy, 2005 : 363) กล่าวว่า มาลิกได้รายงานกับฉันจาก
 อับดุลลอฮ์ เป็น ดินาร์ จากอิบน์อุมัยร กล่าวว่า :

¹ ท่าน คือ อะบูอัมรฺ อับดุลมะลิก เป็น อุมัยร เป็น สุวัยดฺ อัลละเคาะมีษ เป็นที่รู้จักในนามของ อัลกิบฎีษ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 136
 (al-'Asqalāniy, 1380 : 1/521)

² อะบูอิซา กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหีหฺ (al-Tirmidhiy, n.d. : 5/34)

³ ท่าน คือ อับดุลลอฮ์ เป็น ดินาร์ อัลอะดะวีหฺ มีชื่อเล่นว่าอะบู อับดุลเราะหฺมาน อัลมะคะนีย เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 136 (al-'Asqalāniy,
 1380 : 1/413)

((بينما الناس بقباء في صلاة الصبح ، إذ أتاهم آت . فقال: إن رسول الله
قد أنزل عليه قرآن ، وقد أمر أن يستقبل القبلة ، فاستقبلوها ، وكانت
وجوههم إلى الشام فاستداروا إلى الكعبة))

(رواه البخاري ، 1997 : 403 ، 4490 ، 4491)

ความว่า “ขณะที่ผู้คนอยู่ในละหมาดศุบหุที่กุบอาห์ ได้มีผู้หนึ่งมายังพวกเขาแล้วกล่าวว่าแท้จริงอัลกุรอานได้ถูกประทานมาให้ท่านเราะฮ์ลุ ลุดลอฮ์ และท่านได้ถูกให้ผินหน้าไปยังกิบลัต แล้วพวกเขาได้ผินหน้าไปยังกิบลัต ซึ่งขณะนั้นหน้าของพวกเขาได้หันไปทางเมืองชามอยู่ (บัยตุลมักดิส) แล้วพวกเขาได้หันไปทางกะอะบะฮ์

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 :403 , 4490 , 4491)

หะดีษนี้ได้แสดงว่าผู้คนที่กำลังละหมาดในมัสยิดกุบอาห์ พวกเขาได้ตอบรับกับการเรียนร้องของคนหนึ่ง และได้ปฏิบัติกับข่าวนั้น แต่ถ้าพวกเขาไม่รู้ว่าเคาะบ์รว่าหิดเป็นหลักฐานที่วาญิบต้องปฏิบัติแล้ว แน่นอนพวกเขาไม่เปลี่ยนจากบัยตุลมักดิสไปยังกะอะบะฮ์ ซึ่งเป็นที่บังคับแก่พวกเขาอยู่แล้ว

3) อิมามอัชชาฟีอี (al-Shāfi‘iy, 2005 : 364-365) กล่าวว่า มาลิกได้รายงานกับฉันจากอิสหาก เป็น อับลุดลอฮ์ เป็น อะบีญุฎหะฮ์ จากอะนัส เป็น มาลิก กล่าวว่า:

((كنت أسقي أباطلحة وأبا عبيدة بن الجراح وأبي بن كعب شرابا من
فضيخ وتمر ، فجاءهم آت فقال : إن الخمر قد حرمت ، فقال أبو طلحة
: قم يا أنس إلى هذه الجرار فاكسرها ، فقمت إلى مهراس لنا ،
فضربتها بأسفله حتى تكسرت))

(رواه البخاري ، 1997 : 5582 ، 7253)

ความว่า : “ขณะที่ฉันกำลังให้เครื่องดื่ม (เหล้า) ที่คั้นมาจากองุ่นและอินทผาลัมแห้งกับอะบูญุฎหะฮ์¹ อะบูอัยยูบะฮ์² เป็น อัลญุรรอหุ และอัยยูบ³ เป็น กะออบ ได้มีผู้หนึ่งมายังพวกเขาแล้วกล่าวว่า: แท้จริงเครื่องดื่มินเมาได้ถูกทรงห้าม แล้วอะบูญุฎหะฮ์ได้กล่าวว่า : โอ้อะนัส จงลุกขึ้น

¹ ท่าน คือ ชัยคฺ เป็น สัสตุ เป็น อัลอัศวัคฺ เป็น หารอม อัลอันศอรียฺ อะบูญุฎหะฮ์ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 34 (al-‘Asqalāniy, 1380 : 1/275)

² ท่าน คือ อามิร เป็น อับลุดลอฮ์ เป็น อัลญุรรอหุ เป็น ฮิลาล อัลกุเราะซีฮ์ เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 18 (al-‘Asqalāniy, 1380 : 1/388)

³ ท่าน คือ อัยยูบ เป็น กะออบ เป็น กัยศ เป็น อัยยูบ เป็น ชัยคฺ เป็น มุอาวิยะฮ์ เป็น อัมรุ เป็น มาลิก เป็น นัจญาร อัลอันศอรียฺ มีชื่อเล่นว่า อะบูมุนษิร เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 19 (al-‘Asqalāniy, 1380 : 1/48)

ไปที่เหยือกน้ำเหล่านี้แล้วทูปมันให้แตกฉันก็ได้ลุกขึ้นไปที่ครกสำหรับ
พวกเรา แล้วฉันก็ได้ทูปมันกับกันของครกจนกระทั่งแตก”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 5582 , 7253)

จากหะดีษนี้เห็นว่าอะบูฏอลหะฮะเมื่อได้มีผู้หนึ่งมายังท่านและได้ฟังข่าวจากเขา
ซึ่งพร้อมกับท่านนั้นมีอะบูอัยยะฮะและอูบัย เป็น กะออบอยู่ด้วย หลังจากนั้นท่านรีบเร่งแล้วตั้ง
อะนัส เป็น มาลิกให้ทูปเหยือกเหล่านี้ทั้งหมด อะบูอัยยะฮะและอูบัย เป็น กะออบ ก็ไม่ได้คัดค้าน
อะไรกับท่าน ในทางตรงกันข้าม ท่านทั้งสองเห็นชอบด้วยกับอะบูฏอลหะฮะ พวกเขาเองก็ไม่ชอบกับ
การกระทำเหล่านี้ ซึ่งถือว่าเป็นความสรวุสรวายหากไม่เป็นที่ต้องห้าม แต่พวกเขาารู้ดีว่าเคาะบ์ร
วาหิด (ข่าวที่มาจากผู้เดียว) นั่นคือหลักฐานที่วาญิบต้องปฏิบัติกับมันในเมื่อข่าวนั้นมาจากผู้ที่นับถือ
และท่านเราะฮูล ﷺ เองก็เจียบในสิ่งที่พวกเขาได้กระทำไว้ ซึ่งเป็นหลักฐานอีกด้วยในเรื่องนั้น

อิมามอัชชาฟีอี (al-Shāfi‘iy, 2005 : 72) ได้กล่าวถึงการยืนหยัดกับอัสนุนนะฮ์อีก
ว่า :

“แล้วทุกคนที่ยอมรับกฎข้อบังคับจากอัลลอฮ์ที่มีอยู่ในกิตาบของ
พระองค์แน่นอนเขาต้องยอมรับสุนนะฮ์ที่มาจากท่านเราะฮูล ﷺ เนื่อง
จากอัลลอฮ์ได้บังคับให้ปวงบ่าวของพระองค์เชื่อฟังเราะฮูลของ
พระองค์... และผู้ใดที่ยอมรับสุนนะฮ์ที่มาจากท่านเราะฮูล ﷺ
หมายความว่าเขาผู้นั้นได้ยอมรับในคำสั่งของอัลลอฮ์ เพราะอัลลอฮ์ได้
คำสั่งให้ปวงทุกคนเชื่อฟังต่อพระองค์ (เพื่อเชื่อฟังต่อเราะฮูล ﷺ)”

4.1.3.3 ให้ความสำคัญกับความเห็นของเศาะหาบะฮ์

แม้ว่าเศาะหาบะฮ์จะเป็นมนุษย์ เหมือนกับคนทั่วไป แต่พวกเขามีความประเสริฐ
เหนือกว่าคนอื่น พวกเขาได้ใช้ชีวิตรวมอยู่กับท่านเราะฮูล ﷺ ได้อยู่ภายใต้การอบรม สั่งสอนและดูแล
ของท่านเราะฮูล พวกเขาจะรู้ถึงสาเหตุของการประทานอายะฮ์ลงมา จะเข้าใจความหมายอัลกุรอาน
และอัสนุนนะฮ์ดีกว่าผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องจากพวกเขาได้เห็น ได้ฟังจากการกระทำ การกล่าวและการ
ยอมรับของท่านเราะฮูล ﷺ

เศาะหาบะฮ์ เป็นคนที่ไว้วางใจมากที่สุดในการบรดาประชาชาติของท่านนบี ﷺ ทุก
คนเห็นพ้องกันว่าพวกเขา คือ ผู้มีคุณธรรม (อุดม) ที่ไม่มีผู้ใดขัดแย้งในเรื่องนี้ นอกจากทัศนคติที่
ผิดปกตินั้น

ด้วยความประเสริฐที่เหนือผู้อื่น ความรู้ความเข้าใจในศาสนาที่ดีกว่า และเป็นที่ยอมรับในคุณธรรมของพวกเขา จึงทำให้ความเห็นและคำกล่าวของพวกเขามีความสำคัญเฉพาะในการบัญญัติหุก่ม และในเรื่องนี้อิมามอัชชาฟีอีย์มีความเห็นอย่างไร?

ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อความเห็นของเศาะหาบะฮ์

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้แบ่งความเห็นของเศาะหาบะฮ์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ความเห็นของเศาะหาบะฮ์ที่มีความเห็นตรงกัน ความเห็นในประเภทนี้ถือว่าอ้างเป็นหลักฐานได้ เพราะมันเป็น อิจญ์มาอฺจากพวกเขา และ อิจญ์มาอฺของพวกเขา คือ หุจญ์ญะฮ์ (เป็นหลักฐาน) ที่วาญิบต้องปฏิบัติกับมัน เช่นเดียวกับบท อิจญ์มาอฺที่ผ่านมา

2) ความเห็นของเศาะหาบะฮ์ที่มีความเห็นที่แตกต่างกัน สำหรับความเห็นในประเภทนี้ คือ ต้องมีการ ตัรฎีหฺซึน (การพิจารณาให้น้ำหนักของหลักฐาน) และการตัรฎีหฺซึนต้องมีหลักฐาน ไม่ว่าหลักฐานนั้นจะเป็นอายะฮ์อัลกุรอาน หรือ อัศสุนนะฮ์ หรือ อิจญ์มาอฺ หรือ กิยาสที่ถูกต้องก็ตาม

3) ความเห็นของเศาะหาบะฮ์ ที่มีคนเดียว สำหรับความเห็นในประเภทนี้ คือ หากว่ามันไม่มีในกิตาบ ไม่มีในสุนนะฮ์ และไม่มีในอิจญ์มาอฺ หรือ มีในกิยาส อิมามอัชชาฟีอีย์มีความเห็นว่าต้องปฏิบัติตามความเห็นเดียวเหล่านี้ โดยเฉพาะในสิ่งที่ไม่สามารถมีการอิจญ์ติฮาดได้

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้กล่าวในหนังสืออัรริสาละฮ์ว่า : ได้มีผู้ถามว่า : ... ท่านมีความเห็นอย่างไรกับคำพูดของบรรดาเศาะหาบะฮ์ ในเมื่อพวกเขามีความแตกต่างกันในเรื่องนั้น? แล้วฉันตอบว่า : เราจะพิจารณากับคำพูดที่เห็นชอบด้วยกิตาบ หรือ สุนนะฮ์ หรือ อิจญ์มาอฺ หรือ กิยาสที่ถูกต้อง เขาถามว่า : แล้วท่านเห็นอย่างไรในเมื่อมีคนเดียวจากบรรดาพวกเขาได้กล่าวคำพูดและได้มีการเห็นชอบด้วยกับเขาในคำพูดนั้น โดยไม่มีการขัดแย้งกัน แล้วสำหรับท่านมีหลักฐานกับการเชื่อฟังมันในกิตาบ หรือ สุนนะฮ์ หรือ สิ่งที่ผู้คนเห็นพ้องกันที่เป็นสาเหตุให้ท่านได้กล่าวกับมันเป็นความรู้? ฉันได้ตอบกับเขาว่า : เราไม่พบในกิตาบเล่มนี้ และในสุนนะฮ์ที่ยืนหยัด แต่เราได้พบกับบรรดานักวิชาการ พวกเขาบางครั้งรับเอาคำพูดของคนเดียวจากบรรดาเศาะหาบะฮ์ บางครั้งพวกเขาละทิ้งมัน และบางครั้งพวกเขามีความแตกต่างกันในบางเรื่องที่ได้รับเอาจากบรรดาเศาะหาบะฮ์ เขาถามอีกว่า : แล้วกับสิ่งใดท่านได้พิจารณากับเรื่องนี้? ฉันตอบว่า : กับการเชื่อฟังตามคำพูดของคนเดียวในเมื่อฉันไม่พบในกิตาบ สุนนะฮ์ อิจญ์มาอฺ และไม่มีสิ่งใดในความหมายของมันที่สามารถให้หุก่มกับมันได้ หรือได้มีกิยาส พร้อมกับมัน และมีจำนวนน้อยกว่าคำพูดของคนเดียวจากบรรดาพวกเขาที่ผู้อื่น ไม่มีความแตกต่างในเรื่องนั้น (al-Shāfi'iy, 2005 : 480)

ส่วนหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่า อิมามอัชชาฟีอีย์นั้นได้เจริญรอยตามเศาะหาบะฮ์ และให้ความสำคัญกับความเห็นของพวกเขา อัลบัยฮะกีฮ์ได้กล่าวถึงคำพูดของอิมามอัชชาฟีอีย์จากหนังสือของท่าน อรรถิสาละฮ์ อัลเกาะดิมะฮ์ ที่รายงานโดยอัลหะสัน เป็น มุฮัมมัด อัชชะอูฟะรอญีย์ ว่า อิมามอัชชาฟีอีย์กล่าวว่า : แท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ ได้สรรเสริญกับบรรดาเศาะหาบะฮ์ ของท่านเราะฮ์สูลทั้งในอัลกุรอาน อัลเตารอต และอัลอินญิล และท่านเราะฮ์สูล ﷺ ก็ได้กล่าวถึงความประเสริฐที่ไม่มีผู้ใดเหนือกว่าพวกเขา อัลลอฮ์ทรงกรุณาเมตตาแก่พวกเขาโดยได้รับเป็นผู้ที่เชื่อโดยคหฺฎิ (ด้วยความยินดี) เป็นผู้เสียชีวิตในหนทางของพระเจ้าและเป็นผู้ที่ประพาศิตี พวกเขาได้เผยแพร่สุนนะฮ์ของท่านเราะฮ์สูล ﷺ ให้กับพวกเรา พวกเขาได้เห็นท่านเราะฮ์สูลและวะหฺยูที่ได้ประทานลงมาถึงท่านพวกเขาได้รู้ในสิ่งที่ท่านเราะฮ์สูล ﷺ ได้ประสงค์กับการทัว ๆ ไป การเฉพา ความมุงมั่น และการแนะนำ ฐจากสุนนะฮ์ของท่านในสิ่งที่พวกเราไม่รู้และเข้าใจ พวกเขาเหนือกว่าพวกเราในด้านวิชาความรู้ อัจญ์ติฮาด (ความอุตสาหะ) ความเกรงกลัวอัลลอฮ์ สติปัญญาการรับความรู้และการประยুক্তของมั่น (อิสตินบาฎ) สำหรับเรานั้นความเห็นของพวกเขาดีกว่าความเห็นของพวกเราที่มาจากพวกเราเอง

อิมามอัชชาฟีอีย์กล่าวอีกว่า : สิ่งใดที่เราได้รู้จากผู้ที่เรายอมรับหรือได้เล่าให้กับเรา จากท่านเราะฮ์สูลที่เมืองของเราในสิ่งที่พวกเราไม่รู้ว่าเป็นสุนนะฮ์ของท่านเราะฮ์สูล ﷺ ให้ยึดถือกับคำพูดของพวกเขา (เศาะหาบะฮ์) หากว่าพวกเขาเห็นพ้องกันและกับคำพูดบางส่วนของพวกเขา หากว่าพวกเขามีความแตกต่างกันและอย่างนี้แหละเรากล่าว เราไม่ออกจากคำกล่าวของพวกเรา แม้ว่าคนเดียวจากบรรดาพวกเขาได้กล่าวและไม่มีใครแย้งกับเขา แน่อนเราเอากับคำพูดของเขา (al-Baihaqi, 1996 : 1/244)

4.1.3.4 ห่างไกลจากกลุ่มเบียนเบน

กลุ่มเบียนเบน หมายถึง กลุ่มที่ไม่ได้อยู่บนแนวทางที่ท่านนบี ﷺ เศาะหาบะฮ์และบรรพชนรุ่นแรกได้ปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่างตามอัลกุรอานและอัศสุนนะฮ์ในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่ตรงกันข้ามกับกลุ่มอะฮฺลุลอัศสุนนะฮ์วัลญะมาอะฮ์ที่พวกเขาได้เจริญรอยตามสุนนะฮ์และเชิญชวนไปสู่แนวทางเดียวกับสิ่งที่ท่านเราะฮ์สูล ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ที่ได้ปฏิบัติสอดคล้องตรงกับอัลกุรอานและอัศสุนนะฮ์ทั้งในเรื่องของอะกีดะฮ์ บทบัญญัติ (หุก่ม) และวิถีประพาศิตีปฏิบัติต่าง ๆ พร้อมกับต่อต้านและหลีกเลี่ยงห่างไกลจากกลุ่มเหล่านั้น

อิมามอัชชาฟีอีย์ คือ คนหนึ่งในบรรดาอะลิมะฮ์ อะฮฺลุลอัศสุนนะฮ์วัลญะมาอะฮ์ที่ทำหน้าที่ฟื้นฟูสุนนะฮ์และต่อสู้กับกลุ่มเบียนเบนต่าง ๆ พร้อมทั้งให้หลีกเลี่ยงห่างไกลจากกลุ่มของพวกเขา

จากหฺรมะละฮุ¹ เป็น ยะหฺยา ได้กล่าวว่า : ฉันได้ยินอิมามอัซซาฟีอีกล่าวว่า : ฉันได้ถูกเรียกที่บั้นคาคว่า “นาสิรุลหะดีษ” แปลว่า ผู้ช่วยเหลือหะดีษ (al-Baihaqi, 1996 : 1/254)

อิมามอะหฺมัด เป็น หันบัล กล่าวว่า : ฉันไม่เคยเห็นใครที่ปฏิบัติตามหะดีษยิ่งกว่าจากอิมามอัซซาฟีอี (al-Baihaqi, 1996 : 1/254)

อรรเราะบือ เป็น สุลัยมาน เล่าว่า อิมามอัซซาฟีอีกล่าวว่า : แท้จริงฉันได้ให้กับท่านประโยชน์หนึ่ง ซึ่งมันจะทำให้พอเพียงกับท่านหากอัลลอฮฺทรงปรารณา ท่านอย่าละทิ้งหะดีษที่มาจากท่านเราะฮฺลุ ﷺ เป็นอันขาด นอกจากหะดีษที่มาจากท่านเราะฮฺลุ ﷺ นั้นขัดแย้งกัน แล้วท่านปฏิบัติกับสิ่งที่ฉันได้พูดกับท่านในเรื่องของหะดีษต่าง ๆ หากมันมีความแตกต่างกัน

ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพวกเบียนเบนต่าง ๆ อิมามอัซซาฟีอีได้ตัดเดือนระมัดระวังมุสลิมจากการนั่งร่วมกับพวกบิอะฮฺ และพวกที่ยึดถือกับอารมณ์ใฝ่ต่ำทั้งหลายพร้อมสั่งให้มุสลิมออกและห่างไกลจากพวกเขาเหล่านั้น เช่นเดียวกับบรรดาอุละมาฮฺสะลัฟทั้งหลาย

อัคคาร์ิมีย² ได้รายงานในสุนันของท่านจากอะบิลิลาบะฮฺ³ กล่าวว่า :

((لا تجالسوا أهل الأهواء ، ولا تجادلوهم فإن لا آمن أن يغمسوكم في ضلالهم أو يلبسوا عليكم ما كنتم تعرفون))

(رواه الدارمي، 1407 : 391)

ความว่า : “พวกท่านจงอย่านั่งกับพวกที่ยึดถือกับอารมณ์ใฝ่ต่ำและอย่าไปโต้เถียงกับพวกเขา แท้จริงฉันรู้สึกไม่ปลอดภัยหากว่าพวกเขาปิดบังพวกท่านในความหลงของพวกเขา หรือทำให้คลุมเครือในสิ่งที่ท่านไม่รู้”

(al-Dārimiy, 1407 : 391)

ทัศนะอย่างนี้ คือ ทัศนะของอิมามอัซซาฟีอีเช่นกัน มีรายงานว่าสาเหตุที่ อิมามอัซซาฟีอีต้องออกจากบั้นคาคไปอยู่ที่มิศร์ (อียิปต์) คือ การปรากฏของมูอะซิชะฮฺกับบิอะฮฺพวกเขาและการมีอำนาจของพวกเขาต่อผู้คน ซึ่งทำให้ประเทศต้องอยู่ใฝ่ใต้ของพวกเขา

อิมามอัซซาฟีอีได้กล่าวถึงในเรื่องนี้ว่า :

(ما ناظرت أحدا علمت أنه مقيم على بدعة)

ความว่า : “ฉันไม่ได้เถียงกับผู้ใดถ้าฉันรู้ว่าเขานั้นยืนอยู่กับบิอะฮฺ”

¹ ท่านคือ หฺรมะละฮฺ เป็น ยะหฺยา เป็น อิมรอน อะบูหุฟส อัคคฺญูบียฺ เสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 243 (al-'Asqālaniy, 1380 : 1/158)

² ท่าน คือ อับดุลลอฮฺ เป็น อับดุลเราะหฺมาน เป็น อัลฟิฏ เป็น บะฮฺรออม อัศสะมฺร์กันดี มีชื่อเล่นว่าอะบูฮัมมัด อัคคาร์ิมีย เจ้าของหนังสืออัลมุสนัด เสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 255 (al-'Asqālaniy, 1380 : 1/429)

³ ท่าน คือ อับดุลลอฮฺ เป็น ซัยด อัคคาร์ิมีย (al-'Asqālaniy, 1380 : 1/464)

อัลบัยฮะกีษ¹ ได้อธิบายคำกล่าวนี้ว่า สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้ที่ยืนอยู่กับ บิดอะฮฺ น้อยมากที่เขาจะกลับตัวจากบิดอะฮฺของเขาโดยวิธีการโต้แย้ง แท้จริงท่านจะได้เถียงกับผู้ ที่ท่านหวังว่าเขานั้นจะกลับตัวไปสู่ความจริงหากท่านอธิบายให้กับเขา (al-Baihaqi, 1996 : 1/101)

ท่านอรรเราะบือ เป็น สุลัยมานกล่าวว่า ฉัน ได้มายังอิมามอัชชาฟีอีย์ ซึ่งฉันทราบว่ กับเขานั้นมี อับดุลลอฮฺ² เป็น อับดุลหะกัม ยูสุฟ³ เป็น อัมรุ เป็น ยะซีด และหฺฟศฺ อัลฟิรดุ⁴ หฺฟศฺ ได้ถาม อับดุลลอฮฺ เป็น อัลคุดหะกัมว่า :

(ما تقول في القرآن ؟ فأبى أن يجيبه ، فسأل يوسف بن عمرو فلم يجبه
وكلاهما أشار إلى الشافعي فسأل الشافعي ، فاحتج الشافعي وطالت
المناظرة وغلب الشافعي بالحجة عليه بأن القرآن كلام الله تعالى غير
مخلوق وكفر حفصا الفرد)

ความว่า : “ท่านจะกล่าวว่อย่างไร กับอัลกูรอาน? อัลคุดลอสฺ ปฏิเสธ ที่จะตอบกับเขา แล้วเขาได้ถามกับยูสุฟ เป็น อัมรุ ยูสุฟก็ไม่ยอมตอบ ให้กับเขาเช่นกัน และทั้งสองได้ชี้ให้กับอิมามอัชชาฟีอีย์ แล้วเขาได้ ถามกับอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อ อิมามอัชชาฟีอีย์ได้อ้างหลักฐาน การ โต้เถียงได้ดำเนินต่อไป ในที่สุดอิมามอัชชาฟีอีย์ได้รับชัยชนะกับเขา ด้วยหลักฐานว่อัลกูรอาน คือ กะลามอัลลอสฺ ﷻ (คำตรัสของอัลลอสฺ) ไม่ใช่มีคฤก (สิ่งถูกสร้าง) และท่านกล่าวหาหฺฟศฺ อัลฟิรดุ ว่เป็นผู้ ปฏิเสธศรัทธา” (al-Baihaqi, 1996 : 1/245)

ท่านยูนุส⁵ เป็น อับดุลอะฮฺลา กล่าวว่า : ฉันได้ไปหาอิมามอัชชาฟีอีย์ หลังจากที ท่านได้พูดกับหฺฟศฺ อัลฟิรดุ แล้วท่านกล่าวว่ :

¹ ท่านคือ อะบูบักร อะหมัด เป็น อัลหุสัยนุ เป็น อะลี เป็น อับดุลลอฮฺ เป็น มุซา อัลบัยฮะกีษ อันนัยสาบุนีย เสียชีวิตเมื่อปี ส.ศ. 458 (al-Baihaqi, 1996 : 1/17)

² ท่านคือ อับดุลลอฮฺ เป็น อับดุลหะกัม เป็น อะฮฺยัน อัลมิกรีย มีชื่อเล่นว่อะบูมูฮัมมัด อัลมาลิกีย เสียชีวิตเมื่อปี ส.ศ. 214 (al-Asqālanī, 1380 : 1/427)

³ ท่านคือ ยูสุฟ เป็น อัมรุ เป็น ยะซีด อัลฟาริสิย มีชื่อเล่นว่ อะบูมูซา อัลมิกรีย เสียชีวิตเมื่อปี ส.ศ. 264 (al-Asqālanī, 1380 : 2/385)

⁴ ท่านคือ หฺฟศฺ อัลฟิรดุ มีชื่อเล่นว่ อะบูอัมรุ เป็นผู้อุครทานหนึ่งจากอะฮฺลิลกะลาม

⁵ ท่านคือ ยูนุส เป็น อับดุลอะฮฺลา เป็น มัยฮะเราะฮฺ อักเศาะกะฟีย มีชื่อเล่นว่ อะบูมูซา อัลมิกรีย เสียชีวิตเมื่อปี ส.ศ. 264 (al-Asqālanī, 1380 : 2/385)

(غبت عنا يا أبا موسى ، لقد اطلعت من أهل الكلام على شيء والله ما توهمته قط ، ولأن يُبتلى المرء بجميع ما نهي الله عنه ما خلا الشرك بالله خير من أن يبتليه الله بالكلام)

ความว่า : “ท่านได้หายหน้าจากเรา โอ้อะบูมุซา แท้จริงฉันได้พบสิ่งหนึ่งจากพวกอะฮฺลุ อัลกะลาม ขอสาบานด้วยอัลลอฮฺว่า ฉันไม่เคยนึกมันมาก่อน เพื่อว่าคนหนึ่งถูกทดสอบกับสิ่งที่อัลลอฮฺทรงห้าม นอกจากการตั้งภาคีกับอัลลอฮฺดีกว่าที่อัลลอฮฺทดสอบกับเขาด้วยกะลามหรือวิชาภาษวิทยา (al-Baihaqiy, 1996 : 1/244)

ท่านยูซุส เป็น อับดุลอะอะลา กล่าวว่่า : ฉันได้กล่าวกับมุฮัมมัด เป็น อิดริส อัซซาฟีอีว่า เพื่อนของเรา อัลลัษษุ เป็น สะอัด กล่าวว่่า หากว่าฉันได้เห็นผู้ใช้อารมณ์ไฟดำเดินบนน้ำ แน่แน่นอนฉันไม่ยอมรับเขา แล้วอิมามอัซซาฟีอี กล่าวสั้น ๆ ว่า หากว่าฉันได้เห็นเขาเดินในอากาศ แน่แน่นอน ฉันจะไม่ยอมรับเขา (al-Baihaqiy, 1996 : 1/244)

อัลบัยสะกี๊ ได้อธิบายว่่า : ที่จริงแล้ว อิมามอัซซาฟีอี ได้ปรารภว่่า กับคำพูดนี้คือ หัฟศุและผู้ทีี่เหมือนกับเขาจากอะฮฺลุ อัลบิคอะฮฺ (พวกอูตริ) ในศาสนา และนี่คือ ความปรารภว่่า ของท่านกับทุกเรื่องทีี่ได้เล่ามาจากท่าน ในเรื่องกะลามและพวกมัน (al-Baihaqiy, 1996 : 1/244)

อิมามอันนะวะวี๊ ได้กล่าวถึงจุดยืนของอิมามอัซซาฟีอีต่อวิชาภาษวิทยาว่่า : แท้จริงอิมามของเรา อัซซาฟีอี เป็นคนทีี่เข้มงวดทีี่สุดในการห้ามมิให้ยุ่งเกี่ยวกับวิชาภาษวิทยา ท่านได้พูดมากมายในการห้ามเกี่ยวกับวิชาภาษวิทยา นี้ ท่านลงโทษหนักกับผู้ที่ศึกษาวิชาภาษวิทยา ทั้งทีี่ถือว่่าเป็นการกระทำทีี่เลวและบาปทีี่ใหญ่โตกับเขา อิมามอัซซาฟีอีกล่าวว่่า :

(لأن يلقي الله العبد بكل ذنب ما خلا الشرك خير من أن يلقاه بشيء من علم الكلام)

ความว่่า : “แท้จริงบ่่าวคนหนึ่งทีี่เสียชีวิตแล้วไปพบอัลลอฮฺ ซึ่่งเต็มด้วยบาปทั้ทั้งหมดนอกเหนือจาก ชิริกุ ดีกว่าเขาไปพบอัลลอฮฺโดยทีี่เขายึดถือบางอย่าง จากวิชาภาษวิทยา”

ยังมีคำพูดของ อิมามอัซซาฟีอี อีกมากทีี่กล่าวห้ามกับการศึกษาวิชาภาษวิทยา เช่นเดี๋ยวกีี่กล่าวมานั้น (al-Nawawiy, n.d. : 1/25)

อิมามอัชชาฟีอีฮ์ได้กล่าวถึงการลงโทษกับอะฮฺลุ อัลกะลามว่า :

(حُكْمِي فِي أَهْلِ الْكَلَامِ أَنْ يُضْرَبُوا بِالْجَرِيدِ وَيُحْمَلُوا عَلَى الْإِبِلِ وَيُطَافَ بِهِمْ فِي الْعَشَائِرِ وَالْقَبَائِلِ ، وَيُنَادِي عَلَيْهِمْ : هَذَا جَزَاءُ مَنْ تَرَكَ الْكِتَابَ وَالسُّنَّةَ وَأَقْبَلَ عَلَى الْكَلَامِ)

ความว่า : “การตัดสินของ ฉันต่ออะฮฺลุ อัลกะลาม (นักวิภาษวิทยา) คือ พวกเขาต้องถูกตีด้วยก้านอินทผลัม และนำพวกเขาขึ้นบนอูฐ แล้วเวียนรอบพวกเขาในชุมชนพร้อมกล่าวกับพวกเขาว่า : นี่คือการลงโทษกับผู้ที่ได้ละทิ้ง กิตาบ และสุนนะฮฺและรับเอาวิชาวิภาษวิทยา (อิลมุ กะลาม)

(al-Baihaqi, 1996 : 1/249)

4.2 หลักการศรัทธาในเตฮิดฮ์อรรูบียะฮฺ

การอธิบายหลักการศรัทธาในเตฮิดฮ์อรรูบียะฮฺได้แบ่งตามหัวข้อหลักดังนี้

4.2.1 หลักการของชะลัฟในการพิจารณาของการมีพระเจ้า

การศรัทธาต่อการมีอยู่จริงของอัลลอฮฺ การเป็นเอกะของพระองค์ และการเป็นพระผู้อภิบาลผู้เป็นเจ้าของพระองค์ คือ เป็นธรรมชาติของจิตใจมนุษย์ที่มีต่อประการเหล่านี้ และเป็นสิ่งเห็นชอบด้วยโดยประชาชาติทั้งหมด

เตฮิดฮ์ชนิดนี้เป็นสิ่งที่บรรดาผู้ปฏิเสธ (กัฟฟาร) ชาวกูเรซและผู้นับถือลัทธิศาสนาต่าง ๆ สมัยอดีตล้วนต่างให้การยอมรับ นั่นคือ พวกเขาต่างก็เชื่อว่าผู้ที่สร้างโลกคือ อัลลอฮฺ พระองค์เดียว ดังที่อายะฮฺได้กล่าวถึงพวกเขาว่า :

﴿ وَإِن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ﴾

(لقمان : 25)

ความว่า : “และถ้าเจ้าถามพวกเขาใครเป็นผู้สร้างชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน แน่อนพวกเขาจะกล่าวว่าอัลลอฮฺ”

(ลุกมาน : 25)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۖ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ﴾

﴿ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۚ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ

الْعَظِيمِ ﴿٨٤﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٥﴾ قُلْ مَنْ بِيَدِهِ
 مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْمُونَ ﴿٨٦﴾
 سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿٨٧﴾ بَلْ أَتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ
 لَكَاذِبُونَ ﴿٨٨﴾

(المؤمنون : 84-90)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แผ่นดินนี้และผู้ที่อยู่ในนั้นเป็นของใคร หากพวกท่านรู้ พวกเขาจะกล่าวว่ามันเป็นของอัลลอฮฺ จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ถ้าเช่นนั้นพวกท่านจะไม่พิจารณาใคร่ครวญหรือ จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ใครเป็นเจ้าของชั้นฟ้าทั้งเจ็ดและเป็นผู้สร้างบัลลังก์อันยิ่งใหญ่ พวกเขาจะกล่าวว่ามันเป็นของอัลลอฮฺ จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ถ้าเช่นนั้นพวกท่านจะไม่ยำเกรง (การลงโทษของ) พระองค์หรือ จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) อานาจอันกว้างใหญ่ไพศาลของทุกสิ่งทุกอย่างนี้อยู่ในพระหัตถ์ของผู้ใด และพระองค์เป็นผู้ทรงปกป้องคุ้มครองและจะไม่มีใครปกป้องคุ้มครองพระองค์หากพวกท่านรู้ พวกท่านจะกล่าวว่า มันเป็นของอัลลอฮฺ จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ดังนั้นพวกท่านถูกหลอกลวงได้อย่างไร แต่ที่ว่าเราได้นำเอาสัจธรรมมาให้แก่พวกเขาแล้ว และแท้จริงพวกเขาเป็นผู้กล่าวเท็จอย่างแน่นอน”

(อัลมูอมีนูน :84-90)

จะนั้นการยอมรับในเตาฮีดอรรุบบิยะฮฺ เป็นสัญชาตญาณของมนุษย์โดยกำเนิด เว้นแต่จะมีกระบวนการเบี่ยงเบนที่หันเหให้มนุษย์กลายเป็นผู้ปฏิเสธ เหตุนี้จึงไม่อาจยอมรับว่าพวกเขามีเตาฮีดอย่างแท้จริง ได้จนกว่าจะศรัทธาต่อเตาฮีดอัลอูลูฮิยะฮฺด้วยเท่านั้น

ดังนั้น เตาฮีดอัลอูลูฮิยะฮฺ คือ สิ่งแรกและสิ่งสุดท้ายของศาสนา เป็นสิ่งแรกและสิ่งสุดท้ายของการคอะวะฮฺของบรรดาเราะฮูลทั้งหลาย เพื่อเป้าหมายอันนี้เองที่บรรดาเราะฮูลและคัมภีร์ทั้งหลายถูกส่งลงมา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ
 تَتَّقُونَ ﴿١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ

السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أُندَادًا
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿

(البقرة : 21-22)

ความว่า : “มนุษย์เอ๋ย ! จงเคารพอิบาคะฮ์ พระผู้เป็นเจ้าของพวกเจ้าที่ทรงบังเกิดพวกเจ้า และบรรดาผู้ที่มาก่อนพวกเจ้าเกิด เพื่อว่าพวกเจ้าจะยำเกรง คือ ผู้ทรงให้แผ่นดินเป็นที่นอนและฟ้าเป็นอาคารแก่พวกเจ้า และทรงให้น้ำหลั่งลงมาจากฟากฟ้า แล้วได้ทรงให้บรรดาผลไม้ออกมาเนื่องด้วยน้ำนั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าให้มีผู้เท่าเทียมใด ๆ ขึ้น สำหรับอัลลอฮ์โดยที่พวกเจ้าก็รู้กันอยู่”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 21-22)

อิบนุ คัยมียะฮ์¹ กล่าวว่า การให้เอกภาพแห่งพระผู้เป็นเจ้า คือ สิ่งที่น่าเชื่อถือด้วยหนทางของศาสนา ธรรมชาติของมนุษย์ ความจำเป็นของสติปัญญา ความแน่นอนของคำอ้าง การเห็นพ้องกันของประชาชาติและอื่น ๆ จากบรรดาหลักฐาน (‘Abd al-Rahmān ibn Qasim, n.d. : 13/301)

4.2.2 หลักการของอิมามอัชชาฟีอีย์ในการพิจารณาของการมีพระผู้เป็นเจ้า

อิมามอัชชาฟีอีย์ คือ คนหนึ่งในบรรดาอุละมาอ์สะลัฟ ที่ต่อต้านวิชาวิภาษวิทยา (อิลมุกะลาม) และผู้สนับสนุนวิชาดังกล่าว ท่านได้ดำเนินการพิจารณาของการมีพระผู้เป็นเจ้า บนหลักฐานของสะลัฟที่ได้ค้นพบจากกิตาบของอัลลอฮ์ ﷻ และสุนนะฮ์ของเราะฮ์ลุล ﷺ ในเมื่ออิมามอัชชาฟีอีย์ได้ถูกถามถึงปัญหานี้ ท่านจะให้เหตุผลในการตอบกับปัญหานี้ด้วยการบ่งถึงหลักฐานต่าง ๆ เหมือนกับสะลัฟที่ผ่านมา

อิมามอัลบัยฮะกียีได้กล่าวถึงเรื่องนี้กับการโต้เถียงระหว่างอิมามอัชชาฟีอีย์กับบิซรุ อัลมะรียะฮ์² ในสถานที่ประชุมของฮารูน อีระเรฮิด³ว่า บิซรุได้กล่าวกับอิมามอัชชาฟีอีย์ว่า : ท่านจงบอกกับฉันว่าอะไร คือ หลักฐานที่ว่า อัลลอฮ์ ﷻ นั้น คือ หนึ่ง? อิมามอัชชาฟีอีย์กล่าวว่า : โอ้ บิซรุ ท่านทราบจากลิ้นของผู้มีเกียรติ (อุละมาอ์สุนนะฮ์ อะฮ์ลุลหะดีษ) ไหม ? ฉันจะพูดกับท่านตามที่พวกเขาพูด แต่จำเป็นสำหรับฉันต้องตอบให้กับท่าน ตามความเหมาะสมกับท่าน หลักฐาน

¹ ท่านคือ อะหมัด เป็น อับดุลฮามิด ตะกีเยดดีน เป็น คัยมียะฮ์ เกิดเมื่อปี ฮ.ศ. 661 เสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 726

² ท่านคือ บิซรุ เป็น ฉิยาฮ์ เป็น อะบิอะริบะฮ์ มีชื่อเล่นว่า อะบูอับดุลเราะฮ์มาน อัลมะรียะฮ์ เป็นผู้กล่าวกับอัลกออานว่าเป็นมัลลูก ถูกฆ่าเสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 218

³ ท่านคือ ฮารูน เป็น อัลมะฮ์ดี เป็น อัลมันซูร์ เป็นเคาะลีฟะฮ์ท่านหนึ่งในสมัยอะบาสิยะฮ์ เสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 170

เกี่ยวกับพระองค์นั้น คือ พระองค์เอง มาจากพระองค์และกลับไปสู่พระองค์ ความแตกต่างของเสียงมนุษย์ที่มาจากแหล่งกำเนิดเดียวกันในเมื่อผู้บริหารคนเดียว คือ หลักฐานที่บ่งบอกว่าอัลลอฮ์ ﷻ นั้นเอกะ การเปลี่ยนแปลงของมนุษย์จากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่ง คือหลักฐานที่บ่งบอกว่าพระองค์ คือ หนึ่งเดียวเท่านั้น สี่พลังงานความร้อน¹ ที่แตกต่างกันอยู่ในลำตัวเดียวกันมั่งคงอยู่กับการประกอบของมันที่อยู่ในระเบียบของรูปร่าง (al-Baihaqi, 1996 : 215-216) คือ หลักฐานที่บ่งบอกว่าอัลลอฮ์ ﷻ นั้นคือ หนึ่ง ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า :

﴿ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفَلَكَ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴾

(البقرة : 164)

ความว่า : “แท้จริงในการสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน และสลับเปลี่ยนกลางวันและกลางคืน และเรือที่วิ่งอยู่ในทะเลพร้อมด้วยสิ่งที่อำนวยความสะดวกแก่นมนุษย์ และน้ำที่อัลลอฮ์ได้ทรงให้หลังลงมาจากฟากฟ้า แล้วทรงให้แผ่นดินมีชีวิตชีวาขึ้นด้วยน้ำนั้น หลังจากที่มีฝนตกลบไปแล้ว และได้ทรงให้สัตว์แต่ละชนิดแพร่สะพัดไปในแผ่นดิน และในการให้ลมเปลี่ยนทิศทาง และให้เมฆซึ่งถูกกำหนดให้บริการ (แก่โลก) ผันแปรไประหว่างฟากฟ้าและแผ่นดินนั้นแน่นอนล้วนเป็นสัญญาณนานา ประการแก่กลุ่มชนที่ใช้ปัญญา”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 164)

ทั้งหมดที่กล่าวในอายะฮ์ข้างต้น คือ หลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่าอัลลอฮ์ ﷻ นั้นคือ องค์เดียวเท่านั้น ไม่มีผู้ใดเข้ามีส่วนกับพระองค์

อิมามฮัรรอซีย ได้เล่าเพิ่มเติมท่านกล่าวว่า บิซร ได้กล่าวกับท่าน (อิมามอัชชาฟีอีย) อีกว่า : อะไรคือหลักฐานที่ว่า มุฮัมมัดนั้นคือเราะฮ์ลุลของอัลลอฮ์ ? ท่านตอบว่า : อัลกุรอานที่ถูกประทานลงมา การลงมตอย่างเป็นเอกฉันท์ของบรรดามุสลิมกับท่าน (อิญ์มาอุมุสลิมิน) และ

¹ สี่พลังงานความร้อน คือ 1- ความร้อนที่ปรากฏในตัวมนุษย์ในขณะที่ปฏิบัติความปรารถนาจากการร่วมเพศสัมพันธ์ 2- ความร้อนที่ปรากฏในขณะที่มีความโกรธ 3- ความร้อนธรรมชาติที่ปรากฏในการย่อยอาหาร 4- ความร้อนธรรมชาติที่เกิดในใจของเขา (ความร้อนธรรมชาติที่เกิดจากความสำนึกของชีวิตประจำวัน)

หลักฐานต่าง ๆ ที่มันไม่เหมาะสมกับคนใดที่นอกเหนือจากท่าน มันหมายถึง มุอฺญิซะฮฺ ที่ปรากฏกับท่านเราะฮฺลุ ซึ่งมันไม่ปรากฏกับผู้อื่น และการรับรองกับสิ่งที่แน่นอน ในความจำเป็นของการศรัทธาด้วยหลักฐานที่ชัดเจนนั้นคือ หลักฐานที่บ่งบอกว่าแท้จริงท่านคือ เราะฮฺลุของอัลลอฮฺที่ไม่มีศาสนาบุคคลใดแล้วหลังจากท่านที่เรายืนยันกับเขา (al-Rāziy,1993 : 102-106)

อิมามอัชชาฟีอีย์ ได้ดำเนินการพิจารณาในเรื่องนี้บนหลักฐานของสะลัฟ และท่านได้คัดค้านบรรดาลูกศิษย์ของท่านจากการออกจากแนวทางของสะลัฟ คำพูดของท่านทั้งหมดบริสุทธิ์จากประโยชน์ของอะฮฺลุ อัลบิตอะฮฺและคำของพวกเขาที่ถูกดำเนินที่มาจากอะฮฺลุ อัลกะลาม แล้วปัญหานี้คือปัญหาฟิฏเราะฮฺ (สัญชาตญาณ) ของมนุษย์อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องกำหนดแน่นอนด้วยหลักฐานและเหตุผล แล้วผู้ใดได้ทำสัญชาตญาณของเขาเสื่อมเสีย กับผู้อื่นจำเป็นต้องใช้หลักฐานมายืนยัน แล้วแน่นอนในกิตาบของอัลลอฮฺนั้นมีความเพียงพออยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องพัวพันกับประโยชน์ของอะฮฺลุ อัลบิตอะฮฺและนักปรัชญา ซึ่งมันไม่สามารถนำไปสู่สิ่งที่ปรารถนาได้ ยิ่งกว่านั้นมันทำให้เกิดความสับสนยุ่งยากขึ้นมากับมนุษย์และทำให้เกิดการปฏิเสธกับอัลลอฮฺในที่สุดได้ (Abd al-Rahmān ibn Qāsim, n.d. : 2/1-24)

หลักฐานต่าง ๆ ที่อัลกุรอาน ได้ยืนยันและอิมามอัชชาฟีอีย์ใช้ในการพิจารณาของการมีพระเจ้าเป็นเจ้านี้ :

1. สัญชาตญาณ (อัลฟิฏเราะฮฺ)

สัญชาตญาณนั้นนับเป็นหลักฐานหนึ่งจากหลาย ๆ หลักฐานที่บ่งบอกว่ามีพระเจ้าเป็นเจ้า

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า :

﴿ فَأَقَمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۚ فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا ۚ لَا

تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ۗ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا

يَعْلَمُونَ ﴿

(الروم : 30)

ความว่า : “ดั่งนั้น เจ้าจงผินหน้าของเจ้าสู่ศาสนาที่เที่ยงแท้ (โดยเป็น) ธรรมชาติของอัลลอฮฺ ซึ่งพระองค์ทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมา ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในการสร้างของอัลลอฮฺ นั่นคือ ศาสนาอันเที่ยงตรง แต่ส่วนมากของมนุษย์ไม่รู้”

(อีรุม : 30)

ท่านอะบูสุรอยเราะฮฺได้รายงานจากท่านเราะสูล ﷺ กล่าวถึงความบริสุทธิ์แห่ง สัญชาติญาณของมนุษย์ว่า :

((ما من مولود إلا يولد على الفطرة فأبواه يهودانه أو ينصرانه أو يمجسانه))

(رواه البخاري ، 1997 : 1359 و مسلم ، 1996 : 2658)

ความว่า : “มนุษย์ทุกคนเกิดมาบนพื้นฐานแห่งสัญชาติญาณ (ของความ ศรัทธาในพระผู้อภิบาลของเขา) จากนั้นบิดามารดาของเขาทำให้เขา เป็นยิว หรือคริสเตียน หรือนักบูซาไฟ”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 1359 ; Muslim , 1996 : 2658)

ท่านอียาฎ เป็น หิมารได้รายงานจากท่านเราะสูล ﷺ กล่าวในหะดีษกุศลีว่า :

((واني خلقت عبادي حنفاء كلهم وإني أتهم الشياطين فاجتالتهن عن دينهم))

(رواه مسلم ، 1996 : 2865)

ความว่า : “แท้จริงข้า (อัลลอฮฺ) ได้สร้างบ่าวของข้าทั้งหมดบนพื้นฐาน แห่งความบริสุทธิ์ (ยอมรับในศาสนาแห่งอัลลอฮฺ) และช่วยถอนได้ ปกปิดพวกเขาจากศาสนา”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 2865)

2. การสังเกต (อันนัซรุ)

อัลกุรอานให้ความสำคัญกับกระบวนการใช้สติปัญญาอย่างมาก อัลลอฮฺได้เชิญชวนให้มนุษย์สังเกตไตร่ตรองถึงสรรพสิ่ง ในฟากฟ้าและแผ่นดิน โดยใช้ความคิดที่ตรงและให้สังเกตด้วยความตั้งใจ เพราะมัน คือ สัญญาณแห่งการมีจริงของอัลลอฮฺ

อัลลอฮฺได้กระตุ้นให้มนุษย์ ไตร่ตรอง ไคร่ครวญถึงมูลเหตุของระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสรรพสิ่งในสากลจักรวาลที่พระองค์ทรงบันดาลอย่างน่าอัศจรรย์เพื่อให้มนุษย์รับรู้และเข้าใจสถานภาพและคุณลักษณะของพระองค์ในฐานะเป็นเจ้าที่สมบูรณ์ อัลกุรอานได้เชิญชวนให้มนุษย์สังเกตพิจารณาถึงสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่สำคัญคือ

2.1 จักรวาล

อัลลอฮ์ได้เชิญชวนมนุษย์ให้ใคร่ครวญพิจารณาจักรวาลดังที่พระองค์ตรัสว่า :

﴿ قُلْ أَنْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ
عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴾

(يونس : 101)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) พวกท่านจงดูว่ามีอะไรในชั้นฟ้า
ทั้งหลายและแผ่นดิน (ที่เป็นสัญญาณบ่งบอกถึงความเป็นเอกภาพและ
เดชานุภาพอันสมบูรณ์ของพระองค์บ้าง) และสัญญาณทั้งหลายและ
การตักเตือนทั้งหลายจะไม่อำนวยผลแก่กลุ่มชนที่ไม่ศรัทธา”

(ยูनुส : 101)

การสังเกตจักรวาลนั้นช่วยกระตุ้นความรู้สึกละอายใจให้ตระหนักว่ามีพระผู้เป็นเจ้าของ
ยิ่งใหญ่

ในบางครั้งอัลลอฮ์ได้เชิญชวนมนุษย์ให้ใคร่ครวญความยิ่งใหญ่ของพระองค์ใน
ฐานะพระผู้เป็นเจ้าของ เพื่อให้นักบวชรับรู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างนั้นเกิดขึ้นภายใต้การควบคุมดูแลของ
พระองค์อัลลอฮ์ผู้ทรงปรีชาญาณยิ่ง อัลลอฮ์ตรัสว่า :

﴿ أَمْ يَبَدُّوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ، وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَءِلَٰهٌ
مَعَ اللَّهِ ﴾

(النمل : 64)

ความว่า : “หรือผู้ใดเล่าจะเริ่มในการสร้าง แล้วทรงให้มันเกิดขึ้นมา
อีกครั้งหนึ่ง และผู้ใดทรงประทานปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้าจากฟากฟ้า
และแผ่นดิน จะมีพระเจ้าอื่นคู่เคียงกับอัลลอฮ์อีกหรือ”

(อันนัมล : 64)

การสังเกตและตรึงตรองสรรพสิ่งย่อมไม่สามารถปฏิเสธการมีของพระผู้เป็นเจ้าของได้

2.2 มนุษย์

อัลลอฮ์ได้เชิญชวนให้นักบวชตรึงตรองใคร่ครวญกับตัวเอง เพื่อเขาจะได้รู้จัก
พระองค์อัลลอฮ์ในฐานะพระผู้เป็นเจ้าของผู้ทรงบังเกิดและผู้ทรงอภิบาลสรรพสิ่ง ดังที่อัลลอฮ์ตรัส
ว่า :

﴿ إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾ خُلِقَ
مِن مَّاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾ تَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾ ﴾

(الطارق : 4-7)

ความว่า : “ไม่มีชีวิตใด (อยู่โดยลำพัง) เว้นแต่มีผู้เฝ้ารักษามัน ดังนั้นมนุษย์จึงไตร่ตรองดูว่าเขาถูกบังเกิดมาจากอะไร เขาถูกบังเกิดมาจากน้ำที่พุ่งออกมา มันออกมาจากกระดูกสันหลัง (ของชาย) และกระดูกหน้าอก (ของหญิง)”

(อัญญุริก : 4-7)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴾

(الروم : 20)

ความว่า : “และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์ คือ ทรงสร้างพวกเจ้าจากดิน แล้วพวกเจ้าเป็นมนุษย์แพร่กระจายออกไป”

(อีรุม : 20)

การสังเกตพิจารณาโครงสร้างของมนุษย์เป็นสัญญาณหนึ่งที่บ่งบอกถึงการมีของผู้สร้าง

2.3 พืชพันธ์ต่างๆ

อัลลอฮ์ได้เสนอให้มนุษย์พิจารณาใคร่ครวญพืชพันธ์ต่าง ๆ เพื่อให้เขาได้เห็นถึงพระปรีชาญาณของพระองค์ในฐานะพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงบันดาลพืชพันธ์ต่าง ๆ ด้วยความละเอียดอ่อนอย่างเป็นระบบและแสนมหัศจรรย์

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ يُنبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴾

(النمل : 11)

ความว่า : “ด้วยมัน (น้ำ) พระองค์ทรงให้พืชผล และผลมะกอก และอินทผลัม และอู้งนงอกงามสำหรับพวกเจ้า และจากผลไม้ทั้งหลาย

ชนิด แท้จริงในการนั้น แน่แน่นอน ย่อมเป็นสัญญาณสำหรับกลุ่มชนที่
ตริกตรอง”

(อันนัมล : 11)

การสังเกตพิจารณาการเกิดของพืชผลต่าง ๆ ย่อมนำไปสู่การทราบถึงการมีอยู่ของ
พระผู้เป็นเจ้าของเขาและไม่อาจหนีข้อเท็จจริงที่บ่งบอกถึงผู้สร้างที่ทรงอำนาจ

2.4 ปศุสัตว์

อัลลอฮ์ได้เชิญชวนให้มวลมนุษยศาสตร์สังเกตพิจารณากับสัตว์ต่าง ๆ เพราะมันบ่งบอก
ถึงการมีของพระผู้เป็นเจ้าของเขา ผู้ทรงพระปรีชาสามารถในการสร้างสรรค์

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنفَعٌ
كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴾

(المؤمنون : 21-22)

ความว่า : “และแท้จริงในเรื่องปศุสัตว์ (อูฐ วัว แพะ และแกะ) นั้นเป็น
บทเรียนสำหรับพวกเจ้า เราให้พวกเจ้าดื่มสิ่งที่อยู่ในท้องของมัน
(น้ำนม) และในตัวมันมีประโยชน์มากมาย สำหรับพวกเจ้า และบาง
ชนิดพวกเจ้าก็บริโภคน้ำมัน และพวกเจ้าได้บรรทุกบนหลังมัน
เช่นเดียวกับใช้บรรทุกบนเรือ”

(อัลมูมิnun : 21-22)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْآيَاتِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴾

(الغاشية : 17)

ความว่า : “พวกเจ้าไม่พิจารณาดูอุฐดอกหรือว่ามันถูกบังเกิดมาอย่างไร”

(อัลฆอซียะฮ์ : 17)

การสังเกตพิจารณาปศุสัตว์ทำให้มนุษย์ได้ทราบว่า อัลลอฮ์ทรงบันดาลมัน เพื่อ
อำนวยความสะดวกต่อมนุษย์และเป็นสัญญาณถึงการมีอยู่ของผู้บันดาลที่ทรงอำนาจ ผู้ใดปฏิเสธสิ่ง
เหล่านี้เป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้

3. มุอฺญิซะฮฺ¹

มุอฺญิซะฮฺ คือ หลักฐานทั้งหลายที่เกิดขึ้นกับบรรดาเราะสูลเพื่อยืนยันความถูกต้องของพวกเขา ในการเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ ที่รับทำหน้าที่เผยแพร่เชิญชวนมนุษย์ไปสู่ศาสนาของพระองค์ ซึ่งเป็นหลักฐานหนึ่งจากหลาย ๆ หลักฐานที่บ่งบอกว่ามีพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงบันดาลมันให้กับพวกเขา

อิบนุ ก็อยยิม² กล่าวว่า : แนวทางนี้เป็นแนวทางที่แข็งแกร่งกว่า และถูกต้องที่สุดที่บ่งบอกถึงผู้ทรงบังเกิด คุณลักษณะและการกระทำของพระองค์ การผูกมัดหลักฐานบนแนวทางนี้จะแข็งแกร่งกว่าจากการผูกมัดหลักฐานด้วยสติปัญญาที่ชัดเจน เพราะมันได้ประกอบด้วยหลักฐานจากการสัมผัสและสติปัญญาพร้อมกัน (Ibn Qaiyim , 1985 : 160)

อัลลอฮฺได้กล่าวยืนยันถึงความถูกต้องของบรรดาเราะสูลของพระองค์ด้วยวะฮยู และสนับสนุนพวกเขาด้วยหลักฐานต่าง ๆ จากพระองค์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ ﴾

(الحديد : 25)

ความว่า : “โดยแน่นอนเราได้ส่งบรรดาเราะสูลของเราพร้อมด้วยหลักฐานทั้งหลายอันชัดเจนและเราได้ประทานคัมภีร์ ”

(อัลหะดีด : 25)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسَلُّوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْمُونَ ﴿٤٣﴾ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ ۗ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ

لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴾

(النحل : 43-44)

¹ มุอฺญิซะฮฺ คือ สิ่งที่ผิดธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถกระทำได้ หรือสิ่งที่นอกเหนือสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ที่ได้เกิดขึ้นกับบรรดาศาสนทูต เพื่อยืนยันกับความถูกต้องของพวกเขา

² ท่านคือ มุฮัมมัด เป็น อะบี บักร เป็น อัยยูบ เป็น สะอัด อัลซุรฮีย เกิดเมื่อปี ฮ.ศ. 691 เสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 751(al-Zirikly, 1992 : 6/56)

ความว่า : “และเรามีได้ส่งผู้ใดมาก่อนหน้าเจ้า นอกจากเป็นผู้ชายที่เรา
ได้วะหุแก่พวกเขา ดังนั้นพวกเจ้าจงถามบรรดาผู้รู้ หากพวกเจ้าไม่รู้
ด้วยหลักฐานทั้งหลายที่ชัดเจนและคัมภีร์ต่าง ๆ ที่ศักดิ์สิทธิ์”

(อันนะหุล : 43-44)

ท่านอะบูอูรอยเราะฮฺ ได้รายงานจากท่านเราะฮฺสูด رضي الله عنه กล่าวว่า :

((ما من الأنبياء نبي إلا أعطي من الآيات ما مثله آمن عليه البشر ، وإنما
كان الذي أوتيته وحيا أوحاه الله إلي ، فأرجو أن أكون أكثرهم تابعا
يوم القيامة))

(رواه البخاري ، 1997 : 4981 و مسلم ، 1996 : 152)

ความว่า : “ไม่มีนบีคนใดจากบรรดานบีทั้งหลาย เว้นแต่ได้ถูกประทาน
ให้กับเขาจากบรรดาหลักฐาน มันซึ่งทำให้มนุษย์ศรัทธากับเขา และ
แท้จริงได้นำมากับฉันวะหุ ซึ่งอัลลอฮฺได้ประทานมันให้กับฉัน แล้ว
ฉันหวังว่าในวันกิยามะฮฺส่วนใหญ่ของพวกเขาจะตามฉัน”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 4981; Muslim, 1996 : 152)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างนบีมุซาสองพี่น้องฮารูนกับ
ฟิเรอานมาขึ้นยืนในเรื่องของมูญิชะฮฺว่า :

﴿ فَاتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١﴾ أَنْ أَرْسَلَ مَعَنَا
بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٢﴾ قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ
﴿١٣﴾ وَفَعَلْتَ فَعَلْتِكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤﴾ قَالَ
فَعَلْتُهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٥﴾ فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي
رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦﴾ وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ
عَبَدْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٧﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾ قَالَ
رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿١٩﴾ قَالَ لِمَنْ
حَوْلَهُ أَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٠﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢١﴾ قَالَ إِنَّ
رَسُولَكُمْ الَّذِي أَرْسَلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٢﴾ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٣﴾ قَالَ لَنْ أَخَذَتْ إِلَهًا غَيْرِي

لَا جَعَلْنَاكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿٣٣﴾ قَالَ أَوْلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾
 قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٣١﴾ فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ
 ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٣٠﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنّٰظِرِيْنَ ﴿٢٩﴾

(الشعراء : 16-33)

ความว่า : “ดั่งนั้นเจ้าทั้งสองจงไปหาฟิรเอานู แล้วจงกล่าวว่าเราเป็นทูต
 ของพระเจ้าแห่งสากลโลก แล้วขอให้ส่งวงศัวานของอิสรออีลไป
 พร้อมกับเราเถิด เขา (ฟิรเอานู) กล่าวว่า เรามีได้เลี้ยงดูเจ้าเมื่อขณะเป็น
 เด็กอยู่กับพวกเราดอกหรือ และเจ้าได้อยู่กับเราหลายปีในช่วงชีวิตของ
 เจ้า และเจ้าได้ทำการกระทำของเจ้าซึ่งเจ้าได้กระทำไปแล้ว และเจ้าเป็น
 ผู้หนึ่งในหมู่ผู้เนรคุณ เขา (มุซา) กล่าวว่า ฉันได้กระทำมันโดยที่ฉัน
 ไม่รู้ ดั่งนั้นฉันได้หนีไปจากพวกท่าน เมื่อฉันกลัวพวกท่านแล้วพระ
 เจ้าของฉันได้ทรงประทานอิคมะสุแก่ฉัน (คือการเป็นนบี) และทรง
 แต่งตั้งฉันให้เป็นเราะสุลคนหนึ่ง และนี่คือบุญคุณที่ท่านล้าเลิกมันต่อ
 ฉันโดยท่านทำให้วงศัวานอิสรออีลเป็นทาส ฟิรเอานูได้กล่าวว่า และ
 ใคร คือพระเจ้าแห่งสากลโลก เขา (มุซา) กล่าวว่า พระเจ้าแห่งชั้นฟ้า
 ทั้งหลายและแผ่นดิน และสิ่งที่อยู่ในระหว่างทั้งสองหากพวกท่านเป็น
 ผู้ศรัทธาเชื่อมั่น เขาได้กล่าวแก่ผู้รอบ ๆ เขาว่า พวกท่านได้ยินไหม
 เขา (มุซา) กล่าวอีกว่า พระเจ้าของพวกท่านและของบรรพบุรุษ
 สมัยก่อน ๆ นั้นด้วย เขา (ฟิรเอานู) กล่าวว่า แท้จริงเราะสุลของพวก
 ท่านซึ่งได้ถูกส่งมายังพวกท่านนั้นเป็นคนบ้าอย่างแน่นอน เขา (มุซา)
 กล่าวว่า พระเจ้าแห่งทิศตะวันออกและทิศตะวันตกและสิ่งที่อยู่ใน
 ระหว่างทั้งสอง หากพวกท่านใช้สติปัญญาพิจารณา เขากล่าวว่า หาก
 เจ้ายึดถือพระเจ้าอื่นจากฉัน ฉันจะให้เจ้าอยู่ในหมู่ผู้ต้องขัง เขา (มุซา)
 กล่าวว่า แม้ว่าฉันจะนำสิ่งที่ขัดแย้งมายังท่านกระนั้นหรือ เขากล่าวว่า
 ก็จงนำมันมาซิ หากเจ้าเป็นคนจริง ดั่งนั้นเขาได้โยนไม้เท้าของเขา
 แล้วมันก็งูอย่างขัดแย้ง และได้ดึงมือของเขาออกมา แล้วมันก็เป็นสี
 ขาวแก่บรรดาผู้มองดู (เป็นสีขาวมีประกายแสงอันเจิดจ้า)

(อีซหุอะระอะฮ์ : 16-33)

จากอายะฮ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า นบีมุซาได้แสดงหลักฐานอย่างชัดเจนให้กับฟิรเอานู นั่นคือ มุญซิซะฮ์ ที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานให้กับนบีมุซา เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันความถูกต้องของท่านในฐานะเป็นเราะฮ์ตุลของอัลลอฮ์ ﷻ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก ซึ่งมีใช้ฟิรเอานู มุญซิซะฮ์ เป็นสิ่งที่ผิดปกติ ที่เหนือความสามารถของมนุษย์ ซึ่งมันเองทำให้เกิดการยอมรับว่าผู้ทรงสร้างนั่นคือ อัลลอฮ์ ﷻ

4.3 หลักการศรัทธาในเตฮิดอัลอูลูฮียะฮ์

การอธิบายหลักการศรัทธาในเตฮิดอัลอูลูฮียะฮ์ได้แบ่งตามหัวข้อหลักดังนี้

4.3.1 หลักการของชะลัฟในเตฮิดอัลอูลูฮียะฮ์

เตฮิดอัลอูลูฮียะฮ์ หรือ เตฮิดอิบาอะฮ์ เป็นเตฮิดที่บรรดาเราะฮ์ตุลของอัลลอฮ์ เริ่มต้นเชิญชวนมวลมนุษย์สู่การภักดีต่อพระองค์ ดังที่พระองค์ตรัสไว้ว่า :

﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا
الطَّاغُوتَ ﴾

(النحل : 36)

ความว่า : “และโดยแน่นอน เราได้ส่งเราะฮ์ตุลมาในทุกประชาชาติ (โดยบัญชาว่า) พวกท่านจงเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ และจงหลีกเลี่ยงให้ห่างจากพวกเจว็ด”

(อันนะหุล : 36)

ในเตฮิดอัลอูลูฮียะฮ์นั้น จะมีเตฮิดอื่นรวมอยู่ด้วย กล่าวคือ เตฮิดอรรูบียะฮ์ นั้นจะรวมอยู่ภายใต้เตฮิดอัลอูลูฮียะฮ์ เพราะผู้ใดเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียวโดยไม่ตั้งภาคีกับสิ่งใด แน่แน่นอนเขาจะต้องยอมรับว่าพระองค์ คือ ผู้อภิบาลของเขา พระองค์คือ ผู้บันดาลผู้อำนวยคุณ ผู้ลงโทษ พระองค์ผู้เดียวที่สมควรแก่การเคารพภักดี

ทั้งนี้พบว่าบรรดามุขรีกินั้นจะไม่สักการะบูชาพระเจ้าองค์เดียว แต่จะสักการะบูชาพระเจ้าต่าง ๆ หลากหลายโดยอ้างว่าเพื่อใช้เป็นสื่อเข้าใกล้ชิดต่ออัลลอฮ์ทั้ง ๆ ที่ยอมรับหรือทราบคืออยู่แก่ใจว่าสิ่งเหล่านั้นไม่สามารถให้ประโยชน์หรือให้โทษใด ๆ ได้เลย

ด้วยพฤติกรรมนี้จึงไม่ถือว่าพวกเขาเป็นมูอ์มินผู้ศรัทธาทั้ง ๆ ที่พวกเขาที่ยอมรับต่อเตฮิดอรรูบียะฮ์ แต่กลับเรียกพวกเขาว่า กุฟฟาร (ผู้ปฏิเสธ) เนื่องจากพวกเขาได้ยึดเอาสิ่งอื่นขึ้นเป็นภาคีในการทำอิบาดะฮ์นั่นเอง

หลักการอะกีละฮ์ของสะลัฟนั้น มีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างสิ้นเชิงในเรื่องของเตฮิดอัลลอฮ์ฮุยยะฮ์ คือในความหมายของพวกเขาจะไม่เหมือนอย่างที่บางพวกเข้าใจว่าเตฮิดนี้นั้น คือหมายความว่า ไม่มีผู้สร้างใดนอกจากอัลลอฮ์เพียงเท่านั้น แต่สำหรับสะลัฟถือว่าเตฮิดนี้จะยังไม่สมบูรณ์นอกจากต้องอาศัยหลัก 2 ประการต่อไปนี้ (al-Athariy, 2001: 53-54) คือ

1. การอิบาดะฮ์ต่าง ๆ ทุกชนิดต้องแสดงต่ออัลลอฮ์องค์เดียวเท่านั้น จะเอาสิ่งใด ๆ อันเป็นสิทธิหรือคุณสมบัติเฉพาะของพระเจ้าผู้ทรงสร้างมาใช้แก่ مخلุกไม่ได้

ดังนั้นจึงต้องการพกดีต่ออัลลอฮ์เท่านั้น ต้องไม่กราบกรานต่อสิ่งใดนอกจากอัลลอฮ์ ต้องไม่สาบานต่อสิ่งใดนอกจากอัลลอฮ์ ต้องไม่มอบหมายตน (ตะวักกัล) ต่อสิ่งใดนอกจากอัลลอฮ์

แท้จริงเตฮิดอัลลอฮ์ฮุยยะฮ์นั้นมีเป้าหมายก็คือ ให้การอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียว ทั้งด้วยอวัยวะร่างกายและจิตใจ

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۗ لَا شَرِيكَ لَهُ ۗ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ۗ ﴾

(الأنعام : 162-163)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า แท้จริงการละหมาดของฉันและการอิบาดะฮ์ของฉัน และการมีชีวิตของฉันและการตายของฉันนั้นเพื่ออัลลอฮ์ผู้เป็นพระเจ้าแห่งสากลโลกเท่านั้น ไม่มีภาคีใด ๆ แก่พระองค์ และด้วยสิ่งนั้นแหละข้าพระองค์ถูกใช้และข้าพระองค์คือคนแรกในหมู่ผู้สวามิภักดิ์ทั้งหลาย”

(อัลอันอาม : 162-163)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ۗ ﴾

(الزمر : 3)

ความว่า : “พึงทราบเถิด การอิบาดะฮ์โดยบริสุทธิ์ใจนั้นเป็นของอัลลอฮ์ องค์เดียว”

(อัลซุมัร : 3)

2. อิบาตะสุนั้นจะต้องสอดคล้องกับคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์และคำสั่งของท่านเราะสูล ฉะนั้นการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ด้วยการอิบาตะฮ์ การนอบน้อมหรือการภักดีอะสุกีตาม คือสิ่งยืนยันคำปฎิญาณ “ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮ์” ในอีกนัยหนึ่งว่า “สิ่งใด ๆ ไม่มีสิทธิถูกสักการะบูชา เว้นแต่อัลลอฮ์องค์เดียวเท่านั้น”

ส่วนการเจริญรอยตามท่านเราะสูล ﷺ หรือการยอมรับ เชื่อฟังต่อสิ่งอันเป็นคำสั่งใช้และข้อห้ามต่าง ๆ ของท่านนั้น คือ สิ่งที่ยืนยันคำปฎิญาณ “มุฮัมมะดฺเราะสูลุลลอฮ์” (มุฮัมมัด เป็นเราะสูลของอัลลอฮ์)

ฉะนั้นแนวทางของสะลัฟ คือ พวกเขาจะเคารพภักดีอัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียว พวกเขาจะไม่วิงวอนขอต่อสิ่งใดนอกจากอัลลอฮ์ จะไม่ขอความช่วยเหลือจากสิ่งใดนอกจากอัลลอฮ์ จะไม่เกรงกลัวผู้ใดนอกจากอัลลอฮ์ พวกเขาจะปฏิบัติตนเพื่อเข้าใกล้อัลลอฮ์ ด้วยการเชื่อฟัง การเคารพภักดีและด้วยการทำความดี

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾

(النساء : 36)

ความว่า : “และพวกเจ้าจงเคารพสักการะอัลลอฮ์เถิด และอย่าให้มีสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นภาคีกับพระองค์”

(อันนิสาอ์ : 36)

4.3.2 หลักการของอิมามอัชชาฟีอีย์ในเตาฮีดอัลอูลูฮียะฮ์

เมื่อพิจารณาอย่างรอบคอบตามความหมายเตาฮีดของอิมามอัชชาฟีอีย์ที่ได้นำเสนอมาข้างต้น พบว่าการศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ในเตาฮีดอัลอูลูฮียะฮ์นั้นได้รวมถึงการศรัทธาในพระนามของอัลลอฮ์และคุณลักษณะของพระองค์อยู่ด้วย เพราะว่าการเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียวอย่างบริสุทธิ์ใจนั้น จะต้องยึดมั่นในเอกภาพของพระนามและคุณลักษณะของพระองค์โดยไม่ปฏิเสธ ไม่บิดเบือนและไม่เปรียบเทียบ

4.3.2.1 หิกมะฮ์ในการสร้างฐนินและมนุษย์

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้กล่าวว่า อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสในอัลกุรอานว่า :

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾

(الذاريات : 56)

ความว่า : “และข้ามิได้สร้างญินและมนุษย์เพื่ออื่นใดเว้นแต่เพื่อเคารพ
ภักดีต่อข้า”

(อัมมาริยาต : 56)

อิมามอัชชาฟีอียฺกล่าวว่า : (خلق الله الخلق لعبادته)

ความว่า : “อัลลอฮฺทรงบังเกิดมนุษย์เพื่อเคารพภักดีต่อพระองค์”

(al-Shāfi‘iy, 1990 : 4/167)

ท่านได้กล่าวอีกว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงประทานลงในสิ่งที่ทำให้ท่านเราะฮฺลุส ﷻ
มั่นคงอยู่กับพระองค์ในเมื่อท่านเดือดร้อนจากการทำร้ายของพวกมุชริกีน

﴿ وَلَقَدْ نَعَلْنَا أَنكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
وَكُن مِّنَ السَّجِدِينَ ﴿٩٨﴾ وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾ ﴾

(الحجر : 97-99)

ความว่า : “และโดยแน่นอนเราเห็นว่าแท้จริงเจ้านั้นหัวอกของเจ้าอัดอัด
ต่อสิ่งที่พวกเขากล่าว ดังนั้นจงกล่าวสวดศุคฺด้วยการสรรเสริญพระเจ้า
ของเจ้า และจงร่วมอยู่ในหมู่ผู้สujud และจงเคารพภักดีพระเจ้าของเจ้า
จนกว่าความแน่นอน (ความตาย) จะมาหาเจ้า”

(อัลหิจร : 97-99)

ท่านเราะฮฺลุส ﷻ ได้ถูกกำหนดให้ทำการเผยแพร่กับพวกเขาและให้เคารพภักดีต่อ
พระองค์ ท่านไม่ถูกกำหนดให้ทำสงครามกับพวกเขาและสั่งให้ย้ายตัวเองออกจากพวกเขาในขณะ
นั้น (al-Shāfi‘iy, 1990 : 4/168) อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า :

﴿ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ ﴾

(الكافرون : 1-2)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า โอ้ บรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาเอ๋ย
ฉันจะไม่เคารพภักดีสิ่งที่พวกท่านเคารพภักดีอยู่”

(อัลกาฟิรูน: 1-2)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า :

﴿ فَإِن تَوَلَّوْا فإِنَّمَا عَلَيَّ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ ﴿٥٤﴾ ﴾

(النور : 54)

ความว่า : “หากพวกเขาผินหลังให้ แท้จริงหน้าที่ของเขา (เราะสุล) คือ สิ่งที่ได้ถูกมอบหมาย (ในการเผยแพร่วิสัยของพระองค์) และหน้าที่ ของพวกเขา คือสิ่งที่ได้ถูกมอบหมายเช่นกัน(การเชื่อฟังและปฏิบัติตาม)
(อันนุร : 54)

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้อธิบายอายะฮ์ของอัลลอฮ์ที่ว่า :

﴿ اَلْحَسْبُ الْاِنْسَانُ اَنْ يُتْرَكَ سُدًى ﴾ (القيامة : 36)

ความว่า : “มนุษย์คิดหรือว่า เขาจะถูกปล่อยไว้โดยไร้จุดหมายกระนั้น หรือ” (อัลกียามะฮ์ : 36)

ท่านกล่าวว่า : บรรดานักตัฟซีร์ไม่มีความแตกต่างในการให้ความหมายของคำว่า “ سُدًى ” แปลว่า ปล่อยไว้โดยไร้จุดหมายคือ ไม่ถูกทรงใช้และทรงห้าม (al-Shafi'iy,2005 : 62)

จากคำอธิบายของอิมามอัชชาฟีอีย์ข้างต้นปรากฏว่า หิกมะฮ์ (ปรัชญา) ในการ สร้างญินและมนุษย์ และการส่งบรรดาเราะสุลทั้งหลายคือ การให้ความเป็นเอกะต่ออัลลอฮ์ โดยการอิบาดะฮ์

4.3.2.2 เรื่องและปัญหาเกี่ยวกับกุโบร์

เป็นที่ทราบกันดีว่าประชาชาติก่อนนบีนั้นได้อยู่บนอะกีดะฮ์เตาฮีดมาตลอด จน กระทั่งได้เกิดชริกขึ้นมากับชนชาตินบีนั้น ด้วยสาเหตุที่พวกเขาได้ให้ความเชื่อมากเกินไปจน เป็นจริงกับบรรดาคนศอลิห์นั่นเอง ดังที่ อัลลอฮ์ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า :

﴿ وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴾

(نوح : 23)

ความว่า : “และพวกเขาได้กล่าวว่า พวกท่านอย่าได้ทอดทิ้งพระเจ้า ทั้งหลายของพวกท่านเป็นอันขาดพวกท่านอย่าได้ทอดทิ้ง วัตดุ และสุวาอ และ ยะฆูษ และ ยะอู๊ก และนัสร์ เป็นอันขาด”

(นูห : 23)

อิบน์ อับบาส ได้กล่าวว่า ทั้งหมดนี้เป็นชื่อของบรรดาคนศอลิห์จากชนชาตินบีนั้น หลังจากที่ได้เสียชีวิต ชัยฎอนได้คลุจกลุ่มชนพวกเขาให้ไปบูชาที่นั่นของพวกเขาก็เคย

นั่งอยู่ และตั้งชื่อมันด้วยชื่อของบรรดาคนศอลิหุเหล่านั้น แล้วพวกเขาได้ปฏิบัติ และการบูชานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นจนกว่าพวกเขาได้เสียชีวิตและความรู้นั้นได้ถูกหลงลืม (Ibn Kathir, 1991 : 4/450)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ﴾

(البقرة : 213)

ความว่า : “มนุษย์นั้นเคยเป็นประชาชาติเดียวกัน (อิสลามและเตาฮีด) ภาย หลังอัลลอฮ์ได้ส่งบรรดานบีมาในฐานะผู้แจ้งข่าวดีและผู้ตักเตือน”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 23)

อัญญาอะบะริยฺ กล่าวว่ อิบน์ อับบาส ได้กล่าวว่ :

(كان بين نوح و آدم عشرة قرون كلهم على شريعة من الحق فاختلوا فبعث الله النبيين مبشرين ومنذرين)

ความว่ : “ระยะเวลาระหว่างนบีอาดัมกับนบีโนหฺ คือ สิบศตวรรษ พวกเขาทั้งหมดอยู่บนบัญญัติศาสนาที่ถูกต้อง แล้วพวกเขาได้เกิดการแตกแยก กัน ภายหลังอัลลอฮ์ได้ส่งบรรดานบีมาในฐานะผู้แจ้งข่าวดีและผู้ ตักเตือน” (al-Tabariy, 1997 : 2/347)

ดังนั้น ท่านนบี ﷺ ได้ตักเตือนกับประชาชาติของท่าน ไม่ให้มีการเลียนแบบจาก ประชาชาติก่อน ๆ และได้ระมัดระวังจากการคล้ายคลึงกับพวกเขา เพราะการเทิดทูนหรือการให้ ความยิ่งใหญ่ที่เกินความจริง คือสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การตั้งภาคีกับอัลลอฮ์ ﷻ

อิบนุ คัยมีเยฮฺ กล่าวว่ สาเหตุนี้ คือเหตุผลที่ทำให้ศาสนาได้ห้ามจากการเอา กุโบร์มาเป็นสถานที่สูงสุด และมันได้เกิดเป็นชริกฺใหญ่หรือชริกฺเล็กกับประชาชาติเป็นจำนวนมาก แท้จริงจิตใจมนุษย์นั้นได้เกิดตั้งภาคีมากกับรูปทรงของคนศอลิหฺ กับสิ่งทีพวกเขาคิดว่ามันเป็น เครื่องรางสำหรับฟ้ายันต์และอื่น ๆ เป็นต้น แล้วแน่นอนการตั้งภาคีกับกุโบร์ของคนทีเขาเชื่อว่าดินนั้น จิตใจจะใกล้ชิดกว่าจากการตั้งภาคีกับไม้หรือหิน

ด้วยเหตุผลนี้ พบว่พวกเขาที่ตั้งภาคีทั้งหลาย จะนอบน้อมทีนั้นและจะทำอิบะดะฮฺ ด้วยจิตใจทีพวกเขาไม่เคยได้กระทำในมัสยิดและในเวลาอย่ากิน ในบรรดาพวกเขามีคนสูงสุดให้กับ มัน และส่วนมากของพวกเขาจะหวังในความบะเราะกะฮฺจากการละหมาดและดุอาอ์ทีนั้น ไม่ เหมือนกับทีพวกเขาหวังในมัสยิด ด้วยสาเหตุทีไม่ด้อย่างนี้ท่านนบี ﷺ จึงได้ห้ามมิให้ละหมาดที กุโบร์เป็นอันขาด ถึงแม้ว่ผู้ละหมาดนั้น ๆ ไม่ได้ตั้งใจทีจะเอาความบะเราะกะฮฺจากการละหมาด ของเขาทีนั้น เหมือนกับเขาตั้งใจกับการละหมาดของเขาในมัสยิดเช่นเดียวกับการห้ามละหมาดใน

เวลาที่พระอาทิตย์กำลังขึ้นและตก เพราะมันเป็นเวลาที่พวกมุชริกินตั้งใจจะละหมาดเพื่อพระอาทิตย์ แล้วได้ห้ามประชาชาติของท่านมิให้มีการละหมาดในเวลานั้น ถึงแม้ว่าเขาไม่ได้ตั้งใจกับมัน แต่เป็นแนวทางการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดกับสิ่งเหล่านั้น

ท่านได้กล่าวอีกว่า และหากว่าคนหนึ่งได้ตั้งใจกับการละหมาดของเขาที่กูโบรนั้น เพื่อความบะเราะกะฮ์กับการละหมาดที่นั่น แล้วนี่คือศัตรูที่แท้จริงสำหรับอัลลอฮ์และเราะฮ์ฮ์ของพระองค์ ตรงข้ามกับศาสนาของพระองค์ และเป็นการบิดอะฮ์ในศาสนาที่พระองค์อัลลอฮ์ไม่อนุญาตกับมัน แท้จริงบรรดามุสลิมได้เห็นชอบในสิ่งที่พวกเขาได้รู้มันด้วยความจำเป็นจากศาสนาของเราะฮ์ฮ์อัลลอฮ์ เพราะการละหมาดที่กูโบรนั้นเป็นสิ่งที่ต้องห้ามกับมัน และสาปแช่งกับคนที่เอากูโบรมาเป็นมัสยิด (สถานที่สัจูด) ด้วย

ในบรรดาสัจูดที่ใหญ่มากและเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการภาคี คือการละหมาดที่กูโบร การเอามันเป็นมัสยิดและการสร้างมัสยิดบนมัน

แท้จริงได้มีบทบัญญัติมากมายจากท่านนบี ﷺ ที่มีการห้ามและรุนแรงกับมัน และมีกลุ่มต่าง ๆ ได้เปิดเผยว่า การสร้างมัสยิดบนกูโบรนั้นเป็นสิ่งที่ต้องห้ามทั้งนี้เพื่อตามสุนนะฮ์ที่ถูกต้องและชัดเจน

บรรดาอุละมาอ์ที่สังกัดอยู่ในมัซฮับอิมามอะหมัดและอุละมาอ์คนอื่น ๆ จากมัซฮับอิมามมาลิก และมัซฮับอิมามอัชชาฟีอี๊ ได้ชี้แจงกับเรื่องนี้ว่าเป็นสิ่งที่ต้องห้ามทางศาสนา (ตหฺรึ่ม) และมีบางกลุ่มกล่าวว่ามันเป็นสิ่งที่น่าเกลียด (กะรอฮะฮ์)

สมควรที่จะถือว่าเป็นสิ่งที่น่าเกลียดที่ต้องห้ามทางศาสนา ซึ่งเป็นการนิกที่ติดกับอุละมาอ์และไม่นิกที่จะกล่าวหาว่าพวกเขาได้อนุญาตให้ทำกับสิ่งที่มีกระแสบิดอะฮ์ติดต่อกันจากเราะฮ์ฮ์อัลลอฮ์ว่าได้สาปแช่งกับผู้ที่ปฏิบัติกับมันและยับยั้งมัน (Sulaimān ibn Abdullāh, 1970 : 321-322 ; al-Nawawiy, 1929 : 7/37 ; al-Nawawiy, n.d. : 5/314-317)

ได้มีหะดีษหลายบทที่ชี้แจงว่า การก่อสร้างบนกูโบรเป็นสิ่งต้องห้ามทางศาสนา ดังเช่น

ท่านหญิงอาอิชะฮ์รายงานว่า อุมมุสะละมะฮ์ได้เล่าให้ฟังกับเราะฮ์ฮ์อัลลอฮ์ ﷺ เกี่ยวกับโบสถ์ที่นางได้เห็นที่ดินแดนหะบะชะฮ์ และรูปภาพต่าง ๆ ที่นั่น แล้วท่านกล่าวว่า :

((أولئك قوم إذا مات فيهم العبد الصالح أو الرجل الصالح بنوا على قبره

مسجداً وصوروا فيه تلك الصور أولئك شرار الخلق عند الله))

(رواه البخاري ، 1997 : 434 ومسلم ، 1996 : 528)

¹ ท่านหญิงคือ อาอิชะฮ์ เป็นติ อะนุบฏกร อัครคิตติค อุมมุละมูอ์มีมิน ภรรยาของท่านเราะฮ์ฮ์อัลลอฮ์ เสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 57

(al-'Asqalāniy, 1380 : 2/606)

ความว่า : “กลุ่มชนเหล่านั้นในเมื่อมีบ่าวที่ศอลิหฺ หรือชายที่ศอลิหฺ ในบรรดาพวกเขาได้เสียชีวิต พวกเขาได้สร้างมัสยิดบนกุโบร์ของเขา และพวกเขาได้วาดภาพเหล่านั้นไว้ในมัสยิด พวกเขาเหล่านั้น คือมนุษย์ที่เลวกับอัลลอฮฺ

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 434 ; Muslim, 1996 : 528)

ท่านญุศุบ เป็น อับดุลลอฮฺ กล่าวว่า : ฉันได้ยืนท่านนบี ﷺ ก่อนที่ท่านจะเสียชีวิต 5 วัน ท่านกล่าวว่า :

((إني أبرأ إلى الله أن يكون لي منكم خليل فإن الله تعالى قد اتخذني خليلا كما اتخذ إبراهيم خليلا. ولو كنت متخذا من أمي خليلا لا اتخذت أبا بكر خليلا . ألا وإن من كان قبلكم كانوا يتخذون قبور أنبيائهم وصالحيهم مساجد . ألا فلا تتخذوا القبور مساجد إني أنهاكم عن ذلك))

(رواه مسلم ، 1996 : 532)

ความว่า : “แท้จริงฉันขอบริสุทธิ์ต่ออัลลอฮฺที่จะทำให้ในบรรดาพวกท่านเป็นเพื่อนสนิทสำหรับฉัน แท้จริงอัลลอฮฺได้ทรงเอาฉันเป็นเพื่อนสนิทเหมือนกับได้ทรงเอาอิบรอฮีมเป็นเพื่อนสนิท และหากว่าฉันเป็นผู้เลือกจากประชาชาติของฉันเป็นเพื่อนสนิท แน่อนฉันเลือกเอาอะบูบักร์เป็นเพื่อนสนิท ฟังรู้เถิดแท้จริงผู้คนก่อนหน้าพวกท่าน พวกเขาได้เอากุโบร์ของบรรดานบีพวกเขาและบรรดาคนศอลิหฺของพวกเขาเป็นมัสยิด ฟังรู้เถิดแล้วพวกท่านจงอย่าเอากุโบร์มาเป็นมัสยิด แท้จริงฉันห้ามปรามพวกท่านจากมัน”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 532)

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้พูดกล่าวประโยคมากมายเกี่ยวกับเรื่องและปัญหาของกุโบร์ และในบรรดาปัญหาเหล่านั้นคือ

1) การอนุญาตนั่งบนกุโบร์หลังจากฝังและคูอาอ์ให้กับเขา (ผู้ตาย)

ท่านได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า แท้จริงได้ถึงกับฉันจากบางคนที่ผ่านมาว่า เขาได้สั่งให้นั่งที่กุโบร์ของเขาเมื่อได้ฝังเสร็จด้วยระยะเวลาแค่เช็ดแคะ ท่านกล่าวว่า และนี่เป็นสิ่งที่ดีและฉันไม่เคยเห็นใครทำเลยในบรรดาพวกเรา (al-Shāfi'iy, 1990 : 1/316)

ส่วนการคูอาอ์ให้กับผู้ตายจากหลังฝัง มีหะดีษนบี ﷺ จากอูสมาน กล่าวว่า : ท่านนบี ﷺ ในเมื่อได้ฝังชายคนหนึ่ง ท่านยืนที่นั่นแล้วกล่าวว่า :

((استغفروا لأخيكم واسألوا له التثبيت فإنه الآن يسأل))

(رواه أبو داود ، د.ت : 3221)

ความว่า : “พวกท่านจงขอร้องภัยโทษให้กับพี่น้องของท่านและจงขอให้กับเขาขึ้นหยัดและมั่งคั่ง เพราะปัจจุบันนี้เขาถูกสอบถาม ”

(บันทึกโดย Abū Dāwūd , n.d. : 3221)¹

แท้จริงอิมามอะหมัดได้ถูกถามเกี่ยวกับยีนที่กูโบร์หลังจากฝังศพเพื่อคูอาอีให้กับผู้ตาย ท่านตอบ ไม่เป็นไรกับมัน (Ibn Qudāmah, 1987 : 3/437)

2) การมีระดับเดียวกันของกูโบร์

อิมามอัชชาฟีอีย์ ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า ฉันไม่ชอบที่จะให้กูโบร์นั้นสูงกว่ากูโบร์อันอื่น ๆ และไม่กล้าที่จะใช้ดินอื่นกับมัน เพราะในเมื่อใช้ดินอื่นเพิ่มแล้วจะทำให้กูโบร์นั้นยกขึ้นมาก แต่ที่จริงฉันชอบที่จะให้ยกขึ้นเหนือพื้นดินหนึ่งคืบหรือประมาณนั้น (al-Shāfi‘iy, 1990 : 1/316) สิ่งที่อิมามอัชชาฟีอีย์ได้กล่าวนี้ คือเป็นสุนนะฮ์ และได้มีหลักฐานต่าง ๆ มายืนยันว่าการยกขึ้นกูโบร์นั้นเป็นสิ่งต้องห้าม อาทิเช่น

ท่านอะบี อัลฮัยยาจญ์ อัลอะสะดี² กล่าวว่า :

((قال لي علي بن أبي طالب ألا أبعثك على ما بعثني عليه رسول الله

صلى الله عليه وسلم ؟ أن لا تدع تماثلا إلا طمسته ولا قبرا مشرفا إلا

سويته))

(رواه مسلم ، 1996 : 969)

ความว่า : “อลี เป็น อะบิฏอลิบ ได้กล่าววาทกับฉันว่า ฉันจะส่งเสริมท่านในสิ่งที่ท่านเราะสุลุลลอฮ์ ﷺ ได้ส่งเสริมฉันเอาหรือไม่ ? ท่านจงอย่าละทิ้งรูปปั้นนอกจากท่านได้ลบออกมัน และจงอย่าละทิ้งกูโบร์ขึ้นสูงนอกจากท่านได้ทำให้มันเป็นระดับเดียวกัน”

(บันทึกโดย Muslim , 1996 : 969)

¹ อัลอัลบานีย์ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหี้หฺ (al-Albāniy, 1417 : 3221)

² ท่านคือ หัยยาน เป็น หุคัยนุ อะบิอัลฮัยยาจญ์ อัลอะสะดี อัลกุฟี (al-‘Asqalāniy, 1380 : 1/208)

ท่านมุฮัมมะฮะฮุ เป็น ซุฟัยยุ กล่าวว่่า :

((كنا مع فضالة بن عبيد بأرض الروم ، برودس فتوفي صاحب لنا فأمر فضالة بن عبيد بقبوره فسوي ثم قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يأمر بتسويتها))

(رواه مسلم ، 1996 : 968)

ความว่่า : “พวกเราได้อยู่พร้อมกับพะฎอละฮุ เป็น อุบัยดฺ ณ แผ่นดินโรม ที่เกาะรุคิส แล้วเพื่อนของเราได้เสียชีวิต พะฎอละฮุ เป็น อุบัยดฺ ได้ส่งไปยังกุโบร์ของเขา แล้วได้ถูกทำให้เป็นระดับเดียวกัน แล้วท่านกล่าวว่่าฉันได้ยืนท่านเราะฮุฎลอลฮุ ﷺ สั่งให้มันมีระดับเดียวกัน”

(บันทึกโดย Muslim , 1996 : 968)

จากหะดีษต่าง ๆ จะกล่าวด้วยประโยคคำสั่งหรือประโยคบอกเล่าต่างสนับสนุนให้กุโบร์มีระดับเดียวกันสอดคล้องกับสิ่งที่ได้รายงานจากอิมามอัชชาฟิอีย์และอุละมาอ์ท่านอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้มีการเทิดทูน และทำให้เกิดการโอ้อวดและเยอหยิ่งกับมัน ซึ่งจะทำให้หลักการเชื่อมั่นทางศาสนาของคนทั่วไปเสื่อมเสีย ส่วนผู้ที่อนุญาตให้ยกขึ้นกุโบร์ประมาณหนึ่งคืบนั้นก็เพื่อให้รู้ว่่าเป็นกุโบร์ แล้วมันไม่ถูกเหยียดหยามหรือต่ำต้อย

3) การก่อสร้างและการใช้ซิเมนต์บนกุโบร์

อิมามอัชชาฟิอีย์ ได้กล่าวเกี่ยวกับปัญหานี้ว่่า ฉันไม่ชอบที่มีการก่อสร้างและใช้ซิเมนต์บนกุโบร์ แท้จริงแล้วมันเหมือนกับเครื่องประดับและการเยอหยิ่ง และการตายนั้นไม่ใช่เป็นสถานที่ตั้งหนึ่งของทั้งสอง และฉันไม่เคยเห็นกุโบร์ของพวกมุฮายีรียีนและอันศอรันั้นใช้ซิเมนต์ (al-Shāfi‘iy, 1990 : 1/316) มีผู้รายงานกล่าวว่่า ฎอฮุส ได้รายงานว่่า แท้จริงเราะฮุฎลอลฮุ ได้ห้ามการก่อสร้างหรือการใช้ซิเมนต์ และฉันได้เห็นจากบรรดาผู้ปกครองทำลายสิ่งก่อสร้างบนกุโบร์ที่มักกะฮุ และไม่เห็นบรรดาฟุเกาะฮ้อดำหนิในเรื่องนั้น (al-Shāfi‘iy, 1990 : 1/316) บรรดาอุละมาอ์ตาบิอีนได้ยึดปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเรื่องการก่อสร้างและการใช้ซิเมนต์ตามที่ปรากฏในหะดีษ (al-Shāfi‘iy, 1990 : 1/317)

อิมามอัชชาฟิอีย์ได้กล่าวอีกว่่า ฉันรังเกียจกับการตระเตรียมกุโบร์ การนั่งและการเอนกายบนมัน ท่านยึดหลักฐานหะดีษจากการรายงานของอะบู สุรอยเราะฮุ ﷺ ซึ่งท่านกล่าวว่่า :

((لأن أجلس على حجرة فتحرق ردائي ثم قميصي ثم إزاري ثم تفضي إلى

جلدي أحب إلي من أن أجلس على قبر امرئ مسلم))

(رواه مسلم ، 1996 : 971)

ความว่า : “แน่นอนฉันจะนั่งบนถ่านที่ยังลุกอยู่ แล้วลุกไปห่มเสื้อคลุมของ ฉัน แล้วเสื้อในของฉัน แล้วม้วนผ้าของฉัน แล้วพาไปยังห้องของฉัน เป็น ที่รักยิ่งสำหรับฉันที่จะนั่งบนกุโบร์ของมุสลิมคนหนึ่ง”

(บันทึกโดย Muslim ,1996 : 971)

จากการปฏิบัติของอิมามอัชชาฟีอี เป็นที่ยึดมั่นของบรรดาอุกษัยและผู้ที่ยึด ปฏิบัติตามมัซฮับอัชชาฟีอี (al-Nawawiy, n.d. :5/298 ; al-Nawawiy, 1929 : 7/37)

นี่คือทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีที่รังเกียจกับการก่อสร้างบนกุโบร์และการใช้ ชิเมนต์กับมัน ไม่นั่งและเอนกายบนมัน และนี่เป็นสิ่งที่แนะนำโดยอัสสุนนะฮ์ ซึ่งท่านเองก็ได้ กล่าวหลักฐานในเรื่องนี้จากอัสสุนนะฮ์ด้วยกัน

4) การสร้างมัสยิดบนกุโบร์

การสร้างมัสยิดบนกุโบร์เป็นปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับมุสลิม โดยเฉพาะในสมัย ปัจจุบันมีการเกิดขึ้นแพร่กระจายมากมาย แต่จริง ๆ แล้วในเรื่องนี้ได้มีหลักฐานมายืนยันที่แสดงให้ เห็นถึงการห้ามสร้างมัสยิดบนกุโบร์ อาทิเช่น

ท่านหญิงอาอิชะฮ์รายงานว่า อุมมุสะละมะฮ์ได้เล่าให้ฟังกับเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ เกี่ยวกับโบสถ์ที่นางได้เห็นที่ดินแดนหะบะชะฮ์และรูปภาพต่าง ๆ ที่ได้เห็นในนั้นแล้ว ท่านกล่าวว่า :

((أولئك قوم إذا مات فيهم العبد الصالح أو الرجل الصالح بنوا على قبره مسجداً وصوروا فيه تلك الصور أولئك شرار الخلق عند الله))
(رواه البخاري ، 1997 : 434 ومسلم ، 1996 : 528)

ความว่า : “กลุ่มชนเหล่านั้นในเมื่อมีบ่าวที่ศอลิหฺ หรือชายที่ศอลิหฺ ใน บรรดาพวกเขาได้เสียชีวิต พวกเขาได้สร้างมัสยิดบนกุโบร์ของเขา และ พวกเขาได้วาดภาพเหล่านั้นไว้ในมัสยิด พวกเขาเหล่านั้น คือมนุษย์ที่เลว กับอัลลอฮ์

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 434 ; Muslim, 1996 : 528)

ท่านหญิงอาอิชะฮ์ رضي الله عنها ได้กล่าวว่า ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวในครั้งป่วยของท่าน ที่ไม่สามารถลุกขึ้นจากมันได้ว่า :

((لعن الله اليهود والنصارى اتخذوا قبور أنبيائهم مساجد . قالت : فلو لا ذلك أبرز قبره غير أنه خشي أن يتخذ مسجداً))
(رواه مسلم ، 1996 : 529)

ความว่า : “อัลลอฮ์ทรงสาปแช่งพวกชาวยิวและพวกชาวคริสเตียน ที่พวกเขาเอากุโบร์ของบรรดานบีของพวกเขาเป็นมัสยิด นางได้กล่าวว่า หากไม่เช่นนั้นแล้ว กุโบร์ของท่านจะทำให้ปรากฏออกมา แต่ท่านกลัวว่าจะถูกเอาเป็นมัสยิด”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 529)

ท่านญุศุบ บิน อับดุลลอฮ์ กล่าวว่า : ฉันได้ยืนท่านนบี ﷺ ก่อนที่ท่านเสียชีวิต
กล่าวว่า :

((ألا وإن من كان قبلكم كانوا يتخذون قبور أنبيائهم وصالحيهم مساجد
ألا فلا تتخذوا القبور مساجد إني أهماكم عن ذلك))

(رواه مسلم ، 1996 : 532)

ความว่า : “พึงทราบเถิดแท้จริงผู้คนก่อนหน้าพวกท่าน พวกเขาได้เอา
กุโบร์ของบรรดานบีพวกเขาและบรรดาคนศอลิหฺของพวกเขาเป็นมัสยิด
พึงรู้เถิดแล้วพวกท่านจงอย่าเอากุโบร์มาเป็นมัสยิด แท้จริงฉันห้ามปราม
พวกท่านจากมัน”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 532)

ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีในการสร้างมัสยิดบนกุโบร์

อิมามอัชชาฟีอี ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องการสร้างมัสยิดบนกุโบร์ว่า ฉันรังเกียจที่จะ
สร้างมัสยิดบนกุโบร์และปรับปรุงหรือละหมาดบนกุโบร์โดยที่ไม่ได้ปรับปรุงหรือละหมาดไปทาง
กุโบร์ และหากว่าเขาได้ละหมาดไปทางกุโบร์คือ เพียงพอกับมัน และแน่นอนมันไม่ดี

อิมามมาลิก ได้รายงานกับฉันว่าท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า :

((قاتل الله اليهود والنصارى اتخذوا قبور أنبيائهم مساجد لا يبقى دينان في
جزيرة العرب))

(رواه مسلم ، 1996 : 530)

ความว่า : “อัลลอฮ์ทรงสาปแช่งพวกชาวยิวและพวกชาวคริสเตียน ที่พวกเขา
เอากุโบร์ของบรรดานบีของพวกเขาเป็นมัสยิด สองศาสนานั้นจะไม่
เหลือในเกาะอาหรับ”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 530)

- ส่วนสาเหตุของอิมามอัชชาฟีอีที่รังเกียจกับการก่อสร้างบกุโบร์ มีดังนี้คือ
- 1) เนื่องจากว่ามีสุนนะฮ์และอาชารมากล่าวยืนยันอย่างหนักแน่น
 - 2) การให้ความยิ่งใหญ่กับคนหนึ่งโดยการเอาบกุโบร์ของเขาเป็นมัสยิดนั้น มันทำให้คนรุ่นหลังไม่ปลอดภัยจากความหลงผิดและหลงทาง
 - 3) เพื่อไม่ต้องการให้มีการปรับระดับและจัดการ
 - 4) เพราะโกดังเก็บผู้ตายที่เป็นพื้นดินนั้น ไม่ใช่เป็นพื้นดินที่สะอาดที่สุด และมีพื้นดินที่นอกอีกนั้นสะอาดกว่า (al-Shafi'iy, 1990 : 1/317)

อะบู สะอิด ได้รายงานจากท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((الأرض كلها مسجد إلا الحمام والمقبرة))

(رواه أبو داود ، د.ت : 492)

ความว่า “พื้นดินทั้งหมดเป็นมัสยิด (เป็นสถานที่สุญูด) นอกจากห้องน้ำ และบกุโบร์เท่านั้น” (บันทึกโดย Abū Dawūd, n.d. : 492)¹

ตามทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีในปัญหาการสร้างมัสยิดบนบกุโบร์ คือกระรอฮะฮ์ (นารังเกียจ) และถือว่า กระรอฮะฮ์ ในที่นี้เป็นหุกุมตะหุรุม (การห้ามทางศาสนา) ซึ่งมีตัวบทชี้แจงอย่างชัดเจนถึงการสาปแช่งกับผู้กระทำสิ่งเหล่านั้นและเป็นการบุงกุโบร์ที่ถือเป็นชิริก

4.3.2.3 การสาบานนอกอื่นจากพระผู้เป็นเจ้า

การสาบานหรือเกาะฮัม หมายถึง การสาบานด้วยพระนามของอัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้า

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ส่งเราะสูลของพระองค์ เพื่อเชิญชวนมนุษย์ไปสู่เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยการทำอิบาดะฮ์ และปราบปรามการตั้งภาคีต่อพระองค์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ

ท่านเราะสูล ﷺ มีความเข้มงวดในการป้องกันในเรื่องนี้ ท่านได้กีดกันทุกหนทางที่จะนำสู่ชิริก (การตั้งภาคี) แม้ว่าด้วยการใช้คำพูดที่มีได้ตั้งใจในความหมายก็ตาม อาทิเช่น การสาบานนอกอื่นจากอัลลอฮ์ ท่านอับดุลลอฮ์ เป็น อุมัร ได้รายงานจากท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((ألا إن الله ينهاكم أن تحلفوا بآبائكم من كان حالفا فليحلف بالله أو

ليصمت))

(رواه البخاري ، 1997 : 6646 ومسلم ، 1996 : 1646)

¹ อัลอัลบานีย์ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหี้หฺ (al-Albāniy, 1417 : 492)

ความว่า : “พึงรู้เถิดแท้จริงอัลลอฮฺทรงห้ามพวกท่านสาบานด้วยบรรดา
บิดาของพวกท่าน ผู้ใดเป็นผู้สาบาน จงสาบานด้วยอัลลอฮฺหรือจง
เจียม”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 6646 ; Muslim , 1996 : 1646)

ท่านอับดุลเราะหฺมาน เป็น สะมุเราะฮฺ ได้รายงานจากท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((لا تخلفوا بالطواغي ولا بأبائكم))

(رواه مسلم ، 1996 : 1648)

ความว่า : “พวกท่านจงอย่าสาบานด้วยบรรดารูปปั้น และบรรดาบิดา
ของท่าน”

(บันทึกโดย Muslim , 1996 : 1648)

ท่านเราะสูล ﷺ ได้อธิบายถึงความเลวของการสาบานที่นอกอื่นจากอัลลอฮฺว่า
บางทีอาจจะทำให้ผู้สาบานนั้นเป็นชริกและกาฟิรได้ ดังการรายงานของสะอัด เป็น อุบัยดะฮฺ จาก
ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((من حلف بغير الله فقد كفر أو أشرك))

(رواه الترمذي ، د.ت : 1535)

ความว่า : “ผู้ใดได้สาบานนอกอื่นจากอัลลอฮฺ แท้จริงผู้นั้นได้ปฏิเสธ
หรือตั้งภาคี”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy , n.d. : 1535)¹

แล้วท่านเราะสูล ﷺ ได้อธิบายกับการแก้ตัวของการสาบานที่นอกเหนือจาก
อัลลอฮฺ ท่านอะบู สุรอยเราะฮฺ ได้รายงานจากท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((من حلف فقال في حلفه باللات والعزى فليقل : لا إله إلا الله))

(رواه البخاري ، 1997 : 6650)

ความว่า : “ผู้ใดได้สาบาน แล้วได้กล่าวในการสาบานของเขาด้วย
อัลลาตและอัลอุซซุซา ผู้นั้นจงกล่าวว่า ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮฺ (ไม่มีพระเจ้า
อื่นใดที่ควรแก่การเคารพภักดีนอกจากอัลลอฮฺ)”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy , 1997 : 6650)

¹ อะบู อีซา กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสัน

หะดีษเหล่านี้ทั้งหมดได้บ่งถึงความยิ่งใหญ่ของการสาบานที่นอกเหนือจากอัลลอฮ์ ความเข้มงวดในการห้ามปรามและความหยาบคายในเรื่องของมัน คือ มุสลิมวาญิบระมัดระวังเรื่อง การสาบานกับนอกเหนือจากอัลลอฮ์ แต่หากว่ามีความจำเป็น จึงให้คำสาบานด้วยอัลลอฮ์หรือไม่ต้อง ใช้คำสาบาน

ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์เกี่ยวกับการสาบานที่นอกเหนือจากอัลลอฮ์

อิมามอัชชาฟีอีย์ กล่าวว่า : ทุกคนที่ได้สาบานนอกเหนือจากอัลลอฮ์ นั้นรังเกียจกับ เขา และนั่นหาคือว่าการสาบานของเขานั้นจะเป็นการฝ่าฝืน (มุกตษะฮะ) และฉันน่าจะเกลียดกับ การสาบานด้วยอัลลอฮ์ในทุกโอกาส นอกจากในเรื่องการภักดีต่ออัลลอฮ์เท่านั้น เช่น สาบานเพื่อ การญihad และสิ่งที่คล้ายคลึงกันนี้ (al-Shāfi'iy , 1990 : 5/282)

อิมามอัชชาฟีอีย์กล่าวว่า : ผู้ใดได้สาบานด้วยอัลลอฮ์หรือด้วยพระนามจากบรรดา พระนามของอัลลอฮ์ แล้วได้ผิดคำสาบาน ผู้นั้นจำเป็นต้องมีการชดเชย (กัฟฟาเราะฮะ) สำหรับเขา และผู้ใดได้สาบานกับสิ่งหนึ่งที่นอกเหนือจากอัลลอฮ์ เช่น คนหนึ่งกล่าวว่า “วัลละฮะฮะฮะฮะ” แปลว่า ด้วยกะฮะฮะฮะ “วะอะฮะฮะฮะ” แปลว่า ด้วยบิดาของฉัน...แล้วได้ผิดคำสาบาน ผู้นั้นไม่จำเป็นต้องมี การชดเชยสำหรับเขา และเช่นเดียวกับคำกล่าวของเขาที่ว่า “ละฮะฮะฮะฮะ” แปลว่า ด้วยอายุของฉัน ไม่จำเป็นต้องมีการชดเชยสำหรับเขา (al-Shāfi'iy , 1990 : 7/64)

ตามทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์การสาบานที่นอกเหนือจากอัลลอฮ์ทั้งหมด คือ มักรูฮ มันฮิ (สิ่งที่น่ารังเกียจที่ต้องห้าม) โดยท่านได้ยึดหะดีษของท่านเราะฮูลุ ﷺ ดังนี้ :

((إن الله ينهاكم أن تحلفوا بأبائكم ومن كان حالفا فليحلف بالله أو
ليسكت))

(رواه البخاري ، 1997 : 6646)

ความว่า : “แท้จริงอัลลอฮ์ทรงห้ามพวกท่านสาบานด้วยบรรดา บิดาของพวกท่าน และผู้ใดเป็นผู้สาบาน จงสาบานด้วยพระองค์ หรือจงเงียบเถิด”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy , 1997 : 6646)

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้กล่าวถึงสาเหตุที่มาของหะดีษด้วยสายรายงานของท่านว่า : ท่านนบี ﷺ ได้ยิน อุมร์ สาบานด้วยบิดาของเขา แล้วท่านกล่าวว่า :

((ألا إن الله ينهاكم أن تحلفوا بأبائكم قال عمر رضي الله عنه والله ما
حلفت بما بعد ذلك ذاكرة ولا آثرا))

(رواه الترمذي ، د.ت : 1533)

ความว่า : “พึงรู้เถิดแท้จริงอัลลอฮฺทรงห้ามพวกท่านสาบานด้วยบรรดา
บิดาของท่าน อุมัร رضي الله عنه กล่าวว่า ขอสาบานด้วยอัลลอฮฺ หลังจากนั้นฉัน
ไม่สาบานอย่างนั้นอีกแล้วในขณะที่ยังจำได้และตั้งใจ”

(บันทึกโดย al-Taimiziy, n.d. : 1533)¹

อิมามอัชชาฟีอีฮ์ กล่าวว่า : ทุกคนที่ได้สาบานนอกอื่นจากอัลลอฮฺ ฉันรังเกียจกับ
เขา และฉันหวาดกลัวว่า การสาบานของเขานั้นจะเป็นการฝ่าฝืน (มุอฺศิยะฮฺ) และฉันน่าเกลียดกับ
การสาบานด้วยอัลลอฮฺในทุกโอกาส นอกจากในเรื่องการภักดีต่ออัลลอฮฺเท่านั้นเช่น สาบานเพื่อ
การญิฮาด และสิ่งที่คล้ายคลึงกันนี้

จากทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีฮ์ข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้ คือ

- 1) ความรังเกียจของการสาบานเป็นที่แน่นอน ดังที่แนะนำโดยกิตาบและสุนนะฮฺ
- 2) ผู้ที่ได้สาบานด้วยอัลลอฮฺหรือพระนามจากบรรดาพระนามของพระองค์ แล้ว
ได้ผิดคำสาบาน ผู้นั้นจำเป็นต้องมีการชดเชยสำหรับเขา
- 3) การสาบานนอกอื่นจากอัลลอฮฺ คือ สิ่งที่น่ารังเกียจ (มักรูฮ)
- 4) ผู้ที่ได้สาบานนอกอื่นจากอัลลอฮฺ แล้วได้ผิดสาบาน ผู้นั้นไม่จำเป็นต้องมีการ
ชดเชยสำหรับเขา เพราะไม่ถือว่าเป็นคำสาบาน
- 5) อนุญาตให้สาบานด้วยอัลลอฮฺและยินดีกับมัน ในเมื่อเป็นสิ่งที่ภักดี เช่น การ
ญิฮาด และสิ่งที่คล้ายคลึงกันนี้

อิมามอันนะวะวีฮ์ กล่าวว่า : และทัศนะที่แน่นอนนั้นว่า มันไม่ใช่เป็นสิ่งที่หะรอม
แต่เป็นสิ่งที่มักรูฮ (al-Nawawiy , 1992 : 8/7) หมายความว่า มิใช่หะรอมแต่เป็นมักรูฮในกรณีผู้
สาบาน ไม่ได้ยึดมั่นกับสิ่งที่เขาสาบาน บรรดาอุละมาอ์อัชชาฟีอียะฮฺมีความเห็นว่าหากผู้สาบานได้
ศรัทธาต่อสิ่งที่สาบานเหมือนกับเขาศรัทธาต่ออัลลอฮฺในการยกย่องเทิดทูนแน่นอนเขาได้ปฏิเสธ
ศรัทธาแล้ว

ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีฮ์และอัชชาฟีอียะฮฺแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง
การสาบานกับเตาฮีดอย่างแน่นแฟ้น กล่าวคือการสาบานนอกอื่นจากอัลลอฮฺ และถือว่าการห้ามนั้น
คือสิ่งน่ารังเกียจ (กะรอฮะฮฺ) นอกจากผู้สาบานได้ศรัทธาว่า การยกย่องเทิดทูนต่อสิ่งสาบานนั้น
เหมือนกับการยกย่องเทิดทูนต่ออัลลอฮฺ เขาถือ ผู้ปฏิเสธศรัทธา

¹ อะบู อีซา กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสัน เศาะหีหฺ

4.3.2.4 การทำนายโชค (อิตตะตอยยูร)

อิตตะตอยยูร คือ การคิดว่ามีกลางร้ายหรือเคราะห์ร้ายกับสิ่งหนึ่ง โดยใช้วิธีการทำนายโชคด้วยการเป็นของนก (Sulaimān ibn Abdullāh , 1970 : 420)

อิบนุ ก็อยยิม กล่าวว่า : พวกเขาทำนายโชคด้วยเป็นของนกและสัตว์ป่า และพวกเขาจะยึดถือกับมัน สิ่งที่เกิดขึ้นด้านขวาจากมัน พวกเขาเรียกมันว่า “ซานิฮา” สิ่งที่เกิดขึ้นด้านซ้ายจากมัน พวกเขาเรียกมันว่า “บาริฮา” และสิ่งที่เกิดขึ้นหันหน้าสู่พวกเขาจากมัน พวกเขาเรียกมันว่า “อัลเกาะฮิด” แล้วบางคนจากพวกเขาจะใช้กับการกลางร้ายด้วย “บาริฮา” และจะใช้กับสิริมงคลด้วย “สาริฮา” และอีกบางคนจากพวกเขามองว่าเป็นตรงข้าม (Ibn Qaiyim , n.d. : 2/229)

สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ต้องห้ามโดยบัญญัติ (หะรอม) และท่านนบี ﷺ ได้นับมันเป็นชิรกุ เพราะผู้ทำนายได้ยึดถือว่าโชคดีและเคราะห์ร้ายนั้นอยู่กับสิ่งที่ทำนายซึ่งทำให้เกิดการปฏิเสธศรัทธาต่อกฏสถานะของอัลลอฮ์ ﷻ (เกาะฎอฮ์และเกาะดร์)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ ۗ أَلَا إِنَّمَا طَّيَّرَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴾

(الأعراف : 131)

ความว่า : “ ครั้นเมื่อความดี (ความอุดมสมบูรณ์) ได้มายังพวกเขา พวกเขาก็กล่าวว่า นี่คือนิสัยของเรา และหากความชั่วใด ๆ ประสบแก่พวกเขา พวกเขาก็ถือเอาว่ามีภูษาเป็นกลางร้าย และผู้ที่ร่วมอยู่กับเขาด้วย พึงรู้เถิดว่า ที่จริงกลางร้ายของพวกเขานั้นอยู่ที่อัลลอฮ์ต่างหาก แต่ทว่าส่วนมากของพวกเขาไม่รู้ ”

(อัลอะฮรอฟ : 131)

อัลญะาะบะรีย์ อธิบายว่า อัลลอฮ์ ﷻ กล่าวว่า ครั้นเมื่อพวกฟิรอาฮุ มีสุขภาพดี มีความสมบูรณ์ ความผาสุกและผลิตผลมากมาย พวกเขามองกับสิ่งที่พวกเขาชอบในโลกนี้ พวกเขาก็กล่าวว่า นี่คือนิสัยของเรา พวกเราเป็นคนที่สมควรที่สุดกับมัน และหากความชั่วใด ๆ ประสบแก่พวกเขา หมายถึง ความเดือดร้อน ความแห้งแล้งและการทดสอบต่าง ๆ พวกเขาก็ถือเอาว่ามีภูษาเป็นกลางร้ายและผู้ที่ร่วมอยู่กับเขาด้วย พระองค์กล่าวว่า พวกเขาคิดว่า กลางร้ายนั้นด้วยสาเหตุของ

พวกมุซา พวกเขาบอกว่า โศกเศร้าของเราต่าง ๆ จากความสมบูรณ์และความผาสุก ได้หายไปตั้งแต่ มูซาได้มาอยู่กับเรา (al-Tabariy, 1997 : 6/30-31)

การทำนายโศกมีความสัมพันธ์กับความเชื่ออย่างปฏิเสธไม่ได้หรือโศกเศร้าต่าง ๆ เช่น ความผาสุก ความสมบูรณ์ สิ่งที่ดีและสิ่งที่เลวนั้น ตามหลักความเชื่อของอิสลามเป็นไปตามพระ ประสงค์ของอัลลอฮ์ ไม่ใช่มาจากความต้องการของมนุษย์โดยที่สามารถทำนายโศก¹ ดังนั้นท่าน เราะฮูล ﷺ ได้ห้าม ซึ่งท่านกล่าวว่า :

((لا عدوى ولا طيرة ولا هامة ولا صفر))

(رواه البخاري ، 5707 : 1997 ، ومسلم ، 1996 : 2220)

ความว่า : “ไม่ใช่โรคติดต่อ ไม่ใช่การทำนายโศกด้วยสิ่งหนึ่ง ไม่ใช่ นกชนิดหนึ่ง และไม่ใช่เศษไฟ (เหล็ก / ซึก)”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 5707 ; Muslim, 1996 : 2220)

ท่านอิบนุ มัสอูด ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((الطيرة شرك وما منا إلا، ولكن الله يُذهبه بالتوكل))

(رواه ابو داود ، د.ت : 3910)

ความว่า : “การทำนายโศก คือ ชิริก และไม่มีอะไรจากฉันนอกจากมัน แต่ทว่าอัลลอฮ์ ทำให้มันลับไป ด้วยการมอบหมายต่อพระองค์”

(บันทึกโดย Abū Dāwūd, n.d. : 3910)²

หะดีษนี้กล่าวชัดเจนในการห้ามทำนายโศก เพราะเป็นชิริกที่ปฏิเสธความสมบูรณ์ ของเตฮีด และบางที่ปฏิเสธเตฮีด หากผู้รับการทำนายโศกยึดถือว่าการให้ดีและให้เลวขึ้นอยู่กับสิ่ง ที่ทำนายโศกกับมัน

ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์เกี่ยวกับการทำนายโศก (อิตตะตอยยูร)

อิมามอิบนุ อะบี หะดิม ได้รายงานด้วยสายรายงานของท่านเองจากอิมาม อัชชาฟีอีย์ในเรื่องการทำนายโศก ซึ่งอิมามอัชชาฟีอีย์ได้อธิบายหะดีษของท่านนบี ﷺ :

¹ อิบนุ กัอยอิม กล่าวว่า : และนี่อาจเป็นไปได้ด้วยการปฏิเสธ (นัฟย) และด้วยการห้าม (นัฮย) คือ พวกท่านอย่าลางร้าย แต่คำพูดใน หะดีษทั้งหมดได้บ่งถึงการปฏิเสธและล้มล้างสิ่งเหล่านี้ทั้งหมดที่ได้มีการปฏิบัติกับมัน ในยุคญาฮิลียะฮ์ และการปฏิเสธ (นัฟย) ใน ที่นี้ชัดเจนกว่าจากการห้าม (นัฮย) เพราะว่าการปฏิเสธบ่งถึง เป็นโมฆะกับเรื่องนั้น และไม่เกิดปฏิกิริยาของมันและการห้ามที่จริง บ่งถึงการขัดขวางจากมัน (Ibn Qaiyim , n.d. : 2/234)

² อัลอัลบานีย์ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหীหฺ (al-Albāniy, 1417 : 3910)

((أقرؤا الطير على مكناتها))

(رواه ابو داؤد ، د.ت : 2835)

ความว่า : “พวกท่านจงตั้งขึ้นกับนกบนความสามารถของมันเท่านั้น”

(บันทึก โดย Abū Dawūd, n.d. : 2835)¹

ท่านกล่าวว่า : แท้จริงความรู้ของชาวอาหรับได้ทำนายโชคด้วยการเป็นของนก ครั้นเมื่อคนหนึ่งจากบรรดาพวกเขาได้ออกจากบ้านของเขาในตอนเช้าเพื่อต้องการสิ่งหนึ่ง เขามองดู กับนกตัวแรกที่เขาเห็น หากมันเป็นหันเหจากซ้ายแล้วผ่านไปขวา เขากล่าวว่านี่คือ นกนำโชค แล้ว เขาได้ดำเนินในความประสงค์ของเขาและมองว่ามันทำให้เกิดความสำเร็จ และหากว่ามันเป็นหันเห จากขวาแล้วผ่านไปซ้าย เขากล่าวว่านี่คือกลางร้าย แล้วเขากลับ และเขากล่าวว่า นี่คือความที่ เลวร้าย (al-Baihaqiy, 1996 : 1/167-168)

เป็นที่ทราบกันว่า การทำนายโชคนั้นคือ เป็นสิ่งที่ต้องห้าม (หะรอม) โดยแท้จริง การทำนายโชคนั้นไม่ได้ให้โทษและประโยชน์แต่อย่างใด แต่ที่จำเป็นคือต้องมอบหมายให้กับ อัลลอฮ์ ﷻ และละทิ้งการทำนายโชคทุกรูปแบบ

4.3.2.5 อัลอิตติสกออ์ บิลอันวอ์

อัลอิตติสกออ์ บิลอันวอ์ คือ การผูกพันกับความเชื่อโชคลางกับการยึดดาวตก อิสลามได้ขยับยั้งจากชิริก และได้ตัดเตือนกับสิ่งที่จะทำให้เกิดชิริกขึ้นมาพร้อมทั้ง ขัดขวางกับทุกทางที่นำไปสู่มัน เช่น ห้ามจากการสาบานนอกอื่นจากอัลลอฮ์ ห้ามจากการยกย่อง เทิดทูนกูโบร์และเอามันเป็นที่สูกต่ออัลลอฮ์ และเป็นสิ่งที่ห้ามปรามเช่นกัน กับบางประโยชน์ที่มีความสงสัยในชิริก แม้ว่าผู้กล่าวนั้นไม่ได้ยึดถือว่ามันเป็นชิริกก็ตาม เหมือนกับคำกล่าวของบางคน ที่ว่า : “مطرنا بنوء كذا وكذا” แปลว่า “ฝนได้ตกกับเราด้วยดาวนั้นดาวนี้” เพราะปรากฏการณ์ ของประโยชน์ อ่างการเกิดขึ้นของฝนกับดาวตกและนี่คือ ชิริกในรูปุบิยะฮ์ หรือว่ายึดถือเป็นสาเหตุ กับสิ่งที่มีสาเหตุ จึงทำให้เกิดเป็นชิริกในอูลูอียะฮ์ได้

ชาวอาหรับในสมัยญาฮิลียะฮ์กล่าวอ้างว่าการตกและการขึ้นของดาวทำให้เกิดฝน ขึ้นมาและพวกเขาอ้างฝนนั้นให้กับมัน แล้วพวกเขาบอกว่า “مطرنا بنوء كذا وكذا” แปลว่า “ฝนได้ตกกับเราด้วยดาวนั้นดาวนี้”

ท่านนบี ﷺ ได้ห้ามกับคำกล่าวนี้ ถึงแม้ผู้กล่าวนั้นอ้างว่า ประโยชน์และโทษเป็น ของอัลลอฮ์ นั้นเป็นการป้องกันสำหรับเตฮิดและกีดกันกับทุกทางที่นำไปสู่ชิริก

¹ อัลอัลบานีย์ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหี้หฺ (al-Albānīy, 1417 : 2835)

ท่านอะบู มาลิก อัลอัชชะรีย์ ได้รายงานจากท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า :

((أربع في أمي من أمر الجاهلية لا يتركونهن : الفخر في الأحساب

والطعن في الأنساب والإستسقاء بالنجوم والنياحة))

(رواه مسلم، 1996 : 934)

ความว่า : “ในประชาชาติของฉันมีสี่อย่างที่พวกเขาไม่ละทิ้งมันจาก
ญาฮิลียะฮ์ : ความภาคภูมิใจด้วยเกียรติยศ การกล่าวให้ร้ายกับเผ่าตระกูล
การขอฝนกับดวงดาว และการร้องไห้คร่ำครวญถึงผู้ตาย”

(บันทึกโดย Muslim , 1996 : 934)

มุฮัมมัด เป็น อับดุลวะฮ์ฮับ กล่าวว่า ท่านเราะสูล ﷺ ได้เปิดเผยว่า บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับญาฮิลียะฮ์นั้น มันไม่ได้ถูกทิ้งโดยมนุษย์ทุกคน และถือว่าเป็นความผิดกับผู้ยังมีได้ละทิ้งมัน นี่แสดงว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องกับญาฮิลียะฮ์และการกระทำของพวกเขาคือ สิ่งที่ถูกดำเนินในศาสนาและหากว่ามีไซเช่นนั้นก็คงไม่ผูกพันสิ่งชั่วช้าเหล่านี้กับญาฮิลียะฮ์ที่ได้ดำเนินกับมัน ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ที่ว่า :

﴿ وَلَا تَبْرَحْ . تَبْرَحَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى ﴾

(الأحزاب : 33)

ความว่า : “และอย่าได้โอ้อวดความงาม (ของพวกเธอ) เช่นการอวดความงาม (ของพวกสตรี) แห่งสมัยงมภายในยุคก่อน”

(อัลอะหฺซาบ : 33)

แท้จริงในอายะฮ์นั้นได้ดำเนินกับการอวดความงามและดำเนินกับสภาพแห่งสมัยงมภายในยุคก่อน นั้นได้แสดงถึงการห้ามจากความคล้ายคลึงกับพวกเขาโดยจำกัด (Sulaimān ibn Abdullāh, 1970 : 453)

ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์เกี่ยวกับอัลอิสติศกออ์ บิลอันวอ์

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้แยก ระหว่างผู้ที่กล่าวว่า “ مطرنا بنوء كذا ” แปลว่า “ฝนได้ตกกับเราด้วยดาวนั้น” พร้อมยึดถือว่าประโยชน์และโทษนั้นอยู่กับดาว กับผู้ที่ยึดถือเป็นผู้ให้ประโยชน์และโทษนั้น คือ อัลลอฮ์ แต่ที่เขามุ่งหมายว่า ฝนนั้นตกในเวลาที่ดินดวงดาวขึ้น

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้รายงานจาก ซัยด์ เป็น คอลิด อัลญะฮะนีญ กล่าวว่า ท่านเราะสูล ﷺ ได้ละหมาดศุบหุ กับเราที่หุคัยบียะฮ์ ซึ่งเป็นเวลากลางคืน หลังจากเสร็จสิ้นแล้ว ท่านหันหน้าให้กับชุมชน แล้วท่านกล่าวว่า :

((هل تدرون ماذا قال ربكم ؟ قالوا الله ورسوله أعلم قال : أصبح من عبادي مؤمن بي وكافر فأما من قال مطرنا بفضل الله ورحمته فذلك مؤمن بي كافر بالكواكب ، وأما من قال مطرنا بنوء كذا وكذا فذلك كافر بي مؤمن بالكواكب))

(رواه البخاري ، 1997 : 1038 و مسلم ، 1996 : 71)

ความว่า : “พวกท่านทราบบ้างไหม อะไรที่พระเจ้าของท่านได้กล่าว พวกเขาบอกว่า อัลลอฮ์และเราะซูลของพระองค์เท่านั้นทรงทราบ ท่านกล่าวว่า : ในบรรดาบ่าวของฉัน มีผู้ศรัทธากับฉันและผู้ปฏิเสธ แล้วผู้ใดกล่าวว่า : ฝนได้ตกลงมาให้เราด้วยความประเสริฐของอัลลอฮ์ และความปราณีของพระองค์ ผู้นั้นคือผู้ศรัทธากับฉันและปฏิเสธกับดวงดาวต่าง ๆ และผู้ใดกล่าวว่า : ฝนได้ตกกับเราด้วยดาวนั้น ๆ ผู้นั้นคือ ผู้ปฏิเสธกับฉันและศรัทธากับดาวต่าง ๆ”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 1038 ; Muslim , 1996 : 71)

อิมามอัซซาฟีอีห์ กล่าวว่า ท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ ด้วยบิดาของฉันและมารดาของฉันคือชาวอาหรับที่มีภาษากว้าง สามารถจะถือคำกล่าวของท่านอันนี้กับความหมายต่าง ๆ ได้ แท้จริงฝนได้ตกมาระหว่างตามกลางสองพวก ส่วนมากของพวกเขาคือ มุชริกีน เพราะฉะนั้นอยู่ในระหว่างสงครามหุคัยบียะฮ์

ฉันมองความหมายของคำกล่าวของท่าน อัลลอฮ์เท่านั้นผู้ทรงรู้ว่าผู้ใดที่กล่าวว่า ฝนได้ตกกับเราด้วยความประเสริฐของอัลลอฮ์และความปราณีของพระองค์ นั่นคือการศรัทธาต่ออัลลอฮ์เพราะเขาเห็นว่าไม่มีผู้ใดที่ทำให้เกิดฝนและมีการให้หนักจากอัลลอฮ์

ผู้ใดที่กล่าวว่า ฝนได้ตกกับเราเนื่องจากดวงดาวอย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับความเชื่อในโชคลางก็ไม่แตกต่างกับพวกชาวมุชริกีนบางพวกที่ได้อธิบายเกี่ยวกับฝนว่า ดวงดาวนั้นได้ให้ฝนตกลงมา แล้วนั่นคือการปฏิเสธศรัทธา ดังที่เราะซูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวไว้ เพราะดาวตก คือเวลาหรือฤดู และเวลานั้นคือ มัคลุก (สิ่งที่ถูกสร้าง) ไม่สามารถครอบครองกับตัวเองและกับสิ่งอื่นแต่อย่างใด ไม่สามารถให้เกิดฝนและไม่สามารถสร้างอะไรได้สักอย่าง

ส่วนผู้ที่กล่าวว่า ฝนได้ตกกับเราด้วยดาวอย่างนั้น โดยมีความหมายว่าฝนได้ตกกับเราในเวลาอย่างนั้น ที่จริงนั้นเหมือนกับคำกล่าวของเขาที่ว่า ฝนได้ตกกับเราในเดือนนั้น และอย่างนี้ไม่เป็นการปฏิเสธศรัทธา และคำพูดที่นอกเหนือจากนั้น เป็นที่รักยิ่งสำหรับฉันกับมัน

ท่านกล่าวว่า ฉันยินดีที่จะให้เขาบอกว่า ฝนได้ตกกับเราในเวลาอัน

มีรายงานจากอุมร์ว่า ท่านได้กล่าวในวันศุกร์ในขณะที่ท่านอยู่บนแท่งมินบรว่า ดาวลูกไก่ยังเหลืออยู่อีกเท่าไร อัลอับบาส ยืนขึ้นแล้วกล่าวว่า ไม่มีเหลือสิ่งใดจากมัน นอกจากร่อง แล้วท่านขอคูอาห์และคนอื่นก็ขอคูอาห์จนกว่าท่านลงจากมินบร หลังจากนั้นฝนก็ตก คนก็มีชีวิตชีวาจากมัน (al-Baihaqiy, 1996 :1/165-166)

คำพูดของอุมร์นี้ได้ชี้แจงกับสิ่งที่ฉันได้อธิบายเพราะท่านมีความประสงค์ว่า ฤดูของดินเปียกยังเหลืออีกเท่าไร เพื่อให้พวกเขาเห็นว่า อัลลอฮ์ ﷻ ได้กำหนดฝนในเวลาต่าง ๆ ในสิ่งที่พวกเขาได้ทดสอบกับมัน เหมือนกับพวกเขาได้รู้ว่าพระองค์ได้กำหนดความร้อนและความหนาวอย่างที่เขาได้ทดลองมาในเวลาต่าง ๆ และได้บอกข่าวกับฉันว่าบางคนจากบรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านเราะฮูลุ ﷺ ในเมื่อได้ปรากฏฝนตกให้กับมนุษยชาติเขากล่าวว่า ฝนได้ตกกับเราด้วยดาวเปิด แล้วเขาอันเชิญอายะฮ์

﴿ مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ﴾

(فاطر : 2)

ความว่า: “สิ่งใดที่อัลลอฮ์ทรงประทานให้จากความเมตตาแก่มนุษยชาติ ไม่มีผู้ยับยั้งมันได้”

(ฟาฏีร : 2)

มีรายงานบอกกับฉันว่า อุมร์ เป็น อัลค็อฎฎอบ ได้ทำให้คนชราจากบะนิตะมิม วิ่งเร็วไป-มา ในตอนเช้า ฟิงกับไม้เท้าของเขา แท้จริงฝนได้ตกกับมนุษย์แล้วเขากล่าวว่า ทำให้ดีกับสิ่งที่ได้ขอความกรุณากับดาวเมื่อวานนี้ แล้วอุมร์ได้ปฏิเสธคำกล่าวของเขาเพราะมีการผูกพันธ์ฝนให้กับดาว (al-Baihaqiy, 1996 : 1/166 ; al-Shāfi‘iy, 1990 : 1/288)

จากคำอธิบายของอิมามอัชชาฟีอีย์ ข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้

ผู้ที่กล่าวว่า ฝนได้ตกกับเราด้วยดาวอย่างนั้นอย่างนี้ และได้อ้างฝนให้กับดาว (النوء) และยึดถือว่ามันคือ ผู้ให้ประโยชน์ ผู้ให้ฝน แล้วนี่คือผู้ปฏิเสธศรัทธา

ส่วนที่กล่าวว่า ฝนได้ตกกับเราด้วยดาวอย่างนั้น ในความหมายที่ว่า เวลานั้นเวลานี้ เหมือนผู้ที่กล่าวว่า ฝนได้ตกกับเราในเดือนนั้นหรือวันนั้นวันนี้ ถ้าอย่างนั้นมันไม่ใช่เป็นการปฏิเสธศรัทธา แม้ว่ามันเป็นสิ่งมักรูดกับท่าน

และนี่คือสิ่งที่ท่านได้กล่าวหาว่าเป็นการปฏิเสธกับผู้อ้างฝนให้กับดาว คือเป็นสิ่งที่ยับยั้งที่บรรดาอูลละมาอ์ ได้กล่าวไว้กับมัน และพวกเขาได้เห็นพ้องกันในเรื่องนี้

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้ปฏิเสธกับการอ้างว่าเป็นการปฏิเสธศรัทธากับผู้ที่กล่าวว่า ฝนได้ตกกับเราด้วยดาวนั้นเวลานี้ และเขามีความปรารถนาว่า เวลานั้นเวลานี้ ซึ่งมันไม่ได้บ่งชี้ว่าเป็น

สิ่งที่อนุญาตจากท่าน แต่มันบ่งชี้ว่ามันไม่ใช่เป็นการตั้งภาคี ดังที่ท่านได้กล่าวมา เพราะฉะนั้น ท่านและคนอื่นนอกจากท่านได้กล่าวกับคำกล่าวว่า “อะหับบุน อิลัยยา” แปลว่า เป็นที่ชอบสำหรับฉัน หรือเป็นที่รักยิ่งสำหรับฉัน

ในเมื่อได้ประจักษ์อย่างนี้ เป็นที่แน่นอนของคำกล่าวที่ว่า ฝนได้ตกกับเราด้วยดาวอย่างนั้นอย่างนี้ จะไม่พ้นจาก 3 สภาพดังนี้คือ

1) ในเมื่อเขากล่าวคำนั้น และเขายึดถือว่า สิ่งที่ประทานฝนลงมาคือ ดวงดาว นี่คือการปฏิเสธศรัทธาและเป็นการตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ในเตาฮีดรูปุบิยะฮ์ที่ชัดเจน

2) กล่าวอ้างการตกลงมาของฝนให้กับดาว พร้อมกับยึดมั่นว่าอัลลอฮ์คือ ผู้กระทำให้ฝนตกลงมา แต่ทว่าดาวนั้น คือ สาเหตุในเรื่องนี้ และนี่คือการยึดมั่นของมุชริกีน ดังที่อัลลอฮ์ตรัสในอัลกุรอานว่า :

﴿وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾

(العنكبوت : 63)

ความว่า : “และถ้าเจ้าถามพวกเขาว่าใครเล่าทรงหลั่งน้ำลงมาจากฟากฟ้าแล้วทรงให้แผ่นดินมีชีวิตชีวาหลังจากความแห้งแล้งของมันแน่นอนพวกเขาจะกล่าวว่าอัลลอฮ์”

(อัลอันกะบูต : 63)

แล้วนี่คือ การศรัทธาที่ต้องห้ามเช่นกัน เพราะมันเป็นชิรกุ ที่ซ่อนเร้น (ไม่ปรากฏ) ที่ท่านนบี ﷺ ได้ปรารณาบอกกับมันเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับญะฮิลียะฮ์ ที่ท่านได้ปฏิเสธ ได้โมฆะ และได้ตัดเตือนจากมัน และยังคงอยู่กับประชาชาตินี้จนกระทั่งวันนี้

ดังนั้น ท่านนบี ﷺ ได้ระมัดระวังจากมัน โดยวิธีการป้องกันและกีดกันให้กับเตาฮีด

3) เมื่อเขากล่าวคำนี้ในความหมายที่ว่า ฝนได้ตกกับเราในเวลานั้นเวลานี้ ในเดือนนั้นเดือนนี้ และในวันนั้นวันนี้ อย่างนี้ไม่ใช่เป็นการตั้งภาคี และไม่ใช่เป็นการปฏิเสธศรัทธา แต่การละทิ้งกับมันเป็นสิ่งที่ดีกว่า เพราะมันเป็นประโยชน์ที่ถูกระวาง และมันมีความคล้ายคลึงกับกุฟฟาร แท้จริงหะดีษได้บ่งชี้ถึงการห้ามจึงจำเป็นต้องละทิ้งมัน (al-Nawawiy, 1929 : 2/59-62 ; al-Asqalāniy, n.d. : 2/523-524 ; Sulaimān ibn Abdullāh, 1970 : 451-466 ; Abd al-Rahmān ibn Hasan, 1992 : 280-286)

4.3.2.6 การช่วยเหลือ (อัซซะฟาอะฮฺ)¹

อัซซะฟาอะฮฺ คือ การขอความดีให้แก่ผู้อื่นต่อการขอได้โทษกับอัลลอฮฺ ﷻ ในวัน
กียามะฮฺ

การช่วยเหลือหรืออัซซะฟาอะฮฺที่ใหญ่ที่สุด คือ การช่วยเหลือของท่านนบีมุฮัมมัด
ﷺ ต่อมนุษยชาติในวันกียามะฮฺ ที่เรียกกันว่า “อัซซะฟาอะฮฺ อัลอุชมา”

อัซซะฟาอะฮฺ มี 2 ประเภท คือ

1. **ชะฟาอะฮฺ มุขบิตะฮฺ** หมายถึง ชะฟาอะฮฺ ที่ปรากฏขึ้นขึ้นจากอัลกุรอานและ
อัลหะดีษ และประกอบด้วยเงื่อนไขที่ถูกต้อง คือ อัลลอฮฺ ﷻ ทรงอนุญาตกับผู้ช่วยเหลือให้ช่วยเหลือ
ได้และพระองค์ทรงพึงพอใจสำหรับเขา

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَكَرَّمَنَّ مَلَكٌ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ
يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى ﴾

(النجم : 26)

ความว่า : “และมะลิกี่มากน้อยในชั้นฟ้าทั้งหลายนั้น การชะฟาอะฮฺ
ของพวกเขาจะไม่อำนวยประโยชน์อันใด (แก่พวกเขา) เว้นแต่หลังจาก
อัลลอฮฺจะทรงอนุมัติแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์และทรงพอพระทัย”

(อันนัจญุม : 26)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ﴾

(البقرة : 255)

ความว่า : “ใครเล่าคือผู้ที่ขอความช่วยเหลือให้แก่ผู้อื่น ณ ที่พระองค์
ได้นอกจากด้วยการอนุมัติ ของพระองค์เท่านั้น”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 255)

¹ อัซซะฟาอะฮฺ คือ การขอความช่วยเหลือจากผู้มีอำนาจ เพื่อให้ปลดปล่อยทุกขเวรอันนี้คือ ความหมายโดยทั่วไป ส่วนการชะฟาอะฮฺ
ในวันอาคีเราะฮฺนั้น เป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺตะอาลาองค์เดียวและพระองค์จะทรงให้สิทธิ์นั้นแก่ผู้ที่พระองค์ทรงพอพระทัยเท่านั้น
อาทิ เช่น ท่านนบีมุฮัมมัด บรรดานบี บรรดาผู้ที่พระองค์ทรงรักใคร่ (เอาลียาฮ์) และบรรดาคนศอลิหฺ อิบน์อุบบากกล่าวว่า คือผู้ที่
อยู่ในโลกคุณเขาเป็นผู้ที่กล่าว “ลาอิลลาฮะอิลลัลลอฮฺ” (คัมกีร์แปล 1419 : 759)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ ﴾

(الأنبياء : 28)

ความว่า : “และพวกเขาจะไม่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใด นอกจากผู้ที่พระองค์ทรงพอพระทัย”

(อัลอันบิยาฮ์ : 28)

ยังมีอายะฮ์อื่น ๆ อีกมากที่มากล่าวกับเรื่องนี้ (Hikamiy Hafiz, 1990 : 2/888)

2. **ชะฟาอะฮฺ มัณฟิยะฮฺ** หมายถึง ชะฟาอะฮฺที่ต้องปฏิเสธ เนื่องจากขาดความสมบูรณ์ของเงื่อนไขที่ถูกต้อง คือ ชะฟาอะฮฺที่เป็นการตั้งภาคีกับอัลลอฮฺ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสในอัลกุรอานว่า :

﴿ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ ﴾

(الزمر : 3)

ความว่า : “ส่วนบรรดาผู้ที่ยึดถือเอาบรรดาผู้คุ้มครองอื่นจากอัลลอฮฺ โดยกล่าวว่า เรามีได้เคารพภักดีพวกเขา เว้นแต่เพื่อทำให้เราเข้าใกล้ชิดกับอัลลอฮฺ”

(อิซซุมัร : 3)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعَتُنَا عِنْدَ اللَّهِ ﴾

(يونس : 18)

ความว่า : “และพวกเขาจะเคารพภักดีสิ่งอื่นไปจากอัลลอฮฺ ที่มีได้ให้โทษแก่พวกเขาและมีได้ให้ประโยชน์แก่พวกเขา และพวกเขาจะกล่าวว่า เหล่านี้ คือ ผู้ช่วยเหลือเรา ณ ที่อัลลอฮฺ”

(ยูนุส : 18)

อัลลอฮ์ได้ปฏิเสธ การช่วยเหลือกับชะฟาอะฮ์ซุคนี่ พร้อมอธิบายว่ามันเป็นสิ่งที่
ไร้ประโยชน์สำหรับพวกเขา

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَعَةٌ وَلَا
يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴾

(البقرة : 48)

ความว่า : “และจงกลัวเกรงวันหนึ่ง ซึ่งไม่มีชีวิตใดจะตอบแทนสิ่งใด
แทนอีกชีวิตหนึ่งได้ และการขอให้มีความช่วยเหลือใด ๆ ก็จะไม่ถูกรับ
จากชีวิตนั้น และค่าไถ่ถอนใด ๆ ก็จะไม่ถูกรับเอาจากชีวิตนั้นด้วย และ
ทั้งพวกเขาที่จะไม่ได้รับความช่วยเหลือ”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 48)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ
فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا هُمْ فِيهِمَا مِنْ شَرِكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ
ظَهِيرٌ ﴿٢٢﴾ وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أذِنَ لَهُ حَتَّىٰ إِذَا فُرِعَ
عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴾

(السبأ : 22-23)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) พวกท่านจงวิงวอนต่อบรรดาที่พวก
ท่านจินตนาการ (ว่าเป็นพระเจ้า) อื่นจากอัลลอฮ์ พวกมันมิได้
ครอบครองแม้แต่น้ำหนักเพียงเท่าธุลีในชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน
และพวกมันมิได้มีหุ้นส่วนในทั้งสองนั้น และสำหรับพระองค์นั้นมิได้
มีผู้ช่วยเหลือมาจากพวกมัน”

(อัลสะบะ : 22-23)

การชะฟาอะฮ์จะไม่เกิดประโยชน์อันใด ณ ที่พระองค์นอกจากผู้ที่พระองค์ทรง
อนุญาตแก่เขาเท่านั้น

อะบูอับบาส (อิบนุคัยมียะฮ์) กล่าวว่า อัลลอฮ์ได้ทรงปฏิเสธนอกเหนือจาก
พระองค์ ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างที่พวกมุชริกๆ ไปเกี่ยวพันกับมัน พระองค์ได้ทรงปฏิเสธต่อผู้อื่น

นอกเหนือจากพระองค์ในการมีอำนาจครอบครองของผู้อื่นนอกจากพระองค์ หรือครอบครองอำนาจส่วนหนึ่งของพระองค์ หรือการที่จะเป็นกำลังแต่อัลลอฮ์ ประการทั้งปวงไม่สามารถปล้ำจันไม่มีอะไรหลงเหลืออีกจากบาปต่าง ๆ นอกจากการได้โทษด้วยพระประสงค์ของอัลลอฮ์ที่ได้ทรงอนุญาตให้แก่เขาเท่านั้น ('Abd al-Rahmān ibn Hasan, 1992 : 180-181) ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า :

﴿ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ آرْتَضَىٰ ﴾

(الأنبياء : 28)

ความว่า : “และพวกเขาจะไม่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใด นอกจากผู้ที่พระองค์ทรงพอพระทัย”

(อัลอันบิยาฮ์ : 28)

การได้โทษที่พวกมุชริกนึกคิดไปนั้น มันจะไม่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในวันกิยามะฮ์ ดังที่อัลกุรอานได้บัญญัติและท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า : “ท่านจะมา แล้วก้มกราบแด่พระผู้เป็นเจ้าของท่านและสรรเสริญแด่พระองค์ด้วย ท่านจะไม่เริ่มทำการได้โทษเลยทีเดียว หลังจากนั้นจะมีผู้กล่าวแก่ท่านว่า : เจ้าจงเมยศรียะของเจ้าขึ้นและจงพูด แล้วจะมีผู้รับฟังและจงขอ แล้วเจ้าจะมีผู้ให้และจงได้โทษ แล้วเจ้าจะมีผู้ให้ทำการได้โทษ” และอะบูฮุร็อยเราะฮ์ได้กล่าวว่า ” ใครเป็นผู้ที่มีความสุขที่สุดต่อการได้โทษของท่าน? ท่านกล่าวว่า ผู้ที่ได้กล่าวว่า : ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮ์เท่านั้น โดยมีความบริสุทธิ์ผุดผ่องออกมาจากหัวใจของเขา” การได้โทษดังกล่าวนี้ ก็เป็นของบรรดาผู้ที่มีความบริสุทธิ์ผุดผ่องด้วยการอนุญาตของอัลลอฮ์และจะไม่เป็นของผู้ที่ได้ตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์แต่อย่างใด (Sulaimān ibn Abdullāh, 1970 : 288)

โดยแท้จริงการชะฟาอะฮ์เป็นสิทธิของอัลลอฮ์เท่านั้น พระองค์คือ ผู้ที่ทรงกรุณาต่อบรรดาผู้ที่มีความบริสุทธิ์ผุดผ่อง แล้วพระองค์จะทรงอภัยโทษให้แก่พวกเขา โดยการอ้อนวอนร้องขอของผู้ที่พระองค์ได้ทรงอนุญาตแก่เขาให้ทำการได้โทษ เพื่อพระองค์จะได้ทรงให้เกียรติแก่เขา และเพื่อให้เขาได้รับตำแหน่งที่ได้รับการสรรเสริญ ส่วนการได้โทษที่อัลกุรอานได้บัญญัติได้แก่ การได้โทษที่มีการตั้งภาคี ด้วยเหตุนี้อัลกุรอานได้ระบุการได้โทษเอาไว้ด้วยการอนุญาตของพระองค์ในหลายที่ด้วยกัน และท่านนบี ﷺ ได้แจกแจงแถลงไขเอาไว้ว่า การได้โทษนั้นจะไม่เป็นของผู้หนึ่งผู้ใด นอกจากจะเป็นของชาวผู้ให้เอกภาพและความบริสุทธิ์ผุดผ่อง (แต่อัลลอฮ์) เท่านั้น (Sulaimān ibn Abdullāh, 1970 : 289)

อิมามอัชชาฟีอีได้ยืนยันโดยการยอมรับต่อการช่วยเหลือของท่านนบี ﷺ มิฉะนั้น ประเด็นอื่นท่านอธิบายว่า สำหรับการขอได้โทษนั้นจำเป็นต้องมีเงื่อนไขที่สมบูรณกับผู้ขอได้โทษ

โดยที่ท่านกล่าวว่า เมื่อวานนั้นฉันได้ค้นพบสองอายุษซึ่งฉันปรารถนาอย่างมากกับการค้นพบของทั้งสอง ยิ่งกว่าโลกและสิ่งที่อยู่ในมัน

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ يُدَبِّرُ الْأُمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ۗ ﴾

(يونس : 3)

ความว่า : “พระองค์ทรงบริหารกิจการ ไม่มีผู้ให้ความช่วยเหลือคนใด เว้นแต่ต้องได้รับอนุมัติจากพระองค์”

(ยูनुส : 3)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۗ ﴾

(البقرة : 255)

ความว่า : “ใครเล่าคือผู้ที่ขอความช่วยเหลือให้แก่ผู้อื่น ณ ที่พระองค์ ได้นอกจากด้วยการอนุมัติ ของพระองค์เท่านั้น”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 255)

บรรดาผู้ช่วยเหลือก็ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ นอกจากด้วยการอนุมัติ ของอัลลอฮฺ (al-Baihaqiy,1990 : 526 ; al-Asqalāniy,n.d. :13/455)

คำพูดของอิมามอัชชาฟีอี้นี้จะเป็นคำตอบให้กับผู้ที่คิดว่าการช่วยเหลือหรือการขอไถ่โทษเป็นสิทธิ์ของผู้ช่วยเหลือ และสำหรับเขานั้นสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือโดยปราศจากการอนุมัติของอัลลอฮฺ และมันเป็นคำพูดที่ไม่ปรากฏออกมาจากกับผู้ที่ไม่รู้ในอำนาจความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮฺเท่านั้น โดยที่พวกเขาเปรียบเทียบพระองค์เหมือนกับบรรดาศักดิ์ชั้นบนโลกจากผู้ที่ประสงค์กับผู้ที่ช่วยเหลือให้กับเขาจากบรรดามนุษย์ แล้วเขาก็รับใช้ความช่วยเหลือกับพวกเขา เพราะเขาเองก็มีความปรารถนาให้กับพวกเขาด้วย

ส่วนอัลลอฮฺ ﷻ นั้นที่จริงแล้วพระองค์ทรงช่วยเหลือกับผู้ที่ให้ความช่วยเหลือจากบรรดามนุษย์ โดยการปรากฏเกียรติยศ (กะรอมาฮฺ) ของพวกเขาต่อหน้าบรรดามนุษย์ และพระองค์แสดงความพึงพอใจในสิ่งที่ถูกขอช่วยเหลือให้กับเขา

มีปัญหาคำหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการชะฟาอะฮฺที่เป็นผลพวงมาจากการอธิบายเรื่องดังกล่าวนี้คือ อะไรหุ้มนกับการกระทำโดยผู้คนส่วนมากในปัจจุบันเรื่องการขอร้องท่านนบี ﷺ ให้มีการช่วยเหลือ (ชะฟาอะฮฺ)? มีคำตอบพอสรุปได้ดังนี้

1) แท้จริงสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ไม่อนุญาต เนื่องจากว่าชะฟาอะฮุนั้น คือสิทธิของอัลลอฮ์แล้วไม่อนุญาตให้กับผู้ใดขอกับผู้ทีนอกเหนือจากพระองค์ ดังที่อัลลอฮ์ทรงตรัสว่า

﴿ قُلِ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا ﴾

(الزمر : 44)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ความช่วยเหลือนั้นเป็นสิทธิของอัลลอฮ์โดยสิ้นเชิง”

(อิซซุมัร : 44)

2) เนื่องจากว่าท่านนบี ﷺ ไม่ให้ชะฟาอะฮ์ในตอนนี้ และที่จริงท่านจะให้ชะฟาอะฮ์ นั้นในวันกิยามะฮ์ หลังจากที่ได้รับอนุญาตจากอัลลอฮ์ ﷻ

3) เนื่องจากว่าในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่คล้ายคลึงกับการศรัทธาของมุชริกีน ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสว่า :

﴿ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ

﴿ هَؤُلَاءِ شَفَعُونَا عِنْدَ اللَّهِ ﴾

(يونس : 18)

ความว่า : “และพวกเขาจะเคารพสักดิ์สิ่งอื่นไปจากอัลลอฮ์ ที่มีได้ให้โทษแก่พวกเขาและมีได้ให้ประโยชน์แก่พวกเขา และพวกเขาจะกล่าวว่าเหล่านี้ คือ ผู้ช่วยเหลือเรา ณ ที่อัลลอฮ์”

(ยูนุส : 18)

4) แล้วหากว่าผู้ซึ่งขอชะฟาอะฮ์จากท่านนบี ﷺ คือ เขาปรารถนาชะฟาอะฮ์ฮุซมา ซึ่งมันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเขาอยู่แล้วในวันกิยามะฮ์ เพราะท่านนบี ﷺ จะช่วยเหลือกับชาววิกฤติการณ์ทุกคน (أهل الموقف) ดังที่ได้กล่าวในหะดีษชะฟาอะฮ์อย่างที่ว่า

5) หากว่า เขาผู้นั้นปรารถนาชะฟาอะฮ์ของท่านอย่างอื่น แท้จริงเส้นทางของการได้รับมันนั้นมิใช่ด้วยการขอจากนบี ﷺ แต่ด้วยการยืนยันกับเงื่อนไขต่าง ๆ ของมัน

ท่านอะบูสุรอยเราะฮ์ได้ถามท่านเราะฮ์ลุล ﷺ ว่า : มนุษย์ผู้ใดที่ได้รับความผาสุกกับชะฟาอะฮ์ของท่าน โอ้ เราะฮ์ลุลอัลลอฮ์แล้วท่านกล่าวว่า :

((لقد ظننت يا أبا هريرة أن لا يسألني عن هذا الحديث أحد أول منك لما رأيت من حرصك على الحديث أسعد الناس بشفاعتي يوم القيامة من قال لا إله إلا الله خالصا من قبل نفسه))
(رواه البخاري ، 1997 : 6570)

ความว่า : “โอ้อะบูฮุร็อยเราะฮฺ แท้จริงฉันได้คิดแล้วว่า ไม่มีใครคนใดที่จะถามฉัน กับหะดีษนี้เป็นคนแรกนอกจากท่าน ที่ฉันได้เห็นจากความพยายามของท่านกับหะดีษ ผู้คนที่ได้รับความผาสุกโดยการช่วยเหลือของฉัน ในวันกิยามะฮฺ คือผู้ที่กล่าวว่า ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ ด้วยความบริสุทธิ์ใจเกี่ยวกับการนี้”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 6570)

ท่านอับดุลลอฮฺ เป็น อัมรฺ เป็น อัลอาศ ได้รายงานจากท่านเราะฮฺลุล ๖ กล่าวว่ :

((من سأل الله لي الوسيلة حلت له شفاعتي يوم القيامة))

(رواه مسلم، 1996 : 384)

ความว่า : “ผู้ใดขอกับอัลลอฮฺเกี่ยวกับหะดีษสำหรับฉัน การช่วยเหลือของฉันเป็นที่อนุมัติ สำหรับเขาในวันกิยามะฮฺ”

(บันทึกโดย Muslim , 1996 : 384)

ผู้ใดขอชะฟาอะฮฺจากท่านนบี ๖ แท้จริงผู้ นั้นได้ทำลายสาเหตุอันยิ่งใหญ่ที่ทำให้เกิดชะฟาอะฮฺกับเขา ในวันกิยามะฮฺ นั่นคือการยืนยันใน “ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ”

6) ท่านนบี ๖ ได้อธิบายว่า ในบรรดาประชาชาติของท่าน มีผู้ที่เข้าสวรรค์โดยมิได้มีการชำระสอบสวนและทบทวน และในบรรดาประชาชาติของท่าน มีผู้ให้ความช่วยเหลือกับมนุษย์ และมีทั้งผู้ที่ไม่ต้องการกับการช่วยเหลือของผู้ใด แล้วทำไมเล่ามุสลิมไม่พยายามที่จะอยู่ในกลุ่มของพวกเขาบ้าง

7) ท่านนบี ๖ ได้อธิบายถึงผู้ที่ได้รับประโยชน์จากชะฟาอะฮฺของท่านในวันกิยามะฮฺ โดยที่ท่านกล่าวว่า :

((لكل نبي دعوة مستجابة فتعجل كل نبي دعوته وإني اختبأت دعوتي

شفاعة لأمتي يوم القيامة فهي نائلة إن شاء الله من مات من أمتي لا

يشرك بالله شيئا))

(رواه مسلم، 1996 : 199)

ความว่า : “การเรียกร้องที่ถูกตอบรับจะเกิดกับบรรดานบีทุกคน และแท้จริงฉันได้เก็บการเรียกร้องของฉันเพื่อชะฟาอะฮ์ ประชาชาติของฉันในวันกิยามะฮ์ แล้วมันคือสิ่งที่ได้รับหากอัลลอฮ์ทรงปรารณา ผู้ที่ได้เสียชีวิตจากประชาชาติของฉันที่ไม่ได้ตั้งภาคีกับอัลลอฮ์แต่อย่างใด

(บันทึก โดย Muslim , 1996 : 199)

ท่านอะนัส ได้รายงานจากท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((شفاعتي لأهل الكبائر من أمي))

(رواه الترمذي، د.ت : 2435 وابودأود، د.ت : 4739)

ความว่า : “ชะฟาอะฮ์ของฉันสำหรับพวกที่ทำความผิดซั่มหันต์จากประชาชาติของฉัน”

(บันทึก โดย al-Tirmidhiy , n.d. : 2435¹ ; Abū Dāwūd , n.d. : 4739)

หากว่ามนุษย์นั้นได้ยืนยันกับเตาฮีดแล้ว เขาไม่จำเป็นต้องปรารณากับชะฟาอะฮ์ของท่านนบี ﷺ ในวันกิยามะฮ์ นอกจากชะฟาอะฮ์ในวิกฤตการณ์และชะฟาอะฮ์ในการเข้าสวรรค์ และมันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเขาด้วยการยืนยันของเขาในเตาฮีด

ส่วนชะฟาอะฮ์ที่สาม คือ ชะฟาอะฮ์กับพวกที่ทำความผิดซั่มหันต์ (อะฮ์ล อัลกะบาอิร) และจำเป็นกับมุสลิมต้องรีบเร่งด้วยเตาเบอะฮ์ (การอภัยโทษ) และอย่าไปพบอัลลอฮ์ ขณะที่เขายังผูกมัด กับความผิดซั่มหันต์ (บาปใหญ่) ดังคำกล่าวของญาบิร เป็น อัลลุลลอฮ์ ว่า :

((من لم يكن من أهل الكبائر فماله وللشفاعة))

(رواه الترمذي، د.ت : 2436)

ความว่า : “ผู้ใดที่มีได้อยู่ในกลุ่มพวกที่ทำความผิดซั่มหันต์ สำหรับเขานั้นไม่มีชะฟาอะฮ์”

(บันทึก โดย al-Tirmidhiy , n.d. : 2436)²

8) แล้วหากว่ามุสลิมมีความผูกพันกับการขอชะฟาอะฮ์ จำเป็นกับเขาต้องขอมันจากผู้ครอบครองมันคือ อัลลอฮ์ ﷻ เช่นเขากล่าวว่า :

(اللهم اجعلني من أهل شفاعة نبيك محمد صلى الله عليه وسلم)

¹ อะบู อีซา กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสัน เศาะหี้หฺ

² อะบู อีซา กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสัน

ความว่า : โอ้พระเจ้าของฉันจงกำหนดฉันให้อยู่ในกลุ่มผู้คนที่ได้รับ
การชะฟาอะฮของนบีมุฮัมมัด ﷺ

การอธิบายทั้งหมดที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นการอธิบายของอะกีดะฮุสะลัฟในเรื่อง
นี้ และจากเขาเหล่านั้นคือ อิมามอัชชาฟีอีย์ (al-‘Aqīl,1998 : 1/292-294)

4.3.2.7 การปิดเป่า (อรัรกอ)

“อรัรกอ” เป็นคำพหูพจน์ของรุกยะฮุ “อรัรกยะฮุ” หมายถึง การขอความคุ้มครอง
ที่ผู้มีโรคระบาดใช้ในการเสกเป่า เช่น โรคลมบ้าหมู ไข้ และอื่น ๆ จากโรคระบาด ได้มีหะดีษมาก
มาย มากกล่าวถึงในเรื่องการเสกเป่า มีทั้งหะดีษที่อนุญาตให้และมีทั้งหะดีษที่ขยับยั้งในเรื่องนี้
(al-‘Aqīl ,1998 : 1/295)

ในส่วนของหะดีษที่อนุญาตในเรื่องนี้คือ

ท่านหญิงอาอิชะฮุ ﷺ ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((أن النبي صلى الله عليه وسلم كان ينفث على نفسه في المرض الذي
مات فيه بالمعوذات فلما ثقل كنت أنفث عليه بهن وأمسح بيده نفسه
ليركتها))

(رواه البخاري، 1997 : 5735 ; مسلم، 1996 : 2192)

ความว่า : “ท่านนบี ﷺ ได้เป่าเสกมนต์บนตัวของตนเองที่มีการ
เจ็บป่วย ซึ่งท่านได้เสียชีวิตกับมันในต่อมา ด้วยการอ่านมูเอาวิยาต¹
แล้วเมื่อท่านหนักขึ้น ฉันได้เป่าเสกมนต์ให้กับท่านด้วยมันทั้งหมด
และฉันลูบด้วยมือของเองเพื่อความจำเริญกับมัน”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 5735 ; Muslim ,1996 : 2192)

ท่านหญิงอาอิชะฮุ ﷺ ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((أمرني النبي صلى الله عليه وسلم أو أمر أن يسترقى من العين))

(رواه البخاري، 1997 : 5738 ; مسلم، 1996 : 2195)

ความว่า : “ท่านนบี ﷺ ได้สั่งกับฉัน หรือสั่งให้ทำเวทมนต์เกี่ยวกับตา”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 5738 ; Muslim ,1996 : 2195)

¹ คือ การอ่านสูเราะฮุ อัลอิลลาฮ อัลฟะลัก และอันนาส

ท่านหญิงอุมมุ สะละมะฮฺ رضي الله عنها ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((أن النبي صلى الله عليه وسلم رأى في بيتها جارية في وجهها سفعة فقال : استرقوا لها فإن بها النظرة))

(رواه البخاري، 1997 : 5739 ومسلم، 1996 : 2197)

ความว่า : “ท่านนบี ﷺ ได้เห็นที่บ้านของเธอ ทาสผู้หญิงคนหนึ่ง ซึ่งหน้าของเธอขึ้นขีด แล้วท่านกล่าวว่า : พวกท่านจงทำเวทมนต์ให้กับเธอ แท้จริงที่เธอนั้นเจ็บตา”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 5739 ; Muslim ,1996 : 2197)

ท่านอาฟู เบ็น มาลิก อัลญะอียฺ กล่าวว่า :

((كنا نرقى في الجاهلية ، فقلنا يا رسول الله كيف ترى في ذلك ؟ فقال : اعرضوا علي رقاكم لا بأس بالرقى ما لم تكن شركا))

(رواه ابودأود ، د.ت. : 3886)

ความว่า : “เราได้เสกเป่าสมัญญาอิลียะฮฺ แล้วเราได้กล่าวว่า : โอ้ เราะฮฺ ลุลลอฮฺ ท่านมีความเห็นอย่างไรในเรื่องดังกล่าว แล้วท่านกล่าวว่า : พวกท่านจงแสดงให้กับฉันเวทมนต์ของท่าน ไม่เป็นไรกับเวทมนต์ที่ไม่ได้มีการตั้งภาตี”

(บันทึกโดย Abu Dawud, n.d. : 3886)¹

ส่วนหะดีษที่ห้ามในการเสกเป่า หรือรังเกียจในเรื่องนี้ มีดังนี้คือ

ท่าน अबดุลลอฮฺ ได้รายงานจากท่านเราะฮฺลุล رضي الله عنه กล่าวว่า :

((إن الرقى والتمايم والتولة شرك))

(رواه ابودأود ، د.ت. : 3883)

ความว่า : “แท้จริงการเสกเป่าต่าง ๆ เครื่องรางของขลังต่าง ๆ และเครื่องของเสน่ห์ต่าง ๆ นั้นเป็นการตั้งภาตี”

(บันทึกโดย Abū Dāwūd, n.d. : 3883)²

¹ อัลอัลบานียฺ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหี้หฺ (al-Albāniy, 1417 : 3886)

² อัลอัลบานียฺ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหี้หฺ (al-Albāniy, 1417 : 2883)

ท่านอัลมุหัมมัดเราะฮ์ ได้รายงานจากท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه กล่าวว่า :

((من اکتوى أو استرقى فقد بريء من التوکل))

(رواه الترمذی ، د.ت. : 2055)

ความว่า : “ผู้ใดได้จี้ด้วยเหล็กไฟ หรือขอให้ทำเวทมนต์ แท้จริงผู้นั้นคือ ผู้เป็นอิสระจากการมอบหมายต่ออัลลอฮ์”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy, n.d. : 2055)¹

ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ กล่าวว่า : เจ็ดหมื่นคนจากบรรดาประชาชาติของนัสนั้นที่จะได้ เข้าสวนสวรรค์โดยไม่ต้องชำระสอบสวน พวกเสาะหาบะฮ์ ถามว่า: พวกเขานั้นคือใคร โอ้ เราะฮ์ลุลลอฮ์ ท่านตอบว่า :

((هم الذين لا یسترقون ولا یتطیرون ولا یکتون وعلى رهم یتوکلون))

(رواه البخاری، 1997 : 5705 و مسلم، 1996 : 218)

ความว่า : “พวกเขาคือ บรรดาผู้ที่มีได้ขอให้ทำเวทมนต์ บรรดาผู้ที่มีได้ บังถึงลางร้าย และบรรดาผู้ที่ไม่ได้จี้ด้วยเหล็กไฟ และกับพระเจ้าของ พวกเขาเท่านั้นที่พวกเขามอบหมาย”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 5705 ; Muslim ,1996 : 218)

บรรดาอุละมาอ์ ได้ตอบกับหะดีษเหล่านี้ว่า มันไม่ได้เป็นการขัดกันในระหว่าง หะดีษเนื่องจากการเสกเป่าที่อนุญาตนั้นต้องประกอบด้วยเงื่อนไขของมัน และเป็นที่ต้องห้ามใน เมื่อขาดเงื่อนไขต่าง ๆ ของมัน

อิมามอัลสะยูฎีย์ กล่าวว่า : แท้จริงบรรดาอุละมาอ์ได้เห็นพ้องกันกับการอนุญาต ในเรื่องของการเสกเป่าในเมื่อครบเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. ต้องด้วยกะลามของอัลลอฮ์ หรือ พระนามและคุณลักษณะของพระองค์
2. ต้องเป็นภาษาอาหรับที่เข้าใจในความหมาย
3. ต้องศรัทธาว่าการเสกเป่านั้นไม่สามารถที่จะให้ร่องรอยได้ เว้นแต่ด้วยการ อนุมัติของอัลลอฮ์ رضي الله عنه (Sulaimān ibn Abdullāh ,1970 : 167)

ในเมื่อครบพร้อมจากเงื่อนไขเหล่านี้แล้วจะทำให้การเสกเป่านั้นกลายเป็นสิ่งที่ ต้องห้าม ฉะนั้นจะถือกับหะดีษที่อนุญาตในการเสกเป่า คือการเสกเป่าที่ครบด้วยเงื่อนไขดังกล่าว

¹ อะบูอิซา กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสันเศาะหี้หฺ

และถือกับหะดีษที่ยับยั้งในเรื่องการเสกเป้านั้นคือ การเสกเป่าที่ขาดจากเงื่อนไขดังกล่าว และสิ่งที่ได้รับจากหะดีษข้างต้น เช่นกันคือ การขอร้องในการเสกเป่าจะทำให้เกิดการปฏิเสธความสมบูรณ์ของการมอบหมายต่ออัลลอฮ์ ดังนั้นจะมีความแตกต่างกันระหว่างท่านเสกเป่ากับตัวท่านเอง หรือคนหนึ่ง เสกเป่าให้กับท่านโดยที่ไม่ได้ขอ กับที่ท่านขอร้องกับคนหนึ่งให้เสกเป่ากับท่าน และสิ่งนี้ได้ถือเอาจากหะดีษเราะสูล ﷺ ที่กล่าวถึงเจ็ดหมื่นคนที่จะได้เข้าสวรรค์โดยไม่ต้องชำระสอบสวน การเสกเป้านั้น เป็นสิ่งที่อนุญาตได้โดยเงื่อนไขต่าง ๆ ของมัน และมันไม่มีปัญหา กับผู้ที่เสกเป่ากับตัวเองหรือผู้อื่นเสกเป่าให้กับเขาโดยที่ไม่ได้ขอร้อง

ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์เกี่ยวกับการเสกเป่า

อรรถาธิบาย เล่าว่า อิมามอัชชาฟีอีย์ได้ถูกถาม แล้วท่านตอบว่า: ไม่เป็นไรกับการเสกเป่าด้วยกิตาบของอัลลอฮ์หรือมิกรุลลอฮ์ สรรเสริญพระองค์

แล้วฉันถามว่า : อะฮ์ลุ อลกีตาบเสกเป่าให้กับคนมุสลิมใช่ไหม ?

ท่านตอบว่า : ใช่ หากพวกเขาได้เสกเป่าด้วย สิ่งที่เขาารู้จากกิตาบอัลลอฮ์หรือมิกรุลลอฮ์

ฉันถามว่า : และอะไรคือ หลักฐานในเรื่องดังกล่าว

ท่านตอบว่า : ไม่มีหลักฐาน แต่มีการรายงานของพวกเราและพวกท่านว่า : แท้จริงอิมามมาลิกได้บอกกับเรา จากยะหฺยา เป็น สะอีด จาก อุมเราะฮ์ เป็นติ อับดุลเราะฮฺมานว่า อะบูบักร์ได้เข้ากับอาอิชะฮ์ และนางร้องทุกข์กับท่านว่า คนอิหฺมัดผู้หญิงได้เสกเป่าให้กับนาง แล้วอะบูบักร์กล่าวว่า จงเสกเป่านางด้วยกิตาบของอัลลอฮ์¹

แล้วฉันกล่าวกับอิมามอัชชาฟีอีย์ ว่า แท้จริงฉันรังเกียจกับการเสกเป่าของอะฮ์ลุ อลกีตาบ

แล้วท่านกล่าวว่าทำไม ? พวกท่านได้รายงานอันนี้จาก อะบูบักร์ และฉันไม่รู้จากพวกท่านที่รายงานนอกอื่นจากท่าน จากบรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านนบี ﷺ ที่แตกต่างกันกับท่าน แท้จริงอัลลอฮ์ได้ทรงอนุญาตกับอาหารของอะฮ์ลุ อลกีตาบและบรรดาศัตรูของพวกเขา และฉันพิจารณากับการเสกเป่าหากพวกเขาเสกเป่าด้วยกิตาบอัลลอฮ์เช่นนี้ หรือน้อยกว่า²

ตามทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์ คือ อนุญาตกับการเสกเป่า แต่ต้องเป็นด้วยกิตาบอัลลอฮ์ หรือ มิกรุลลอฮ์ สรรเสริญพระองค์เท่านั้น

¹ รายงานโดย Imām Malik , 1990 : 1820 ; al-Nawawiy , n.d. : 9/65-66

² al-Shāfi'iy , 1990 : 7/241 ; Ibn Hajar al-Asqālāniy , n.d. : 10/197

ทัศนะของอุละมาอ์เกี่ยวกับการเสกเป่าของอะฮฺลุ อัลกิตาบ

ทัศนะของอุละมาอ์กับการเสกเป่าของอะฮฺลุ อัลกิตาบให้กับมุสลิม มี 2 ทัศนะ คือ

1. ทัศนะที่อนุญาต (ญะวาซ) คือ ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีและทัศนะหนึ่งของอิมามมาลิก หากพวกเขาได้เสกเป่าด้วย กิตาบอัลลอฮฺและสิ่งที่เขารู้จากฆิรุลลอฮฺ และการเสกเป่าของพวกเขา นั้น ปลอดภัยจากการตั้งภาคี (al-Shāfi'iy , 1990 : 7/241 ; al-Nawawiy , n.d. : 9/65 ; Ibn Hajar al-'Asqalāniy , n.d. : 10/197)

หลักฐานของพวกเขาคือ หะดีษอะบูบักร์ ที่ผ่านมา ท่านกล่าวว่า :

((إرقبها بكتاب الله))

ความว่า “จงเสกเป่าทางคัมภีร์กิตาบอัลลอฮฺ”

อิบน์ บักฎออล กล่าวว่า กิตาบอัลลอฮฺในที่นี้ หมายถึง เตาโรฮฺ และอินญีล เพราะมันเป็น กะลามอัลลอฮฺที่มีกับมันนั้น ชิฟาอ์ (การรักษา) (al-'Aqīl , 1998 : 1/299)

อัซซัรกอญียุ กล่าวว่า คำพูดของอะบูบักร์ที่ว่า จงเสกเป่ากับนางด้วยกิตาบอัลลอฮฺ หมายถึง อัลกุรอาน หากยังหวังกับอิสลามของนาง หรือ เตาโรฮฺ หากมันถูกเปลี่ยนเป็นคำอาหรับ หรือ ปลอดภัยจากการเปลี่ยนแปลงของพวกเขา (al-Zarqāniy, 1990 : 4/417)

2. ทัศนะที่เห็นว่ามันเป็นสิ่งที่รังเกียจ (กะรอฮะฮฺ) คือ ทัศนะอีกหนึ่งของอิมามมาลิกและอรัเราะบือ เบิน สุลัยมาน

อัลมาชีรียุ กล่าวว่า มีทัศนะที่แตกต่างกันในเรื่องของการขอเสกเป่าจากอะฮฺลุ อัลกิตาบ มีกลุ่มที่อนุญาตกับมัน แต่อิมามมาลิกครั้งเกี่ยวกับมัน เพื่อไม่ให้เกิดกับสิ่งที่พวกเขาได้เปลี่ยนแปลง (al- Asqalāniy, n.d. : 10/197)

จากทัศนะที่มองว่าการเสกเป่าของอะฮฺลุ อัลกิตาบเป็นสิ่งที่รังเกียจ (กะรอฮะฮฺ) ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

1. กลัวว่าการเสกเป่าของพวกเขา นั้นมาจากคัมภีร์เตาโรฮฺที่ถูกเปลี่ยนแปลง
2. กลัวว่าพวกเขาจะใช้กับการเสกเป่าที่ไม่รู้ความหมายจาก ลีหุรุ คาธาอาคม (มายากล) หรือการเล่นกล ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องห้ามกับอะฮฺลุ อัลกิตาบและมุสลิม

4.3.2.8 อัลวะลาอ์และอัลบะรออ์ (การเป็นมิตรและการเป็นศัตรู)

ความหมายอัลวะลาอ์

ก. ความหมายทางภาษาศาสตร์

อัลวะลาอ์ เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า การเป็นมิตร มันมีความหมายด้านภาษาศาสตร์มากกว่าหนึ่งความหมายดังนี้ (Ibn al-Manzūr, 1993 : 3/985-986 ; Ibrāhīm Mustafā, et al. 1972 : 2/1058)

มีความหมายเป็น “อัลมิลก”	หมายถึง สิทธิ กรรมสิทธิ์
มีความหมายเป็น “อัลกูรบ”	หมายถึง ความใกล้ชิด ใกล้ชิด
มีความหมายเป็น “อัลเกาะรออะฮ์”	หมายถึง ความเป็นญาติ
มีความหมายเป็น “อันนุศเราะฮ์”	หมายถึง การช่วยเหลือ
มีความหมายเป็น “อัลมะหับบะฮ์”	หมายถึง ความรัก ความเป็นเพื่อน

ข. ความหมายทางวิชาการ

อัลวะลาอ์ หมายถึง การช่วยเหลือ การให้ความรัก การให้เกียรติ การให้ความเคารพ และการอยู่กับบรรดาที่รักทั้งหลายทั้งภายในและภายนอก (Sulaimān ibn Abdullāh, 1970 : 480 ; al-Qahtāniy, 1411 : 89-90)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ اللَّهُ وَرَبُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ ﴾

(البقرة : 257)

ความว่า : “และอัลลอฮ์นั้นคือ ผู้ทรงช่วยเหลือบรรดาผู้ที่ศรัทธา โดยทรงนำพวกเขาออกจากบรรดาความมืดสู่แสงสว่าง (จากความหลงผิดไปสู่สิ่งถูกต้อง) และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธานั้น บรรดาผู้ช่วยเหลือของพวกเขา ก็คือ อัญญาอุมุด (ชัยฏอน) โดยที่พวกมันจะนำพวกเขาออกจากแสงสว่างไปสู่ความมืด (จากสิ่งที่ถูกต้องไปสู่สิ่งที่ผิด)”

(อัลปะเกาะเราะฮ์ : 257)

มุฮัมมัด นะอีม ยาซีน ได้ให้ความหมายของอัลวะลาอ์ว่าคือ การเข้าใกล้และการแสดงความรักด้วยคำพูด การกระทำ และตั้งใจต่าง ๆ กับผู้ที่เขาให้การเป็นมิตร หากว่าการเข้าใกล้และการแสดงความรักด้วยคำพูด การกระทำ และการตั้งใจต่าง ๆ ของเขานั้น คือ ต่ออัลลอฮ์ เราะฮูลของพระองค์ และบรรดาผู้ศรัทธา ทั้งหมดนี้คือ อัลวะลาอ์ที่ถูกต้องที่เป็นวาญิบกับมุสลิมทุกคน และหากว่าการเข้าใกล้และการแสดงความรักของเขาทั้งหมดนั้น คือ ต่อบรรดาบรรดาผู้ปฏิเสธ

ทั้งหลายนี้คือ อัลอะลาอ์ที่ไม่ถูกต้องและเป็นสิ่งที่ต้องห้ามกับบรรดามุสลิมทุกคนด้วย (Muhammad Naīm Yāsīn, n.d. : 160)

ความหมายอัลอะรออ์

ก. ความหมายทางภาษาศาสตร์

อัลอะรออ์ เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า การเป็นศัตรู มันมีความหมายด้านภาษาศาสตร์ดังนี้ (Ibn al-Manzūr, 1993 : 1/183 ; Ibrāhīm Mustafā, et al. 1972 : 1/46)

มีความหมายเป็น “ตะลลุศ”	หมายถึง การบริสุทธี
มีความหมายเป็น “ตะนะซุซุส”	หมายถึง การปลิดตัวออก
มีความหมายเป็น “ตะบาอูด”	หมายถึง การแยกออก
มีความหมายเป็น “อือยิร”	หมายถึง การขอให้ยกโทษ
มีความหมายเป็น “อินยิร”	หมายถึง การตัดก่เดือน

ข. ความหมายทางวิชาการ

อัลอะรออ์ หมายถึง การหลีกเลี่ยงจากสิ่งหนึ่งและหนีไปจากมันด้วยการพูด การกระทำ และการตั้งใจ และมีผู้ให้ความหมายคือ การห่างไกล การบริสุทธี และการเป็นศัตรูหลังจากการขอให้ยกโทษและตัดก่เดือน (al-Jauharah bint Abdullāh, n.d. : 10 ; al-Qahtāniy, 1411 : 90)

อัลอะลาอ์และอัลอะรออ์ ในอะกีดะฮ์ของอะลัฟ

หนึ่งจากหลักการยึดมั่นของอะลัฟก็คือ การแสดงความรักเพื่ออัลลอฮ์และการเกลียดชังเพื่ออัลลอฮ์ นั่นคือการมีความรักหรือการให้ความเป็นมิตรต่ออัลลอฮ์ ต่อเราะฮ์ลุลของพระองค์ และต่อบรรดาผู้ศรัทธาด้วยกัน และการเกลียดชังต่อบรรดาผู้ตั้งภาคีและผู้ปฏิเสธศรัทธาด้วย พร้อมตัดขาดความผูกพันใด ๆ ต่อพวกเขา

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ

الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ

اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿

(المائدة : 55-56)

ความว่า : “แท้จริงผู้ที่เป็นมิตรของพวกเจ้านั้นคือ อัลลอฮ์ และเราะฮ์ลุลของพระองค์ และบรรดาผู้ศรัทธาที่ดำรงไว้ซึ่งการละหมาดและชำระ

ชะกาดและขณะเดียวกันพวกเขาก็เป็นผู้มอบน้อม และผู้ใดให้อัลลอฮ์ และเราะฮูตของพระองค์และบรรดาผู้ที่ศรัทธาเป็นมิตรแล้วไซ้ แท้จริง พรรคของอัลลอฮ์นั่นคือ พวกที่ชนะ”

(อัลมาอิดะฮฺ : 55-56)

อิบน์ สะอฺดูย¹ ได้อธิบายอายะฮ์นี้ว่า แท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ ทรงห้ามกับการให้ความเป็นมิตรกับบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาจากชาวยิว ชาวคริสต์ และอื่น ๆ นอกจากพวกเขา และท่านกล่าวว่า การเอนเอียงให้ความเป็นมิตรต่อพวกเขาคือการขาดทุนที่ชัดเจนทั้งในโลกนี้และโลกหน้า และอัลลอฮ์ทรงชี้แจงให้กับเราว่า ผู้ที่วาญิบต้องให้ความเป็นมิตรนั้นคือ ไม่ใช่พวกเขา อัลลอฮ์ทรงตรัสในอายะฮ์ที่มีความว่า “แท้จริงผู้ที่เป็มิตรของพวกเจ้านั้นคือ อัลลอฮ์ และเราะฮูตของพระองค์ และบรรดาผู้ศรัทธาท่านั้น” แล้วบรรดาผู้ศรัทธาทุกคนที่มีความเกรงกลัวอัลลอฮ์ เขาได้ให้ความเป็นมิตรต่ออัลลอฮ์ และผู้ใดได้ให้ความเป็นมิตรต่ออัลลอฮ์แล้ว แน่อนผู้้นจะให้ความเป็นมิตรต่อเราะฮูตของพระองค์และต่อบรรดาผู้ศรัทธาเช่นกัน (Ibn Sa’diy, n.d. : 2/311)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَنَّةً وَيُحَذِّرْكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴾

(آل عمران : 28)

ความว่า : “ผู้ศรัทธาทั้งหลายนั้น จงอย่าได้ยึดเอาบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาเป็นมิตรอื่นจากบรรดามุอ์มินและผู้ใดกระทำเช่นนั้น เขาข่อมไม่อยู่ในสิ่งใดที่มาจากอัลลอฮ์ นอกจากพวกเจ้าจะป้องกัน (ให้พ้นอันตราย) จากพวกเขาจริง ๆ เท่านั้นและอัลลอฮ์ทรงเตือนพวกเจ้าให้ยำเกรงพระองค์ และยังอัลลอฮ์นั่นคือการกลับไป (ของพวกเจ้า)”

(อาละอิมรอน : 28)

อายะฮ์นี้อัลลอฮ์ทรงห้ามกับบรรดามุอ์มินในการให้ความช่วยเหลือกับบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาและเอาพวกเขาเป็นผู้ปกครอง ให้ความพอใจด้วยความรักที่นอกอื่นจากบรรดามุอ์มินแล้วพระองค์ทรงบัญญัติกับสิ่งนั้นว่า “และผู้ใดกระทำเช่นนั้น เขาข่อมไม่อยู่ในสิ่งใดที่มาจากอัลลอฮ์”

¹ ท่านคือ อับดุลเราะหฺมาน เบ็น สะอฺดูย เจ้าของด็ฟลัร กะลามุลมันนาน

หมายถึง ผู้ใดทำความผิดในสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงห้าม แท้จริงผู้นั้นได้บริสุทธิจากอัลลอฮ์ (Ibn Kathīr, 1991 : 1/383)

ทัศนะของอิมามอัซฮาฟีอีย์เกี่ยวกับอัลวะลาอ์และอัลบะรออ์

อิมามอัซฮาฟีอีย์ มีทัศนะในเรื่องอัลวะลาอ์และอัลบะรออ์เหมือนกับทัศนะของ อุละมาอ์สะลัฟท่านอื่น ๆ คือ การแสดงความรักเพื่ออัลลอฮ์และการเกลียดชังเพื่ออัลลอฮ์ นั่นคือ การมีความรักหรือการให้ความเป็นมิตรต่ออัลลอฮ์ ต่อเราะสูลของพระองค์ และต่อบรรดาผู้ศรัทธา ด้วยกัน และการเกลียดชังต่อบรรดาผู้ตั้งภาคีและผู้ปฏิเสธศรัทธา ตามที่ได้เสนอมาข้างต้น

อิบน์ กอัยยิม (Ibn Qaiyim, 1993 : 125) ได้กล่าวในหนังสือของท่าน “Ijtima‘ al-Juyūsh” เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า อิมามอัซฮาฟีอีย์ได้กล่าวว่า การเชื่อฟังต่อผู้ปกครองนั้นต้องอยู่ใน สิ่งอัลลอฮ์ ﷻ ทรงยินดีและหลีกเลี่ยงนั้นต้องเป็นสิ่งที่พระองค์ทรงโกรธ และละเว้นจากการ ออกไปในขณะที่พวกเขาไม่สนใจและรุนแรง และขอยกโทษต่ออัลลอฮ์ ﷻ เพราะผู้ที่อยู่ภายใต้ การดูแลของพวกเขาต้องโน้มตามพวกเขา และงดเว้นจากการกล่าวหาว่าเป็นปฏิเสธกับชาวกิบลัต (มุสลิม) และบริสุทธิกับพวกเขาในสิ่งที่พวกเขาประณามขึ้นใหม่ที่มิใช่ประณามในสิ่งที่หลงทาง แล้วผู้ใดจากบรรดาพวกเขาที่ประณามขึ้นในสิ่งที่หลงทาง หน้าที่ของชาวกิบลัตก็คือ ต้องออกและ ไกล่ชิดต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยการบริสุทธิจากเขา ละทิ้งและหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่เขาได้เตรียมไว้ นั่นคือ การทำศักรูกับโรคที่ได้เตรียมไว้

อิมามอัซฮาฟีอีย์ มีความเห็นว่า การให้ความรัก การเชื่อฟังและการปฏิบัติตาม เราะสูลของพระองค์ เป็นส่วนหนึ่งของศาสนา

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾

(آل عمران : 19)

ความว่า : “แท้จริงศาสนาของอัลลอฮ์นั้นคือ อิสลาม”

(อาละอิมรอน : 19)

อิมามอัซฮาฟีอีย์ได้อธิบายอายะฮ์นี้ว่า อัลลอฮ์ ﷻ ได้ส่งนบีมุฮัมมัด ﷺ แล้วได้ บังคับให้ศรัทธากับท่าน และสั่งให้ปฏิบัติตามนบี ﷺ เชื่อฟังต่อคำสั่งของท่าน และทรงให้รู้กับสิ่ง ถูกสร้างของพระองค์ว่า การเชื่อฟังต่อท่านนั้นคือ การเชื่อฟังต่อพระองค์ และศาสนาของพระองค์ นั้นคือ อิสลามสิ่งซึ่งได้ยกเลิกศาสนาต่าง ๆ ก่อนหน้ามัน และได้ทำให้ผู้ที่รู้จักพระองค์ เข้าใจ ศาสนาของพระองค์ แล้วไม่ปฏิบัติตามพระองค์เป็นผู้ปฏิเสธกับพระองค์ แล้วท่านอ่านอายะฮ์นี้ (al-Baihaqiy, 1990 : 439)

นี่คือหลักฐานส่วนหนึ่งของการอธิบายที่ยืนยันว่า ทศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์ในเรื่องอัลอะลาอ์และอัลบะรออ์นั้นเหมือนกับทศนะของอุละมาอ์สะลัฟท่านอื่น ๆ เช่นกัน

อัลอะลาอ์ต่ออัลลอฮ์

ส่วนหนึ่งจากหลักการยึดมั่นของสะลัฟ คือ การมีความรักหรือการให้ความเป็นมิตรต่ออัลลอฮ์ ฉะนั้นวาญิบกับมุสลิมทุกคน ต้องมีความรักหรือให้ความเป็นมิตรต่ออัลลอฮ์ ﷻ ทุกเวลาและสถานที่ โดยมีสิ่งสำคัญที่พึงต้องปฏิบัติดังนี้คือ

1) ต้องมีความรักต่ออัลลอฮ์และปฏิบัติตามความพึงประสงค์ของพระองค์

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا تُحِبُّوهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ ﴾

(البقرة : 165)

ความว่า : “และในหมู่มนุษย์นั้น มีผู้ที่ยึดถือบรรดาภาคีอื่นจากอัลลอฮ์ซึ่งพวกเขารักภาคีเหล่านั้นเช่นเดียวกับรักอัลลอฮ์ แต่บรรดาผู้ศรัทธานั้นเป็นผู้ที่รักอัลลอฮ์มากยิ่งขึ้นกว่า”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 165)

อายะฮ์นี้ได้ยืนยันว่าความรักของบรรดาผู้ศรัทธาที่มีต่ออัลลอฮ์นั้นมากยิ่งขึ้นกว่าความรักของบรรดาผู้ปฏิเสธที่มีต่อสิ่งที่เคารพบูชาต่าง ๆ ของพวกเขา เพราะความรักของบรรดาผู้ศรัทธาที่มีต่ออัลลอฮ์นั้น ไม่เหมือนกับความรักที่พวกเขามีต่อมัลกุก (สิ่งที่ถูกสร้าง) แน่นนอน

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ قُلْ إِنْ كَانَ ءَابَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴾

(التوبة : 24)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า หากบรรดาบิดาของพวกเจ้าและบรรดาลูก ๆ ของพวกเจ้า และบรรดาพี่น้องของพวกเจ้า และบรรดาผู้ครองของพวกเจ้า และบรรดาญาติของพวกเจ้า และบรรดาทรัพย์สมบัติ

ที่พวกเขาแสวงหาไว้ และสินค้าที่พวกเขากลัวว่าจะจำหน่ายมันไม่ออก และบรรดาที่อยู่อาศัยที่พวกเขาพึงพอใจมันนั้น เป็นที่รักใคร่แก่พวกเขายิ่งกว่าอัลลอฮ์ และเราะฮ์ลุสของพระองค์ และการต่อสู้ในทางของพระองค์แล้วไซ้ร้ ก็จงรอคอยกันเถิดจนกว่าอัลลอฮ์จะทรงนำมาซึ่งกำลังของพระองค์และอัลลอฮ์นั้นจะไม่ทรงนำทางแก่กลุ่มชนที่ละเมิด”

(อัลเตาบะฮ์ : 24)

อายะฮ์นี้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตักเตือนระมัดระวังกับบรรดาผู้ศรัทธาที่จะมีความรักต่อคัมภีร์ต่าง ๆ ยิ่งกว่าพระเจ้าของเขา นบีของเขาและศาสนาของเขา

2) ไม่ตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์

แท้จริงการตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ คือ ความผิดที่ใหญ่หลวง ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ

ตรัสไว้ว่า :

﴿ إِنِّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴾

(لقمان : 13)

ความว่า : “แท้จริงการตั้งภาคีนั้นเป็นความผิดอย่างมหันต์โดยแน่นอน”

(ลُقمان : 13)

การตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์นั้นมีหลายประเภท อาทิเช่น การตั้งภาคีในรูปบุบิยะฮ์ ในอุลูฮิยะฮ์ และอัสมาอ์ วัศฟีฟาด และมีหลายชนิดด้วยกัน ชัยคุ มุฮัมมัด เป็น อับลวะฮ์ฮาบ ได้รวบรวมชนิดต่าง ๆ ออกเป็น 4 ชนิด (Muhammad ibn Abdulwahhāb, 1391: 6-7) คือ

1. การตั้งภาคีด้วยการคูอาฮ์ (การวิงวอน)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ فَإِذَا رَكَبُوا فِي الْفَلَكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا خَنَّوْهُم إِلَى الْبَرِّ

﴿ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴾

(العنكبوت : 65)

ความว่า : “ดังนั้นเมื่อพวกเขาขึ้นขีเรือ พวกเขาวิงวอนต่ออัลลอฮ์เป็นผู้บริสุทธิ์ใจในการขอพรต่อพระองค์ ครั้นเมื่อพระองค์ทรงช่วยพวกเขาให้ขึ้นบก แล้วพวกเขาก็ตั้งภาคีต่อพระองค์”

(อัลอันกะบูต : 65)

স্যยิด ญุฎบุ กล่าวว่ : และนี่เป็นส่วนหนึ่งของความสับสนและสิ่งแย้งกันเมื่อพวกเขาขึ้นจี่เรือและได้กลายเป็นผู้ที่เจ็บปวดพวกเขาไม่ระลึกนอจากอัลลอฮ์ และไม่รู้สึกนอจากด้วยอำนาจเดียวเท่านั้นที่พวกเขาพำนัก นั่นคืออำนาจแห่งอัลลอฮ์ และพวกเขาสามารถรวมความรู้สึกและคำพูดพร้อมกัน พวกเขายินยอมตามสันชาตญาณของพวกเขาที่ยอมรับในความเอกะของอัลลอฮ์ “ครันเมื่อพระองค์ทรงช่วยพวกเขาให้ขึ้นบก” พวกเขาเลืมสันชาตญาณที่เที่ยงตรงเลืมการวิงวอนของพวกเขาต่ออัลลอฮ์องค์เดียวด้วยความบริสุทธิ์ใจในการภักดีต่อพระองค์ แล้วพวกเขาหันไปมีภักดีกับอัลลอฮ์หลังจากการยืนยันและยินยอม (Sayyid QuTb, 1986 : 5/2751)

2. การตั้งภักดีด้วยการตั้งใจ ความปรารถนาและความมุ่งหมาย

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่ :

﴿ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَدِّلُوا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

(هود : 15-16)

ความว่ : “ผู้ใดปรารถนาการมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ และความเพริศแพรววของมัน เราที่จะตอบแทนให้พวกเขาอย่างครบถ้วน ซึ่งการทำงานของพวกเขาในโลกนี้เท่านั้น และพวกเขาจะไม่ถูกรีดรอนในการทำงานนั้นแต่อย่างใดชนเหล่านั้น พวกเขาจะไม่ได้รับการตอบแทนอันใดในโลกอาคิเราะฮ์ นอจากไฟนรกและสิ่งที่พวกเขาได้ปฏิบัติไว้ในโลกคุณยาที่ไร้ผลและสิ่งที่พวกเขาได้กระทำไว้ก็จะสูญเสียไป”

(สูด : 15-16)

มุญาฮิดและผู้อื่นที่นอกเหนือจากเขากล่าวว่ อายะฮ์นี้ถูกประทานลงมากับพวกไอ้อวอด (Ibn Kathir, 1991: 2/481)

স্যยิด ญุฎบุ อธิบายว่ : แล้วผู้ใดปรารถนาการมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ และความเพริศแพรววของมัน ผู้นั้นก็จะปฏิบัติการทำงานเพื่อมันอย่างเดียว แล้วเขาก็จะได้พบกับผลผลิตจากการงานของเขาในโลกนี้ และเขาจะได้รับความสนุกสนานกับมันตามที่เขาปรารถนา แต่ในวันอาคิเราะฮ์นั้นไม่มีอะไรสำหรับเขานอจากไฟนรก ทั้งนี้เนื่องจากว่าเขาไม่ได้นำเสนอสิ่งใดสำหรับวันอาคิเราะฮ์ และไม่มีการพิจารณาตัดสินบัญชีสำหรับมัน ทุกการงานคุณยาทั้งหมดเขาจะพบเห็นในโลกนี้เท่านั้น แต่ในวันอาคิเราะฮ์จะไร้ผลไม่สามารถให้น้ำหนักกับเขาได้ (Sayyid QuTb, 1986 : 4/1862)

3. การตั้งภาคีด้วยความรักดี

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ ﴾

(التوبة : 31)

ความว่า : “พวกเขาได้ยึดเอาบรรดานักปราชญ์ของพวกเขาและบรรดาบาทหลวงของพวกเขาเป็นพระเจ้าอื่นจากอัลลอฮ์”

(อัลเตาบะฮ์ : 31)

อายะฮ์นี้แท้จริงท่านเราะสูลุลลอฮ์ได้เคยอธิบายกับ อะดีบ์ เป็น หาดิม ในขณะที่เขา มาหาท่านเราะสูล แล้วท่านได้อธิบายอายะฮ์นี้ให้กับเขา แล้วเขากล่าวว่า : โอ้ เราะสูลุลลอฮ์ เรา ไม่ได้บูชาภักดีพวกเขาแต่อย่างใด ท่านกล่าวว่า : พวกเขาได้อนุญาตกับพวกเขาในสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ทรงห้าม แล้วพวกเขาก็อนุญาตกับมันด้วย และพวกเขาได้ประกาศห้ามกับสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ทรงอนุญาต แล้วพวกเขาก็ประกาศห้ามกับมันด้วยใช่หรือไม่ ? เขาตอบว่า : ใช่ ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า นั่นคือ การภักดีต่อพวกเขา (al-Tirmidhiy, n.d. : 3095)

ชัยคุ มุฮัมมัด เป็น อับดุลอะซฮาบ ได้อธิบายความหมายของอายะฮ์นี้ว่า พวกเขาเหล่านั้นได้ยึดเอาบรรดานักปราชญ์ของพวกเขาและบรรดาบาทหลวงของพวกเขาเป็นพระเจ้า โดยที่พวกเขาเหล่านั้นยินยอมตามพวกเขาในการอนุญาตกับสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงห้ามและประกาศห้ามกับสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงอนุญาต (Abd al-Rahmān ibn Hasan, 1992 : 91)

4. การตั้งภาคีด้วยการมีความรัก

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ إِندَادًا يُحِبُّوهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ ﴾

(البقرة : 165)

ความว่า : “และในหมู่มนุษย์นั้นมีผู้ที่ยึดถือบรรดาภาคีอื่นจากอัลลอฮ์ซึ่งพวกเขารักภาคีเหล่านั้นเช่นเดียวกับรักอัลลอฮ์”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 165)

อายะฮ์นี้ได้ยืนยันว่า ทุกคนที่ได้ยึดถือภาคีต่ออัลลอฮ์ เขาจะวิงวอนขอเรื่องกับสิ่งอื่นจากอัลลอฮ์ และเขาหวังกับสิ่งนั้นเพื่อบรรลุความต้องการของเขาและบรรเทาความเศร้าโศกของเขาเหมือนกับสภาพของบรรดาผู้บูชาศาสนา รูปปั้นและเจว็ดต่าง ๆ แล้วพวกเขาจำเป็นต้อง

เทิดทูนและให้ความรักต่อสิ่งเหล่านั้น เพราะพวกเขารักสิ่งเหล่านั้นพร้อมกับอัลลอฮ์
(Abd al-Rahmān ibn Hasan, 1992 : 87)

ดังนั้นอัลลอฮ์จึงได้ขู่เชิญโดยการไม่ยกโทษกับผู้ตั้งภาคีต่อพระองค์ ดังที่พระองค์
ตรัสว่า :

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾

(النساء : 48)

ความว่า : “แท้จริงอัลลอฮ์จะไม่ทรงยกโทษให้แก่การที่สิ่งหนึ่งจะถูกให้มีภาคีขึ้นแก่พระองค์และพระองค์จะทรงยกโทษให้แก่สิ่งอื่นจากนั้นสำหรับผู้
ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์”

(อันนิสาอ์ : 48)

อัลวะลาอ์ต่อเราะสุลุลลอฮ์

ส่วนหนึ่งจากหลักการยึดมั่นของสะลัฟคือ การมีความรักหรือการให้ความเป็น
มิตรต่อเราะสุลุลลอฮ์ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่วาญิบกับมุสลิมทุกคนต้องมีความรักหรือให้ความเป็นมิตร
ต่อเราะสุลุลลอฮ์ทุกเวลาและสถานที่ โดยมีสิ่งสำคัญที่พึงต้องปฏิบัติดังนี้คือ

1) มีความรักต่อเราะสุลุลลอฮ์ ﷺ

แท้จริงการรักต่อเราะสุลุลลอฮ์ ﷺ คือ ส่วนหนึ่งจากหลักการศรัทธาที่ทำให้เกิด
ความสำเร็จในการศรัทธา และไม่นับว่ามุสลิมผู้นั้นอยู่ในบรรดาผู้ศรัทธาที่สมบูรณ์ได้จนกว่าเขาจะ
รักท่านเราะสุล ﷺ ยิ่งกว่ารักตนเองและมนุษย์ทั้งปวง

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ قُلْ إِنْ كَانَ ءَابَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ

وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ

إِلَيْكُمْ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ

بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝ ﴾

(التوبة : 24)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า หากบรรดาบิดาของพวกเจ้าและ
บรรดาลูก ๆ ของพวกเจ้า และบรรดาพี่น้องของพวกเจ้า และบรรดา
คูครองของพวกเจ้า และบรรดาญาติของพวกเจ้า และบรรดาทรัพย์สินสมบัติ

ที่พวกเขาแสวงหาไว้ และสินค้าที่พวกเขาถือไว้ว่าจะจำหน่ายมันไม่ออก และบรรดาที่อยู่อาศัยที่พวกเขาพึงพอใจมันนั้น เป็นที่รักใคร่แก่พวกเขายิ่งกว่าอัลลอฮ์ และเราะฮ์สูลของพระองค์ และการต่อสู้ในทางของพระองค์แล้วไซ้ร้ ก็จงรอคอยกันเถิดจนกว่าอัลลอฮ์จะทรงนำมาซึ่งกำลังของพระองค์และอัลลอฮ์นั้นจะไม่ทรงนำทางแก่กลุ่มชนที่ละเมิด”

(อัลเตาบะฮ์ : 24)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ ﴾

(الأحزاب : 6)

ความว่า : “นบีนั้นเป็นผู้ใกล้ชิดกับบรรดาผู้ศรัทธายิ่งกว่าตัวของพวกเขาเอง”

(อัลอะหฺซาบ : 6)

อายะฮ์นี้ได้กล่าวถึงความสำคัญของท่านเราะฮ์สูล ﷺ ต่อบรรดามุอ์มิน และหน้าที่ของบรรดามุอ์มินที่ต้องพึงปฏิบัติต่อท่านเราะฮ์สูล ﷺ

ท่านอะนัสได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه من والده وولده والناس))

((أجمعين))

(رواه البخاري، 1997 : 15 ; مسلم، 1996 : 44)

ความว่า : “คนหนึ่งคนใดในหมู่พวกเขาจะยังไม่ศรัทธา (ที่สมบูรณ์) จนกว่าเขาจะรักท่านเราะฮ์สูลยิ่งกว่ารักบิดาของเขา ลูกของเขา และมนุษย์ทั้งปวง”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 15 ; Muslim, 1996 : 44)

2) ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามเราะฮ์สูลุลลอฮ์ ﷺ

มุฮัมมัด คือ เราะฮ์สูลท่านสุดท้ายที่ถูกเลือกโดยอัลลอฮ์ส่งมายังมนุษย์ทั้งหลาย เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แจ้งข่าวดีและเตือนข่าวร้าย และเป็นผู้เรียกร้องเชิญชวนสู่ศาสนาแห่งความจริง ชี้นำมนุษย์และปลดปล่อยพวกเขาให้หลุดพ้นจากความมืดมนสู่แสงสว่าง

ดังนั้นอัลลอฮ์จึงส่งบรรดาผู้เป็นบ่าวของพระองค์ทุกท่านให้เชื่อฟังและปฏิบัติตามเราะฮ์สูลของพระองค์ด้วย

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنَّهُ وَأنتُمْ
تَسْمَعُونَ ﴾

(الأنفال : 20)

ความว่า : “บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายจงเชื่อฟังอัลลอฮฺและเราะสูลของพระองค์เถิดและจงอย่าได้ผันหลังให้แก่เขาขณะที่พวกเจ้าฟังกันอยู่”

(อัลอันฟาล : 20)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَمَن يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾

(الأحزاب : 71)

ความว่า : “และผู้ใดเชื่อฟังปฏิบัติตามอัลลอฮฺและเราะสูลของพระองค์แน่นอนเขาได้รับความสำเร็จใหญ่หลวง”

(อัลอะหزاب : 71)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า :

﴿ وَمَا ءَاتَكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ﴾

(الحشر : 7)

ความว่า : “และอันใดที่เราะสูลได้นำมายังพวกเจ้าก็จงยึดเอาไว้และอันใดที่ท่านได้ห้ามพวกเจ้าก็จงละเว้นเสีย”

(อัลหะซฺร : 7)

อิบนุ กะษีร กล่าวว่า อย่างไรก็ดีตามที่ท่านได้สั่งพวกเจ้ากับมันก็จงปฏิบัติกับสิ่งนั้นเถิด และอย่างไรก็ดีตามที่ท่านได้ห้ามพวกเจ้ากับมันก็จงหลีกเลี่ยงจากสิ่งนั้นเถิด เพราะแท้จริงแล้วท่านจะสั่งในสิ่งที่ดีและจะห้ามในสิ่งที่เลว (Ibn kathīr, 1991 : 4/355)

ท่านอะบูซุรรอยเราะฮฺ ได้รายงานจากท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า :

((كل أمي يدخلون الجنة إلا من أبي ، قالوا : يا رسول الله ، ومن أبي ؟

قال : من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد أبي))

(رواه البخاري، 1997 : 7280)

ความว่า : “ประชาชาติของนั้ทั้งหมด พวกเขาจะได้เข้าสวรรค์ นอกจากผู้ที่ปฏิเสธเท่านั้น พวกเขาจะหาบะฮะฮ์กล่าวว่า : โอ้ เราะฮ์ลลฮ์ ผู้ใดเล่าคือผู้ปฏิเสธ ? ท่านกล่าวว่า : ผู้ใดที่เชื่อฟังฉัน ผู้นั้นได้เข้าสวรรค์ และผู้ใดที่ไม่เชื่อฟังฉัน แท้จริงผู้นั้น คือผู้ปฏิเสธ”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 7280)

ดังนั้นการเชื่อฟังและการปฏิบัติตามเราะฮ์ลลฮ์ คือสิ่งที่วาญิบและจำเป็นกับประชาชาติทุกคนต้องปฏิบัติในเวลาและสถานการณ์

อัลละลาอ์ต่อบรรดาผู้ศรัทธาด้วยกัน

ส่วนหนึ่งจากหลักการยึดมั่นของสะลัฟเช่นกันคือ การมีความรักหรือการให้ความเป็นมิตรต่อบรรดาผู้ศรัทธาด้วยกัน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่วาญิบกับมุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ

อัลลฮ์ตรัสว่า :

﴿ إِنَّا وَلِيُّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

(المائدة : 55-56)

ความว่า : “แท้จริงผู้เป็นมิตรของพวกเขาเจ้านั้นคือ อัลลฮ์และเราะฮ์ลลฮ์ของพระองค์และบรรดาผู้ศรัทธาที่ดำรงไว้ซึ่งการละหมาดและชำระซะกาต และขณะเดียวกันพวกเขาก็เป็นผู้มอบน้อม และผู้ใดให้อัลลฮ์และเราะฮ์ลลฮ์ของพระองค์และบรรดาผู้ที่ศรัทธาเป็นมิตรแล้วไซ้ แท้จริงพรรคของอัลลฮ์นั้นคือ พวกที่ชนะ”

(อัลมาอิดะฮ์ : 55-56)

อัลลฮ์ตรัสอีกว่า :

﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

(التوبة : 71)

ความว่า : “และบรรดามุอ์มินชาย และบรรดามุอ์มินหญิงนั้นบางส่วน ของพวกเขาต่างเป็นผู้ช่วยเหลืออีกบางส่วน ซึ่งพวกเขาจะใช้ให้ปฏิบัติ ในสิ่งที่ชอบและห้ามปรามในสิ่งที่ไม่ชอบและพวกเขาจะดำไว้ซึ่งการ ละหมาดและจ่ายซะกาต และภักดีต่ออัลลอฮ์และเราะสูลของพระองค์ จนเหล่านี้แหละอัลลอฮ์จะทรงเอ็นดูเมตตาแก่พวกเขา แท้จริงอัลลอฮ์ นั้นเป็นผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ”

(อัตเตาบะฮ์ : 71)

อัสเซอว์กานียฺ อธิบายอายะฮ์นี้ว่า แท้จริงบรรดาจิตใจของผู้ศรัทธาทุกคนคือ เป็น อันหนึ่งอันเดียวกันในความรักใคร่กัน ความเป็นมิตรและการมีเมตตาซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ว่ามันเป็นเรื่องศาสนาของพวกเขาและรวมพวกเขาอยู่ในการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ด้วย (al-Shaukaniy, 1983 : 2/381)

ท่านอันนุอฺมาน เป็น บะซิริ ได้รายงานจากท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

((ترى المؤمنين في تراحمهم وتوادهم وتعاطفهم كمثل الجسد إذا اشتكى
عضوا تداعى له سائر جسده بالسهر والحمى))

(رواه البخاري، 1997 : 6011)

ความว่า : “เจ้าเห็นบรรดามุอ์มินในเรื่องความเมตตาของพวกเขา ความ รักใคร่กันของพวกเขาและความนอบน้อมต่อมตนของพวกเขา เปรียบเสมือนร่างหนึ่ง ในเมื่อเจ็บปวดได้เกิดขึ้นกับอวัยวะส่วนหนึ่ง อวัยวะร่างกายทุกส่วนของเขาดังนั้นก็เรียกร้องด้วยการอดนอนและไข้”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 6011)

ความเห็นของชาวสะลัฟเกี่ยวกับอัลวะลาอ์ต่อบรรดามุอ์มิน

ชาวสะลัฟเห็นว่าการเป็นมิตร (อัลวะลาอ์) ต่อบรรดามุอ์มินนั้นมีสิทธิต่าง ๆ ที่พึง ต้องปฏิบัติ ดังนี้ (al-Athariy, 2001 : 138-139) เช่น

1) อิญญ์เราะฮ์ คือ การอพยพจากเมืองแห่งการปฏิเสธสู่บ้านเมืองของมุสลิม ซึ่งอาจ ยกเว้นได้ก็เพียงแต่กรณีของบุคคลผู้อ่อนแอ และบรรดาผู้ไม่สามารถอพยพได้ เนื่องเหตุผลหรือ สาเหตุหนึ่ง ๆ ที่ศาสนาผ่อนผันให้เท่านั้น

2) การช่วยเหลือบรรดาผู้ศรัทธาซึ่งรวมถึงการช่วยเหลือด้วยร่างกาย ชีวิต ทรัพย์สิน วาจา หรือ การร่วมรู้สึกร่วมใจและเสียสละกัน

- 3) ให้ความรักต่อบรรดามุสลิมทั้งหลายได้รับสิ่งดีงามต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่ต้องการให้ตนเองได้รับ และส่งเสริมให้เกิดความรักใคร่ สัมผัสสมาน ร่วมชุมนุม และปรึกษาหารือกัน
- 4) ปฏิบัติในสิทธิที่พวกเขาพึงมีต่อกัน เช่น เยี่ยมคนป่วย ติดตามไปส่งศพ แสดงความเมตตา ขออภัยและขอภัยให้กัน ทักทายสละสลวย ไม่แสดงการถือฉลหรือ โกงทรัพย์สินกันโดยไม่ชอบ
- 5) ไม่สอดแนมกัน และเอาข่าวหรือความไม่ดีของกันและกัน แพร่งพรายให้กระจายไปสู่ฝ่ายศัตรู แต่ให้ช่วยปิดกั้นความชั่วร้ายและสร้างสัมพันธที่ดีต่อกัน
- 6) เข้าร่วมสมทบในขณะมาอะฮฺของบรรดามุสลิมและไม่ปฏิบัติตนแตกแยก พร้อมกับการช่วยเหลือต่อกันในเรื่องของคุณงามความดี การตัดทอนและกำชับใช้ในเรื่องคุณธรรมและห้ามปรามกันจากความชั่วทั้งหลาย

อัลบะรอฮ์ต่อบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา

ส่วนหนึ่งจากหลักการยึดมั่นของอะลัฟเช่นกันคือ การห่างไกลหรือการเป็นศัตรูต่อบรรดาผู้ตั้งภาคีและผู้ปฏิเสธศรัทธา

ดังนั้นวาญิบกับมุสลิมทุกคนต้องเกลียดชังพวกเขา ไม่ปฏิบัติตามในเรื่องศาสนาและไม่เลียนแบบตามพวกเขา พร้อมตัดขาดความผูกพันใด ๆ ต่อพวกเขา

อัลลอฮฺ ตรัสว่า :

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يُرَدُّوكُمْ عَلَىٰ
 أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾ بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ
 النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾

(آل عمران : 149-150)

ความว่า : “โอ้ ผู้ศรัทธาทั้งหลาย หากพวกเจ้าเชื่อฟังบรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธาแล้ว พวกเขาก็จะให้พวกเจ้ากลับสันเท่าของพวกเจ้าเสีย (ผินหลังให้แก่อิสลาม) แล้วพวกเจ้าก็จะกลับเป็นผู้ที่ขาดทุน แต่ทว่าอัลลอฮฺต่างหากคือ ผู้ช่วยเหลือพวกเจ้า และพระองค์ทรงเป็นผู้ที่ดีเยี่ยมในบรรดาผู้ช่วยเหลือทั้งหลาย” (อาละอิมรอน : 149-150)

อายะฮฺนี้อัลลอฮฺทรงตักเตือนบรรดาบ่าวของพระองค์ผู้ศรัทธาอย่าได้เชื่อฟังบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธาและบรรดาผู้บิดพริ้ว (มุนาฟิกัน) เพราะว่าการเชื่อฟังพวกเขา ทำให้เกิดเสียหายในโลกคุณยานี้และโลกอาคิเราะฮฺ แล้วพระองค์ทรงใช้พวกเขาให้เชื่อฟังต่อพระองค์ ให้มีความรักต่อ

พระองค์ ให้ขอความช่วยเหลือกับพระองค์และให้มอบหมายกิจการทั้งหมดต่อพระองค์ เพราะ
พระองค์ต่างหากคือช่วยเหลือพวกเจ้า (Ibn Kathīr, 1991: 1/443)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتُوا ۗ ﴾

(آل عمران : 28)

ความว่า : “ผู้ศรัทธาทั้งหลายนั้น จงอย่าได้ยึดเอาบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา
เป็นมิตรอื่นจากบรรดามุอ์มินและผู้ใดกระทำเช่นนั้นเขาจะไม่อยู่ใน
สิ่งใดที่มาจากอัลลอฮฺ นอกจากพวกเจ้าจะป้องกัน (ให้พ้นอันตราย) จาก
พวกเขาจริง ๆ เท่านั้น ”

(อาละอิมรอน : 28)

ท่านสะมุเราะฮฺ เป็น คุณคูป ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((من جامع المشرك وسكن معه فإنه مثله))

(رواه ابو داود ، د.ت : 2787)

ความว่า : “ผู้ใดได้ร่วมอยู่กับผู้ตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ และอาศัยอยู่พร้อมกับ
เขา แท้จริงเขาผู้นั้นคือ เหมือนกับเขา ”

(บันทึกโดย Abū Dāwūd, n.d. : 2787)¹

ในหะดีษนี้ท่านเราะฮฺฎุลได้กำหนดกับผู้รวมอยู่ในบรรดามุชริกิน ประปนกับพวกเขา
และอาศัยอยู่ร่วมกับพวกเขา คือเหมือนกับพวกเขา แล้วอย่างไรเล่ากับผู้ซึ่งแสดงความเห็นชอบกับ
ศาสนาของพวกเขา พักพิงอาศัยพวกเขาและให้ความช่วยเหลือแก่พวกเขา ?

ความเห็นของชาวสะลัฟต่ออัลบะรออ์

ชาวสะลัฟมีความเห็นว่าการเป็นศัตรูต่อกัน (อัลบะรออ์) เพื่ออัลลอฮฺนั้นยอมทำให้
เกิดสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ (al-Athariy, 2001 : 139-140) คือ

1) เกือบขัดข้องต่อการตั้งภาคีและการปฏิเสธและบรรดาผู้มีพฤติกรรมเช่นนั้นและ
ปราบความเป็นศัตรูของพวกเขา

¹ อัลอัลบานีย์ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหีหฺ (al-Albāniy, 1417 : 2787)

2) ไม่ยึดเอาบรรดาผู้ปฏิเสธ (กัฟฟาร) เป็นมิตรรวมทั้งไม่ให้ความรัก ไม่ยกย่อง สดุดี แม้พวกเขาจะมีศักดิ์เป็นญาติใกล้ชิดเพียงใดก็ตาม

3) หลีกห่างออกจากบ้านเมืองของผู้ปฏิเสธเป็นมิตร ไม่เดินทางไปนอกจากในกรณีที่จำเป็น

4) ไม่ประพฤติปฏิบัติหรือเลียนแบบในสิ่งใด ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของพวกเขา ไม่ว่าจะในด้านศาสนาหรือทางโลก กล่าวคือทางศาสนา เช่น พิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา หรือทางโลก เช่น วิธีการรับประทาน ดื่ม การแต่งกาย และประเพณีต่าง ๆ เพราะดังกล่าวนั้นย่อมแสดงออกถึงความรัก ความนิยมในสิ่งอันเป็นที่ (บาฏิล) และความรักต่อความเท็จย่อมนำไปสู่การนิยมชมชอบ และเลียนแบบในสิ่งที่ปรากฏ

5) ต้องไม่ให้การช่วยเหลือผู้ปฏิเสธ ไม่สดุดีเยินยอและไม่ยื่นมือสนับสนุนพวกเขา เนื้อที่นื่องมุสลิมและไม่หวังขอความช่วยเหลือ ไม่ไว้ใจ ไม่คบเป็นเพื่อน ไม่ปรึกษาหารือ ไม่บอกความลับ หรือมอบหมายให้กระทำงานสำคัญยิ่งยวด

6) ไม่เข้าร่วมในวันตรุษหรืองานรื่นเริงต่าง ๆ ของพวกเขาไม่อวยพรและไม่ให้การเคารพหรือยกย่องพวกเขาเป็นเจ้านายหรือผู้นำ

7) ไม่ขออภัยโทษ (อิสติฆฟาร) หรือคูอาฮ์ให้แก่พวกเขา

8) ไม่ประจบสอพลอ ไม่เอาใจหรือโอ้อโลมพวกเขาในเรื่องของศาสนา

9) ไม่เสนอกรณีปัญหาของคนที่ให้พวกเขาตัดสิน และไม่แสดงความพอใจต่อการตัดสินของพวกเขา ไม่ทำตามอารมณ์ของพวกเขา และไม่ปฏิบัติในคำสั่งใด ๆ ของพวกเขา ทั้งนี้เพื่อทั้งคำสั่งหรือหุก่มของอัลลอฮ์และเราะสูล

10) จะไม่เป็นฝ่ายเริ่มทักทายพวกเขาด้วยคำสลาม (อัลสะลามอะลัยกุม)

4.3.2.9 อัจซิริก (การตั้งภาคีต่อเอกภาพของพระผู้เป็นเจ้า)

การศึกษาเรื่องเตาฮีดไม่สามารถถือว่าสมบูรณ์ได้ หากปราศจากการวิเคราะห์อย่างละเอียดในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับมัน สิ่งนั้นคือ อัจซิริก (การตั้งภาคี) ซึ่งบางส่วนนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอไปแล้ว

ความหมายของอัจซิริก

ก. ความหมายทางภาษาศาสตร์

อัจซิริกเป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า การตั้งภาคี มันมีความหมายด้านภาษามากกว่าหนึ่งความหมายดังนี้ (Ibn al-Manzūr, 1993 :10/448 ; Ibrāhīm Mustafā, et al. 1972 : 1/480)

มีความหมายเป็น “มุกอลละเตอะฮ์” หมายถึง การผสม ปะปนกัน

มีความหมายเป็น “มุศอหะบะฮฺ” หมายถึง ร่วมสมาคม
 มีความหมายเป็น “มุฆาเราะกะฮฺ” หมายถึง การมีหุ้นส่วน
 มีความหมายเป็น “ตัศวียะฮฺ” หมายถึง ความเท่าเทียมกัน
 มีความหมายเป็น “กุฟร” หมายถึง การปฏิเสธอัลลอฮฺ

ข. ความหมายทางวิชาการ

อ็ชชีรกุ หมายถึง การยึดเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่งตั้งภาคีเคียงคู่กับอัลลอฮฺ ไม่ว่าจะในด้าน
 คุณลักษณะ การกระทำ หรือ สิ่งอื่นใด ด้วยการเทียบเท่าสิ่งถูกสร้างกับผู้สร้างในการศรัทธา การ
 เคารพภักดี การอำนวยการประโยชน์และโทษ เป็นต้น (al-Fauzān, 1999 : 92)

ประเภทของอ็ชชีรกุ

อ็ชชีรกุแบ่งได้เป็น 2 ประเภท (al-Fauzān, 1999 : 95-97) คือ

1) อ็ชชีรกุ อัลอักบับ

อ็ชชีรกุ อัลอักบับ แปลว่า การตั้งภาคีที่ใหญ่ หมายถึง การนำสิ่งใดสิ่งหนึ่งมา
 เทียบเท่ากับอาดัม พระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮฺ หรือ การนำเอาสิ่งที่คู่ควรกับพระองค์มา
 เทียบเท่ากับสิ่งถูกสร้าง

ดังนั้น อ็ชชีรกุ อัลอักบับ คือ การที่มนุษย์ยึดเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่งตั้งภาคีเคียงคู่กับ
 อัลลอฮฺในเตาฮีดรูปียะฮฺ อุกูฮียะฮฺ และอัลอัสมาอ์ วัศศิฟาต

2) อ็ชชีรกุ อัลอัศฆัร

อ็ชชีรกุ อัลอัศฆัร แปลว่า การตั้งภาคีที่เล็ก หมายถึง การสร้างความเท่าเทียม
 ระหว่างอัลลอฮฺกับสิ่งอื่นนอกเหนือจากพระองค์เกี่ยวกับการกระทำและการพูด

อ็ชชีรกุ อัลอัศฆัร จะมีความสัมพันธ์กับการประพุดกับบุคคลใน 2 ด้านได้แก่
 ด้านการกระทำ เช่น ทำเพื่อโอ้อวดคนอื่น และด้านการพูด เช่น การกล่าวประโยคที่ให้ความหมายที่
 เท่าเทียมกันระหว่างอัลลอฮฺกับสิ่งถูกสร้าง ด้วยการกล่าวว่า หากอัลลอฮฺและท่านประสงค์ เป็นต้น

การตั้งภาคีกับอัลลอฮฺนั้นเป็นบาปที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งผู้ที่เสียชีวิตในสภาพที่ตั้งภาคีกับ
 พระองค์ จะไม่ได้รับการอภัยโทษ ดังที่ปรากฏในอัลกุรอาน :

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ

بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴾

(النساء : 48)

ความว่า : “แท้จริงอัลลอฮฺจะไม่ทรงอภัยโทษให้แก่การที่สิ่งหนึ่งจะถูกให้
 มีภาคีขึ้นแก่พระองค์ และพระองค์จะทรงอภัยให้แก่สิ่งอื่นจากนั้นสำหรับ

ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และผู้ใดให้มีภาคีขึ้นแก่อัลลอฮ์แล้ว แน่แน่นอนเขา
ก็ได้อุปโลกน์บาปกรรมอันใหญ่หลวงขึ้น”

(อันนิสาอ์ : 48)

ความแตกต่างระหว่างอัครซิริก อัลอักบรกับอัครซิริก อัลอัศฆัร

ความแตกต่างระหว่างอัครซิริกอัลอักบรกับอัครซิริกอัลอัศฆัรมีดังนี้ (al-Fauzān,1999 : 99) คือ

1. อัครซิริก อัลอักบร จะทำให้ผู้ตั้งภาคีออกจากศาสนา ส่วนอัครซิริกอัลอัศฆัรนั้นจะไม่ทำให้ผู้ตั้งภาคีออกจากศาสนา แต่มันทำให้เตาฮีดบกพร่อง
2. อัครซิริก อัลอักบร จะทำให้ผู้ตั้งภาคีคงอยู่ในนรกตลอดการณั ส่วนอัครซิริก อัลอัศฆัรจะไม่ทำให้ผู้ตั้งภาคีนั้นคงอยู่ในนรกตลอดการณั หากเขาได้เข้านรก
3. อัครซิริก อัลอักบร จะทำให้การทำงานทั้งหมดล้มล้าง ส่วนอัครซิริก อัลอัศฆัรจะไม่ทำให้การทำงานทั้งหมดล้มล้าง แต่มันจะทำให้รู้ผลกับการงานที่ทำเพื่อโอ้อวดคนอื่น หรือการทำงานที่
ทำเพื่อหวังต่อสิ่งคุณยาเท่านั้น
4. อัครซิริก อัลอักบร จะทำให้เลือดเนื้อและทรัพย์สินเป็นที่อนุญาต ส่วนอัครซิริก อัลอัศฆัรจะไม่ทำให้ทั้งสองเป็นที่อนุญาตได้

ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์เกี่ยวกับอัครซิริก

ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์ในเรื่องนี้เหมือนกับทัศนะของอูลมะฮ์อะสะลัฟท่านอื่น ๆ คือ ให้ความสำคัญยิ่งกักับเรื่องอัครซิริก ท่านได้ให้คำตักเตือนและได้ระมัดระวังทุกวิถีทางที่จะทำให้เกิดซิริกขึ้นมาทั้งซิริกใหญ่และซิริกเล็ก

อิมามอัชชาฟีอีย์ ได้ยับยั้งและห้ามในการปฏิบัติใด ๆ อันเป็นการตั้งภาคีกับอัลลอฮ์ ในทุกรูปแบบ อาทิเช่น (al-Khumaiyis,1998 : 69-72) คือ

- 1) การวิงวอน (คูอาอ์) และการขอความช่วยเหลืออันเคราะห์จากสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากอัลลอฮ์ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ

الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ﴾

(الأحقاف : 5)

ความว่า : “และใครเล่าจะหลงทางมากไปกว่าผู้ที่วิงวอนขออื่นจากอัลลอฮ์ ที่มันจะไม่ตอบรับ (การวิงวอนขอ) เขาจนถึงวันกิยามะฮ์ และพวกมัน เฉยเมยต่อการวิงวอนขอของพวกเขา”

(อัลอะหฺกัฟ : 5)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ اِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ ﴾

(الأنفال : 9)

ความว่า : “จงรำลึกขณะที่พวกเจ้าขอความช่วยเหลือยามคับขันต่อพระเจ้า ของพวกเจ้า แล้วพระองค์ก็ได้ทรงรับสนองแก่พวกเจ้า”

(อัลอันฟาล : 9)

2) การกราบไหว้ (สุญูด) และการโค้งคำนับ (รุกูอ) ต่อสิ่งอื่นที่นอกเหนือจาก อัลลอฮ์ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ يَمْرِمُ أَقْنِي لِرَبِّكِ وَأَسْجُدِي وَأَرْكَبِي مَعَ الرَّاكِبِينَ ﴾

(آل عمران : 43)

ความว่า : “มรรยัมเอ๋ย จงภักดีต่อพระเจ้าของเจ้าเถิด และจงสุญูดและรุกูอ ร่วมกับบรรดาผู้รุกูอทั้งหลาย”

(อาละอิมรอน : 43)

3) การบนบาน(นะซร์) เพื่อสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากอัลลอฮ์ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า:

﴿ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ ﴾

(الحج : 29)

ความว่า : “และให้พวกเขาทำให้ครบถ้วนในเรื่องบนบานทั้งหลายของ พวกเขา (เป็นการจงรักภักดีต่ออัลลอฮ์)”

(อัลหัจญ์ : 29)

4) การเชือด (สัตว์) เพื่อสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากอัลลอฮ์ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾

(الأنعام : 162)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่าแท้จริงการละหมาดของฉัน และการ
อิบาดะฮฺ (การเซ่น) ของฉัน และการมีชีวิตของฉัน และการตายของฉัน
นั้นเพื่ออัลลอฮฺผู้เป็นพระเจ้าแห่งสากลโลกเท่านั้น”

(อัลอันอาม : 162)

5) การศรัทธาว่าผู้หนึ่งสามารถรับรู้ในสิ่งเร้นลับ

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ عَنِ الْمَغِيبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ﴾

(الجن : 26)

ความว่า : “พระผู้ทรงรอบรู้สิ่งเร้นลับ ดังนั้นพระองค์จะไม่ทรงเปิดเผยสิ่ง
เร้นลับของพระองค์แก่ผู้ใด”

(อัลญิน : 26)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ
يُبْعَثُونَ ﴾

(النمل : 65)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ไม่มีใครในชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน
จะรู้ในสิ่งพิ้นญาญวิสัยนนอกจากอัลลอฮฺและพวกเขาจะไม่รู้ว่าเมื่อใดพวกเขา
จะถูกให้ฟื้นคืนชีพ”

(อันนัมล : 65)

6) การกล่าวคำว่า “มาฮาอัลลอฮฺ วะชิตุตะ” หมายถึง คำกล่าวที่เป็นการสรรเสริญ
ต่ออัลลอฮฺว่าทุกอย่างนั้นเป็นไปตามความประสงค์ของพระองค์เท่านั้นและหลังจากนั้นทันทีก็กล่าว
ว่าและความประสงค์ของท่าน (มนุษย์) โดยรวมกัน ทั้งนี้เพราะความประสงค์ของมนุษย์ไม่อาจ
เทียบเคียงกับความประสงค์ของพระองค์ได้ หากแต่ความประสงค์ของมนุษย์นั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้
เว้นแต่หลังจากที่พระองค์ทรงประสงค์แล้วเท่านั้น

ดังคำกล่าวของท่านนบี ﷺ กับผู้ที่กล่าวว่า “มาฮาอัลลอฮฺ วะชิตุตะ” ว่า :

((إنكم تشركون . تقولون : ما شاء الله وشئت))

(رواه النسائي ، د.ت : 3773)

ความว่า : “แท้จริงพวกท่านได้ตั้งภาคี พวกท่านกล่าวว่า : ทุกอย่างนั้น
 เป็นไปตามความประสงค์ของอัลลอฮ์และความประสงค์ของท่าน”

(บันทึก โดย al-Nasā'iy, n.d. : 3773)¹

7) การศรัทธาว่ามายากลนั้นสามารถทำให้เกิดร่องรอยได้

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴾

(الأعراف : 116)

ความว่า : “ครั้นเมื่อพวกเขาได้โยน (เชือกและไม้เท้าของพวกเขา)
 ออกไป พวกเขาก็ลวงตาประชาชน (ให้เห็นว่าเป็นงูมากมายกำลังเลื้อย
 คลานอยู่) และทำให้พวกเขากลัวและพวกเขานั้นได้นำมาซึ่งมายากลอัน
 ใหญ่หลวง”

(อัลอะออรอฟ : 116)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدًا سَاحِرًا وَلَا يَفْلَحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ﴾

(طه : 69)

ความว่า : “แท้จริงสิ่งที่พวกเขาทำขึ้นนั้นเป็นแผนของนักมายากลและนัก
 มายากลนั้นจะไม่ประสบความสำเร็จไม่ว่าเขาจะมาจากทางไหนก็ตาม
 (เพราะมันเป็นการโกหก หลอกลวง ทำให้หลงไหล)”

(ฏอฮา : 69)

ตามทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีย์เกี่ยวกับอัซซิริกหรือการตั้งภาคีกับอัลลอฮ์ว่า มีทั้งที่
 เป็นรูปธรรม เช่น การกราบไหว้ (สุญูด) การโค้งคำนับ (รุกูอ) สิ่งอื่นนอกเหนือจากอัลลอฮ์ และมีทั้ง
 เป็นนามธรรม เช่น การศรัทธาว่าผู้อื่นที่นอกจากอัลลอฮ์สามารถรับรู้ในสิ่งเร้นลับได้ เป็นต้น

4.4 หลักการศรัทธาในเตาฮีดอัลอัสมาว์ศศิฟาต

การศรัทธาในเตาฮีดอัลอัสมาว์ศศิฟาต หมายถึง การศรัทธาอย่างแน่วแน่นว่า
 อัลลอฮ์ ทรงมีบรรดาพระนามอันวิจิตรและคุณลักษณะอันสูงส่ง พระองค์ทรงมีลักษณะด้วยลักษณะ
 อันสมบูรณ์ ทรงบริสุทธิ์จากลักษณะที่บกพร่องทั้งหลาย ทรงมีสิ่งดังกล่าวนี้แต่เพียงผู้เดียว

¹ อัลอัลบานีย์ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหี้หฺ (al-Albāniy, 1417 : 3773)

4.4.1 หลักการศรัทธาของสะลัฟในพระนามและคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์

หลักการศรัทธาของสะลัฟและผู้เจริญรอยตามพวกเขา คือ ยึดมั่นต่อบรรดาพระนามของอัลลอฮ์และคุณลักษณะของพระองค์ตามที่มีอยู่ในอัลกุรอานและอัสสุนนะฮ์ที่ถูกต้อง โดยที่พวกเขาจะยึดถือหลักการ ดังนี้คือ

1. ยึดมั่นตามที่อัลลอฮ์ได้กล่าวในอัลกุรอานและท่านนบีได้กล่าวในอัลหะดีษ ตามความหมายที่ปรากฏโดยไม่มีการปฏิเสธ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่มีการแปรความหรือตีความเป็นอย่างอื่น
2. ปฏิเสธความเสมอเหมือนอัลลอฮ์กับลักษณะของสรรพสิ่งทั้งหลายโดยยึดอายะฮ์เป็นหลักคือ

﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾

(الشورى : 11)

ความว่า : “ไม่มีสิ่งใดเสมอเหมือนพระองค์และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงเห็น”

(อิซซุรอ : 11)

3. ยืนหยัดกับสิ่งที่อัลลอฮ์และเราะสูลของพระองค์ได้ยืนยันไว้ และปฏิเสธในสิ่งที่อัลลอฮ์และเราะสูลของพระองค์ได้ปฏิเสธไว้
4. ยึดมั่นว่าหลักฐานตัวบทของพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์เป็นสิ่งที่ชัดเจนที่สามารถเข้าใจความหมายและอธิบายได้ มันไม่ใช่เป็นสิ่งที่ต้องสงสัยหรือคลุมเครือในความหมายเหล่านั้น
5. มอบหมายวิธีการของคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ให้กับพระองค์เองโดยที่ไม่พยายามค้นหาในสิ่งนั้น (al-Fauzān, 1999 : 79 ; al-Tamīmiy, 1993 : 66 ; al-Khumaiyis, n.d. : 405-408)

ดังนั้น หลักการศรัทธาของชาวสะลัฟในการศรัทธาต่อพระนามและคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ ด้วยการยอมรับโดยสมบูรณ์ตามที่อัลลอฮ์และเราะสูล ﷺ ดำรัสไว้ทุกประการ หลักการต่าง ๆ ข้างต้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมให้การยอมรับและปฏิบัติเพราะเป็นศาสน์ (อริสลาละฮ์) ที่มาจากท่านนบี ﷺ (al-Athariy, 2001:62)

อิมามอะบูหะนีฟะฮ์ กล่าวว่า : “ไม่เป็นการบังควรที่บุคคลหนึ่งจะพูดถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกี่ยวกับอาตมันของอัลลอฮ์ ทว่าเขาจงให้ลักษณะพระองค์ตามที่พระองค์ให้ลักษณะตัวของ

พระองค์เอง และเขาอย่าได้กล่าวสิ่งหนึ่งสิ่งใดในเรื่องนั้นด้วยความคิดเห็นของตัวเอง ความจำเริญยังเป็นของอัลลอฮ์ ผู้ทรงสูงส่ง ผู้ทรงเป็นองค์อภิบาลโลกทั้งหลาย” (al-Athariy, 2001: 62)

อิมามมาลิก กล่าวว่า : “พวกท่านจงระวังการอูตริ (บิโคอะฮ์) เกิด และเมื่อถูกถามว่าการอูตริคือ อะไร ? ท่านตอบว่า พวกบิโคอะฮ์ คือ พวกซึ่งกล่าวถึง บรรดาพระนามของอัลลอฮ์ และคุณลักษณะของพระองค์ การพูดของพระองค์ การกระทำของพระองค์และการมีอำนาจของพระองค์ โดยที่พวกเขาไม่นั่งเงียบ ในส่วนที่บรรดาเศาะหาบะฮ์และบรรดาผู้ปฏิบัติตามพวกเขา (ตาบิอิน) ด้วยความดีงามได้นั่งเงียบมา” (al-Athariy, 2001 : 63)

อิมาม นะอีม เป็น หัมมาด¹ กล่าวว่า : “ผู้ใดเปรียบอัลลอฮ์ เหมือนกับมัลกุตของพระองค์ เขาผู้นั้นย่อมตกเป็นกาฟิร และผู้ใดที่ปฏิเสธสิ่งที่พระองค์ได้ให้ลักษณะต่อตัวของพระองค์เอง เขาผู้นั้นก็ตกเป็นกาฟิร ส่วนสิ่งที่พระองค์หรือเราะสูลของพระองค์ ได้ให้ลักษณะต่อตัวของพระองค์ นั้นมิใช่การเปรียบเทียบ” (al-Dhahabiy, 1991 : 184)

ชาวสะลัฟบางคนกล่าวว่า : “การก้าวไปของอิสลามนั้นจะไม่ถูกรับรองนอกจาก (เป็นการก้าวไป) บนหนแห่งการยอมรับจำนวนเท่านั้น” (al-Athariy , 2001 : 64)

การเจริญรอยตามแนวทางการยึดมั่นของชาวสะลัฟที่เกี่ยวกับเรื่องอาตมันและคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ เป็นที่ยอมรับว่าได้ปฏิบัติตามแนวทางของอัลกุรอานและอัศสุนนะฮ์ ในเรื่องพระนามของอัลลอฮ์และคุณลักษณะของพระองค์อย่างแน่นอน ไม่ว่าผู้นั้นจะมีชีวิตอยู่ในสมัยของชาวสะลัฟครั้งอดีตเองหรืออยู่ในช่วงสมัยหลังจากนั้นก็ตามและผู้ใดที่ฝ่าฝืนการปฏิบัติตามแนวทางของสะลัฟ ย่อมไม่ถือว่าเขาปฏิบัติตามแนวทางของอัลกุรอานและอัศสุนนะฮ์ ถึงแม้เขาผู้นั้นมีชีวิตอยู่ร่วมสมัยเดียวกับชาวสะลัฟหรืออยู่ท่ามกลางเหล่าเศาะหาบะฮ์และเหล่าตาบิอินก็ตาม

4.4.2 หลักการศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ในพระนามของอัลลอฮ์

อิมามอัชชาฟีอีย์ คือ ท่านหนึ่งในบรรดาอิมามสะลัฟที่ได้ปฏิบัติยึดมั่นในหลักการศรัทธาในพระนามของอัลลอฮ์เหมือนกับบรรดาชาวสะลัฟท่านอื่น ๆ ท่านยังได้โต้แย้งบรรดาผู้ที่มีความแตกต่างกับหลักการของชาวสะลัฟ พร้อมกับยืนยันหลักฐานที่นำมาจากอัลกุรอานและอัศสุนนะฮ์ตามความหมายที่ปรากฏโดยไม่ปฏิเสธ ไม่เปรียบเทียบ ไม่เปลี่ยนแปลง และไม่ตีความไปเป็นอย่างอื่น

ยูนุส เป็น อับดุลอะฮ์ลา เล่าว่า “ฉันได้ยินอะบูอับดุลลอฮ์ มุฮัมมัด เป็น อิดริส อัชชาฟีอีย์ กล่าวว่า แท้จริงได้มีคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์และการศรัทธาเป็นอย่างไร ? ท่านกล่าวว่า : สำหรับอัลลอฮ์ ﷻ มีพระนามและคุณลักษณะที่มาจากคัมภีร์ของพระองค์

¹ ท่านคือ นะอีม เป็น หัมมาด อัลเกาะซาอีย์ เป็นอาจารย์ ของอิมาม อัลบุคอรี เกิดในปี ฮ.ศ. 146 และเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 229

(อัลกุรอาน) และที่มาจากการบอกเล่าของท่านนบีของพระองค์ต่อประชาชาติของเขา ซึ่งผู้ที่ได้รับการชี้แจงโดยหลักฐานและเหตุผลแล้วจะไร้ความสามารถที่จะคัดค้านในเรื่องดังกล่าวได้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าอัลกุรอานได้ประทานลงมาในเรื่องดังกล่าวแล้ว และมีคำตอบที่ถูกต้องจากท่านเราะฮ์ลุ ﷺ แล้ว โดยผู้รายงานที่มีคุณธรรม แล้วหากว่าเขาไม่เห็นชอบกับเรื่องดังกล่าวหลังจากได้มีการพิสูจน์โดยหลักฐานแล้วเขาก็เป็นผู้ปฏิเสธ และหากว่าเขายังไม่ได้รับการพิสูจน์โดยหลักฐานในเรื่องดังกล่าวเขาก็จะได้รับการอภัย เนื่องจากความไม่รู้ของเขา” (Ibn Qaiyim, 1993 : 122)

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้ยืนยันในนวมติอย่าง เป็นเอกฉันท์ของอะฮ์ลุ อัสสุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ คือ แท้จริงสำหรับอัลลอฮ์นั้นทรงมีบรรดาพระนาม ซึ่งกล่าวพระนามนั้นโดยพระองค์เองและบรรดาพระนามเหล่านี้ทั้งหมด คือ บรรดาพระนามอันวิจิตร¹ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสว่า :

﴿ وَ لِلّٰهِ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا ۗ وَ ذُرُّوْا الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْ اَسْمَائِهِ ۗ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝۱۸۰﴾

(الأعراف : 180)

ความว่า : “และอัลลอฮ์นั้นมิบรรดาพระนามอันสวยงาม ดังนั้นพวกเจ้าจงเรียกหาพระองค์ด้วยพระนามเหล่านั้นเถิด และจงปล่อยบรรดาผู้ที่ทำให้เฉในบรรดาพระนามของพระองค์เถิด พวกเขานั้นจะถูกตอบแทนในสิ่งที่พวกเขากระทำ”

(อัลอะอะรอฟ : 180)

พระนามของอัลลอฮ์ ﷻ มิใช่เป็นเพียงการยึดมั่นตรัสชวาเท่านั้น แต่พระองค์ทรงสั่งใช้ให้วิงวอนขอความช่วยเหลือ (คูอาอ์) ด้วยพระนามอันวิจิตร

4.4.2.1 ชนิดต่างๆ ของการปฏิเสธในพระนามของอัลลอฮ์

อิมามอัชชาฟีอีย์ คือ ท่านหนึ่งในบรรดาอิมามสะลัฟที่ใช้ยึดหลักการการปฏิเสธในพระนามของอัลลอฮ์มี 4 ประการด้วยกันดังต่อไปนี้

¹ อิบน์ อัลกออูยิม กล่าวว่า แท้จริงบรรดาพระนามของอัลลอฮ์ ﷻ นั้นคือ บ่งถึงคุณลักษณะของพระองค์อันสมบูรณ์ คำของพระนามนั้นเป็นคำที่แยกมาจากคำของคุณลักษณะ ซึ่งมันเป็นทั้งพระนามและคุณลักษณะ ด้วยเหตุนี้มันจึงเป็นพระนามอันงดงาม แต่ถ้าพระนามนั้นปราศจากความหมายแล้วมันก็ไม่สามารถเป็นพระนามอันงดงามได้ และไม่สามารถบ่งถึงการสรรเสริญและความสมบูรณ์” (Abd al-Munim ibn Sālih, n.d. : 37)

1) ปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากบรรดาพระนามของพระองค์ หรือสิ่งที่ได้บ่งถึงกับมัน จากบรรดาคุณลักษณะต่าง ๆ เหมือนกับกลุ่มญะฮ์มิยะฮ์ และกลุ่มอื่น ๆ ที่มีความคิดเหมือนกับกลุ่มญะฮ์มิยะฮ์

2) กำหนดพระนามที่บ่งถึงคุณลักษณะเหมือนกับคุณลักษณะของสิ่งที่ถูกสร้าง ดังเช่น พวกตัจฮิบิฮ์ (พวกเปรียบเทียบ) ทั้งนี้เพราะว่าตัจฮิบิฮ์มีความหมายเป็นบาฏิล (โมฆะ) ที่ไม่สามารถอ้างมันด้วยหลักฐานได้ ในทางตรงกันข้ามมันบ่งถึงการเป็นโมฆะของมัน

3) กล่าวพระนามกับอัลลอฮ์ ด้วยพระนามที่พระองค์มิได้ทรงกล่าวกับมันโดยพระองค์เอง เหมือนชาวคริสเตียนที่ให้ชื่อกับพระองค์ด้วย “อัลอับ” แปลว่า “บิดา” และบรรดานักปรัชญาได้ให้ชื่อกับพระองค์ด้วย “อัลอิละฮ์ อัลฟาอิละฮ์” แปลว่า “สาเหตุที่ต้องทำ” นั้น เพราะว่า บรรดาพระนามของอัลลอฮ์ทั้งหมด คือ เตากีฟิยะฮ์ หมายถึง ต้องรับฟังจากอัลลอฮ์และเราะฮ์สูลของพระองค์เท่านั้น ดังนั้นการกล่าวพระนามกับอัลลอฮ์ ด้วยพระนามที่พระองค์มิได้ทรงกล่าวกับมันโดยพระองค์เองนั้น คือ เป็นการเบี่ยงเบนจากสิ่งที่วาญิบกับพระนาม

4) ให้ชื่อกับบรรดารูปเคารพด้วยชื่อต่าง ๆ ที่แปลงมาจากชื่อของอัลลอฮ์ ^ﷻ ดังที่พวกมุชริกีนได้กระทำ อาทิ เช่น “อัลลาต” นำเอาพระนาม “อัลลอฮ์” มาใช้ “อัลอุซซา” นำเอาพระนาม “อัลอะซีซ” ของพระองค์มาใช้ “อัลมะนาต” นำเอาพระนาม “อัลมันนान” ของพระองค์มาใช้ (al-Uthaimm, 1409 : 16-17 ; Sulaimān ibn Abdullah, 1970 : 645-646)

4.4.2.2 พระนามและปัญหาของพระนาม

ในที่นี้สามารถสรุปได้ว่า บรรดาอิมามอัสสุนนะฮ์นั้นได้ปฏิเสธกับผู้ทีกล่าวว่า พระนามของอัลลอฮ์นั้นคือ มัลกุกุ และคนที่กล่าวว่าแท้จริงพระนามนั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกเรียกนี้คือ ความปรารถนาของพวกเขา

ไม่เป็นที่ทราบเช่นกันว่า ในบรรดาชาวสะลฟ์นั้น ได้กล่าวคำว่า นามคือ สิ่งหรือคนที่ถูกเรียก (الاسم هو المسعى) แต่เป็นคำพูดที่มาจากบรรดาของผู้ที่แอบอ้างว่าเป็นอัสสุนนะฮ์หลังจากบรรดาอิมาม แต่คำพูดดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่จากบรรดาอะฮ์ล อัสสุนนะฮ์ได้ปฏิเสธกับพวกเขา

มีบางคนจากพวกเขาได้ตั้งเว็นคำพูดในปัญหานี้กับการปฏิเสธและการยอมรับ เพราะถือว่าทั้งสองนี้เป็นสิ่งอุตริ (บิตอะฮ์) (Abd al-Rahmān ibn Qāsim, n.d. : 6/185-212)

ท่านได้กล่าวอีกว่า ผู้ขอพรกล่าวโอ้อัลลอฮ์ โอ้อะเราะฮฺมาน ความปรารถนาของเขาก็คือ องค์ที่ถูกเรียก (المسمى) การเรียกชื่อก็คือ การเรียกต่อผู้ที่ถูกกล่าวชื่อกับมัน¹

จากอรรถาธิบาย เป็น สุลัยมาน เล่าว่า อิมามอัซฮาฟีอีได้รายงานกับพวกเราว่า : ผู้ใดได้สาบานด้วยอัลลอฮ์หรือด้วยพระนามจากบรรดาพระนามของอัลลอฮ์ แล้วได้ผิดคำสาบาน ผู้นั้นจำเป็นต้องมีการชดเชย (กัฟฟาเราะฮฺ) สำหรับเขา และผู้ใดได้สาบานกับสิ่งหนึ่งที้นอกจากพระองค์ เช่น คนหนึ่งกล่าวว่า “อัลกะฮฺบะฮฺ” แปลว่า ด้วยกะฮฺบะฮฺ “วะอะะบี” แปลว่า ด้วยบิดาของกัน และอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วได้ผิดคำสาบาน ผู้นั้นไม่จำเป็นต้องมีการชดเชยสำหรับเขา และเช่นเดียวกับคำกล่าวของเขาที่ว่า “ละอุมรี” แปลว่า ด้วยอายุของฉัน ไม่จำเป็นต้องมีการชดเชยสำหรับเขา และการสาบานที้นอกอื่นจากอัลลอฮ์ ทั้งหมดคือ สิ่งที่น่ารังเกียจที่ต้องห้ามกับมัน (مكروهة منهى عنها) จากคำกล่าวของท่านเราะฮฺลุ رضي الله عنه ที่เกี่ยวกับการนี้ว่า :

((إن الله عزوجل ينهاكم أن تحلفوا بأبائكم ، فمن كان حالفا
فليحلف بالله أو ليسكت))

(رواه البخاري، 1997 : 6646 ومسلم، 1996 : 1646)

ความว่า : “แท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ ทรงห้ามพวกท่านสาบานด้วยบรรดาบิดาของพวกท่าน และผู้ใดเป็นผู้สาบาน จงสาบานด้วยอัลลอฮ์ หรือจงเงียบเถิด”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1996 : 6646 ; Muslim, 1996 : 1646)

¹ อิบน์ อะบี อัลอิซ อัลหะนะฟีอี ได้อธิบายกับเรื่องดังกล่าวว่า : และเช่นเดียวกันกับคำพูดของพวกเขาที่ว่า นามคือตัวที่ถูกตั้งชื่อ (الاسم عين المسمى) หรืออย่างอื่น ? และเมื่อคนส่วนใหญ่มีความเข้าใจและไม่รู้ชื่อเท็จจริงในเรื่องนี้ นาม (الاسم) นั้นในบางครั้ง ให้ความหมายกับสิ่งหรือคนที่ถูกเรียก (المسمى) และบางครั้งจะให้ความหมายกับคำอย่างอื่น แล้วเมื่อท่านกล่าวว่า อัลลอฮ์ได้กล่าวเช่นนี้ หรือ อัลลอฮ์ได้อธิบายผู้สรรเสริญพระองค์ และเช่นกันนี้ ก็จะให้ความหมายกับองค์ที่ถูกเรียกนั่นเอง (المسمى نفسه) และในเมื่อท่านกล่าวว่า อัลลอฮ์ เป็นภาษาอาหรับ อรรถาธิบาย เป็นนามภาษาอาหรับ อรรถาธิบาย เป็นพระนามของอัลลอฮ์และเช่นกันนี้ พระนาม (الاسم) ในที่นี้จะให้ความหมายเป็นอย่างอื่น กล่าวคือ ไม่ใช่กับองค์ที่ถูกเรียก (المسمى) และไม่กล่าวเป็นอย่างอื่น ในสิ่งที้นอกเหนือจากคำสาบานนี้ หากได้ปรารถนาในสิ่งที่แตกต่างกันระหว่างสองสิ่งเมื่อมาเทียบกัน คำนี้คือไม่มีความหมาย ก็จะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และหากได้ปรารถนาว่าอัลลอฮ์ ﷻ นั้นมี แต่พระนามไม่มีสำหรับพระองค์จนกว่าพระองค์จะตั้งบรรดาพระนามให้กับพระองค์เอง หรือสิ่งถูกสร้างของพระองค์ตั้งชื่อต่าง ๆ ให้กับพระองค์ ผู้ซึ่งทรงสร้างพวกเขา นี่คือการหลงทางที่ใหญ่หลวงและเป็นการปฏิเสธในพระนามต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ ﷻ (Ibn Abi al-‘Aiz, 1984 : 127) และนี่คือความปรารถนาของผู้ที่กล่าวว่ามีจากอะฮฺลุล อัสสุนนะฮฺ แท้จริงนามคือ สิ่งหรือคนที่ถูกเรียก (الاسم هو المسمى) พวกเขามีความปรารถนากับมันว่า นามในเมื่อถูกเรียกความปรารถนาของเขาก็คือ ตัวผู้ที่ถูกเรียกนั่นเอง แล้วเมื่อผู้ละหมาดกล่าวว่า อัลลอฮ์ อักบับ (อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่) แท้จริงเขาได้กล่าวพระนามของพระเจ้าของเขา แต่ความปรารถนาของเขาก็คือ องค์ของพระองค์ พวกเขาไม่ได้ปรารถนากับมันว่าคำพูดนั้น คืออาตมันที่มีอยู่ภายนอก แท้จริงความเสียหายนี้ไม่หลุดพ้นกับผู้ที่จินตนาการกับมัน ถ้าเป็นเช่นนั้นจริง คนที่กล่าวคำว่าไฟ ก็จะทำให้สิ้นของเขาถูกไหม้ (Abd al-Rahmān ibn Qāsim, n.d. :16/323)

อิรเราะบีอู เป็น สุลัยมาน กล่าวว่า ฉันได้ยินอิมามอัชชาฟีอีฮ์ กล่าวว่า ผู้ใดได้สาบานด้วยพระนามจากบรรดานามของอัลลอฮ์ กับผู้นั้นจำเป็นต้องชดเชย เพราะว่าบรรดานามของพระองค์นั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกสร้าง (มัลลูค) และผู้ใดได้สาบาน ด้วยบ้านและด้วยกะอูบะฮ์ กับผู้นั้นไม่จำเป็นต้องชดเชย (al-Baihaqiy , 1996 : 1/219)

อัลบัยฮะกีฮ์ ได้รายงานจากอิมามอัชชาฟีอีฮ์ว่า ท่านกล่าวว่า :

(إذا سمعت الرجل يقول الاسم غير المسمى فاشهد عليه بالزندقة)

ความว่า “หากว่าท่านได้ยินชายคนหนึ่ง กล่าวว่า นามนั้นไม่ใช่สิ่งหรือคนที่ถูกเรียกจงเป็นพยานกับเขาด้วยการไม่นับถือศาสนา

(al-Baihaqiy , 1996 : 1/219)

ปัญหาที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าสำนวนการอธิบายนี้เป็นที่รู้จักในบรรดาผู้ที่กล่าวอ้างว่า คำตรัสของอัลลอฮ์คือ สิ่งที่ถูกสร้าง (كلام الله مخلوق)

อัลบัยฮะกีฮ์ กล่าวว่า แล้วท่านทำสาบานด้วยพระนามจากบรรดาพระนามของอัลลอฮ์ เช่น สาบาน ด้วยอัลลอฮ์ หลังจากนั้นท่าน (อัชชาฟีอีฮ์) กล่าวว่า และผู้ใดได้สาบานกับสิ่งหนึ่งที่นอกเหนือจากอัลลอฮ์ สำหรับผู้นั้นไม่จำเป็นต้องชดเชย แล้วท่านได้อธิบายกับเรื่องนี้ว่า ไม่มีผู้ใดกล่าวกับบรรดาพระนามของอัลลอฮ์และคุณลักษณะของพระองค์ว่า แท้จริงมันคือ การเปลี่ยนแปลง (اغيار) แต่เขากล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นกับสิ่งที่ถูกสร้าง (มัลลูค) (al-Baihaqiy , 1996 : 1/218)

ด้วยเหตุนี้ ได้มีรายงานจากอิมามอัชชาฟีอีฮ์ ถึงความเกรี้ยวโกรธกับผู้ที่กล่าวอ้างว่า นามนั้นไม่ใช่สิ่งหรือคนที่ถูกเรียก (الاسم غير المسمى) และท่านกล่าวหากับผู้นั้นว่า ด้วยการไม่นับถือศาสนา (الزندقة)

พวกญะฮ์มิยะฮ์ กล่าวว่า คำพูดของอัลลอฮ์ คือมัลลูค บรรดาพระนามของพระองค์คือ มัลลูค และพระองค์เองก็ไม่ได้กล่าวด้วยกะลามที่ดำรงอยู่กับอาดมันของพระองค์ และพระองค์ไม่ใช่เป็นผู้กล่าวพระนามให้กับพระองค์เอง บางครั้งพวกเขาจะกล่าวว่า อัลลอฮ์ทรงกล่าวกับมัน และทรงให้บรรดาพระนามเหล่านี้ กับพระองค์เอง แต่ด้วยความหมายที่ว่า พระองค์นั้นทรงกำหนดมันที่อื่นจากพระองค์ ไม่ใช่ด้วยความหมายที่ว่าพระองค์เองได้กล่าวกับมันด้วยกะลามที่ดำรงอยู่กับพระองค์¹

1 ชัยคุ อิสลาม อิบนู ตัยมียะฮ์ ได้กล่าว ในบทหนึ่งเกี่ยวกับพระนามและสิ่งที่ถูกเรียกด้วยพระนามว่า มันคือ สิ่งเดียวกัน หรือสิ่งอื่น ? หรือว่า ไม่ได้ ถูกกล่าวว่ามันคือ สิ่งเดียวกันและไม่ได้ถูกกล่าวว่าเป็นสิ่งอื่น หรือว่าพระนามนั้นคือ สำหรับสิ่งที่ถูกเรียก หรือว่ามีรายละเอียดในเรื่องดังกล่าว

ทัศนะของอิมามอัชชาฟีอีห์ในปัญหาข้างต้นสอดคล้องกับหลักการของสะลัฟ และท่านไม่เห็นชอบด้วยกับกลุ่มบิอะฮ์และพวกที่หลงทางจากแนวทางของชาวสะลัฟ

อัครอะฮ์ (الدهر) เป็นพระนามของอัลลอฮ์หรือไม่

อัลบัยฮะกีญ ได้รายงานจากอิมามอัชชาฟีอีห์ว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสว่า :

﴿ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا هُمْ بِذَالِكَ مِنْ عِلْمٍ إِن هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴾

(الجاثية : 24)

ความว่า : “และพวกเขาบอกว่าไม่มีชีวิตอื่นใดนอกจากการมีชีวิตของเราในโลกนี้ เราจะตายไปและเราจะมีชีวิตอยู่ และไม่มีสิ่งใดจะมาทำลายเราได้ (ให้เราตาย) นอกจากกาลเวลาเท่านั้น สำหรับพวกเขาไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นดอก นอกจากพวกเขาเดาเอาเท่านั้น”

(อัลญาฮิยะฮ์ : 24)

ท่านอะบูซุรเราะฮ์ได้รายงานจากท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า :

((لا تسبوا الدهر فإن الله هو الدهر))

(رواه مسلم، 1996 : 2246)

ความว่า : “พวกท่านจงอย่าเหยียดหยามกาลเวลา แท้จริงอัลลอฮ์นั่นคือผู้กำหนดกาลเวลา (เคราะห์ร้าย เหตุการณ์และเหตุอุบัติต่าง ๆ เป็นต้น)”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 2246)

อิมามอัชชาฟีอีห์ กล่าวว่า : ที่จริงการอธิบายนั้นอัลลอฮ์ท่านนั้นเป็นผู้ทรงรู้ แท้จริงชาวอาหรับถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่พวกเขาจะตำหนิกาลเวลา (อัครอะฮ์) และคำว่ากับบัมน ในขณะเกิดความทุกข์ยากกับพวกเขา จากการตาย หรือการทำลาย หรือสูญเสียทรัพย์สิน หรือนอกจากนี้ และคำว่ากับบกลางวันและกลางคืน ซึ่งทั้งสองนั้นเป็นสิ่งใหม่ พวกเขาบอกว่า ความขัดสนได้ประสบกับพวกเขา กาลเวลาได้ทำลายพวกเขา และมันได้มาถึงกับพวกเขา แล้วพวกเขาก็ถือว่ากลางวันและกลางคืน เป็นสิ่งซึ่งกระทำในเรื่องนี้ ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า ((لا تسبوا الدهر))

ความว่า : “พวกท่านจงอย่าเหยียดหยามกาลเวลา” มันถูกกับผู้ซึ่งกระทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ แท้จริงในเมื่อพวกท่านได้ด่าว่าต่อผู้กระทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ พวกท่านได้ด่าว่าต่ออัลลอฮฺ ﷻ เพราะอัลลอฮฺ ﷻ คือ ผู้กระทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ (al-Baihaqiy,1996 :1/179)

ดังนั้น อัคคะฮฺ (الدهر) ไม่ใช่พระนามจากบรรดาพระนามของอัลลอฮฺ แต่มันเป็นมัลลูก แท้จริงท่านนบี ﷺ ได้ห้ามในการด่าว่าต่ออัคคะฮฺ (الدهر) เพราะมันไม่ได้มีความสัมพันธ์ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และเท่าที่มีการด่าว่านั้นที่จริงมันจะเกิดขึ้นกับผู้ที่ประสบกับความทุกข์ยากต่าง ๆ ซึ่งการด่าว่านั้นกลายเป็นสิ่งที่ตกลงกับผู้กำหนดและปรารถนาความทุกข์ยากต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้นั้นก็คือ อัลลอฮฺ ﷻ ด้วยเหตุนี้ท่านนบี ﷺ จึงได้ห้ามกับมัน ดังการรายงานของอะบูซุร็อยเราะฮฺจากท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า :

((قال الله عزوجل : يؤذيني ابن آدم يقول : يا خيبة الدهر فلا يقول أحدكم : يا خيبة الدهر فيني أنا الدهر : أقلب ليله ونهاره فإذا شئت قبضتهما))

(رواه مسلم، 1996 : 2246)

ความว่า : “อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า : ลูกหลานของอาดัมรบกวนฉัน ซึ่งเขากล่าวว่า : โอ้ ความล้มเหลวของกาลเวลา แล้วคนใดคนหนึ่งจากพวกท่านอย่าได้กล่าวว่า : โอ้ ความล้มเหลวของกาลเวลา แท้จริงฉันคือ ผู้กำหนดกาลเวลา ฉันเปลี่ยนแปลงกลางคืนและกลางวันของมัน แล้วเมื่อฉันปรารถนา ฉันทำมันทั้งสอง

(บันทึกโดย Muslim,1996 :2246)

4.4.3 หลักการศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีในคุณลักษณะของอัลลอฮฺ

อิมามอัชชาฟีอีได้กล่าวในบทนำในหนังสืออรรถาธิบายว่า “บรรดาการสรรเสริญทั้งหมดนั้นเป็นสิทธิของอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งพระองค์ทรงมีคุณลักษณะดังที่พระองค์ทรงให้คุณลักษณะกับพระองค์เอง และเหนือจากคุณลักษณะที่สิ่งถูกสร้างของพระองค์ให้มันกับพระองค์”

(al-Shāfi‘iy, 2005 : 49)

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีในคุณลักษณะของอัลลอฮฺก็เช่นเดียวกันกับการศรัทธาของท่านในพระนามของพระองค์โดยยึดหลักการต่อไปนี้

1.ยึดมั่นในหลักการของสะลัฟที่ยึดมั่นกับอัลกุรอานและอัสสุนนะฮฺตามความหมายที่ปรากฏโดยไม่ปฏิเสธ ไม่เปรียบเทียบ ไม่เปลี่ยนแปลง และไม่ตีความเป็นอย่างอื่น (al-Dhahabiy, 1991 : 176)

อิมามอัซฮาฟีอียี้ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า :

(آمنت بالله ، وبما جاء عن الله على مراد الله ، وآمنت برسول الله وبما
جاء عن رسول الله على مراد رسول الله)

ความว่า : “ฉันขอศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และต่อสิ่งที่มีมาจากอัลลอฮ์ ตาม
พระประสงค์ของอัลลอฮ์ และฉันขอศรัทธาต่อเราะสูลของอัลลอฮ์และ
ต่อสิ่งที่มีมาจากเราะสูลของอัลลอฮ์ตามความต้องการของเราะสูลของ
อัลลอฮ์” (al-Athariy, 2001 : 62)

2. จะยึดมั่นกับบรรดาพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ตามที่ได้กล่าวมาใน
อัลกุรอาน หรือได้บ่งบอกกับมันในอัศสุนนะฮ์ที่ถูกต้องด้วยการยึดมั่นที่ไม่มีการเปรียบเทียบและ
การปฏิเสธ ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ว่า :

﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾

(الشورى : 11)

ความว่า : “ไม่มีสิ่งใดเสมอเหมือนพระองค์และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน
ผู้ทรงเห็น”

(อัซซุรอ : 11)

3. ให้ความบริสุทธิ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ จากความคล้ายคลึงกับสิ่งที่ถูกสร้างของพระองค์
พร้อมยึดมั่นกับข้อเท็จจริงของบรรดาคุณลักษณะเหล่านี้

4. หยุดยั้งจากการค้นหาในสิ่งที่เหนือจากความคิดและตัดความอยากรู้ในวิธีการ
ของคุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ (al-‘Aqil, 1998 : 2/334-335)

อัลบัยฮะกีเยได้รายงานจากสะอิด เป็น อะฮ์ดีด กล่าวว่า ฉันได้ถามกับอิมาม
อัซฮาฟีอียี้ว่า ท่านจะทำอย่างไรในเรื่องหะดีษรۇยะฮ์ (การเห็นพระเจ้า) ท่านกล่าวกับฉันว่า: โอ้ อิบน์
อะฮ์ดีด จงตัดสินใจให้กับฉันในขณะที่ฉันยังอยู่หรือนั่นได้เสียไปแล้วว่า ทุกหะดีษที่ถูกตัดจากเราะสูล
ﷻ แท้จริงฉันจะกล่าวกับมัน แม้ว่าฉันไม่ได้รับหะดีษนั้นก็ตาม (al-Baihaqiy, 1996 : 1/227)

อิบน์ กะษีร กล่าวว่า : แท้จริงได้มีสายรายงานจากอรรเราะฮ์บีอ์ และคนอื่น ๆ จาก
บรรดาศิษย์ของอิมามอัซฮาฟีอียี้ ที่บ่งบอกว่าท่านได้ผ่านไปกับอายะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะต่าง ๆ
และหะดีษที่เกี่ยวข้องกับมันต่าง ๆ นั้นเหมือนกับอย่างที่ได้มีมากับมัน โดยไม่กล่าวว่า วิธีการอย่างนั้น
อย่างนี้ (ตักยิฟ) ไม่มีการเปรียบเทียบเหมือน (ตัจบีฮ์) ไม่มีการปฏิเสธ (ตะอฎีล) และไม่มีการเปลี่ยนแปลง (ตัหฺรึฟ) อยู่บนแนวทางของชาวสะลัฟ (Ibn Kathir, 1987 : 10/265)

เพื่อยืนยันในหลักการของอิมามอัชชาฟีอีฮ์ต่อการศรัทธาในคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ดังเช่น การศรัทธาของท่านต่อคุณลักษณะต่าง ๆ ของอัลลอฮ์ อาทิ เช่น ศิฟัตอัลอิลมฺ ศิฟัตกะลาม ศิฟัตอัลอูลูเป็นต้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.3.1 ศิฟัตอัลอิลมฺ

ความหมายของ ศิฟัตอัลอิลมฺ

คำว่า “ศิฟัต” แปลว่า คุณลักษณะ ส่วนคำว่า “อัลอิลมฺ” แปลว่า ความรู้ ดังนั้น ศิฟัตอัลอิลมฺ คือ คุณลักษณะที่ทรงรอบรู้ทุกประการ

อัลอิลมฺ เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์ที่ดำรงอยู่กับอาตมันของพระองค์ตามที่พระองค์ทรงแจ้งไว้ในอัลกุรอานและท่านเราะสูลของพระองค์ได้แจ้งในหะดีษ เป็นคุณลักษณะที่คู่ควรเหมาะสมกับความสูงส่งและความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ไม่เหมือนกับสิ่งถูกสร้างทั้งหลาย พระองค์ทรงรอบรู้ในทุกสิ่งทุกอย่าง (al-Khumaiyis, n.d. : 422-423)

หลักฐานของศิฟัตอัลอิลมฺ

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظِلْمَتٍ إِلَّا رَضٍ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴾

(الأنعام : 59)

ความว่า : “และที่พระองค์นั้นมีบรรดากุญแจแห่งความเร้นลับ โดยที่ไม่มีใครรู้กุญแจเหล่านั้น นอกจากพระองค์เท่านั้น และพระองค์ทรงรู้สิ่งที่อยู่ในแผ่นดินและในทะเล และไม่มีใบไม้ใดร่วง หล่นลง นอกจากพระองค์จะทรงรู้มัน และไม่มีเมล็ดพืชใดซึ่งอยู่ในบรรดาความมืดของแผ่นดิน และไม่มีสิ่งที่อ่อนนุ่มใด และสิ่งที่แห้งใด นอกจากจะอยู่ในบันทึกอันชัดแจ้ง”

(อัลอันอาม : 59)

คำบ่งชี้ของอายะฮ์เกี่ยวกับศิฟัตอัลอิลมฺคือ คำที่ความว่า “พระองค์ทรงรอบรู้”

﴿ يَعْلَمُ ﴾ นอกจากอายะฮ์ข้างต้นยังมีอีกหลายอายะฮ์ที่กล่าวถึงศิฟัตอัลอิลมฺ

ท่านอิบนุ อุมร์ ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((مفاتيح الغيب خمس لا يعلمها إلا الله ، لا يعلم ما تغيض الأرحام إلا الله ، ولا يعلم ما في غد إلا الله ، ولا يعلم متى يأتي المطر أحد إلا الله ، ولا تدري نفس بأي أرض تموت إلا الله ، ولا يعلم متى تقوم الساعة إلا الله))

(رواه البخاري ، 1997 : 7379)

ความว่า : “บรรดาคุณแจแห่งความเร็นลับมีห้าอย่าง ที่ไม่มีใครรู้คุณแจเหล่านั้นนอกจากอัลลอฮ์ คือ ไม่มีใครรู้สิ่งที่ซ่อนอยู่ในมดลูกนอกจากอัลลอฮ์ และไม่มีใครรู้สิ่งที่เกิดขึ้นในวันรุ่งขึ้นนอกจากอัลลอฮ์ และไม่มีใครรู้ว่าเมื่อไหร่ฝนจะตกนอกจากอัลลอฮ์ และไม่มีชีวิตใครรู้ว่า แผ่นดินใดมันจะตายนอกจากอัลลอฮ์ และไม่มีใครรู้ว่าเมื่อไหร่จะเกิดขึ้นวันอาสานอกจากอัลลอฮ์”

(บันทึกโดย al-Bukhāri, 1997 : 7379)

การศรัทธาของอิมามอัซฮาฟีอีย์ต่อศิฟัตอัลอิลม

ได้มีรายงานมายืนยันถึงการศรัทธาของท่านต่อศิฟัตอัลอิลม เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ดำรงอยู่กับพระองค์ และพระองค์ทรงรอบรู้ในทุกสิ่งก่อนกำเนิด (al-Baihaqi, 1996 : 1/220) โดยท่านกล่าวยืนยันกับอาเยฮ์ :

﴿ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعَ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَيَّ عَقْبَيْهِ ﴾

(البقرة : 143)

ความว่า : “และเราได้ให้มีขึ้นกิบลัตที่เจ้าเคยผินไป นอกจากเพื่อเราจะได้รู้ว่า ใครบ้างที่จะปฏิบัติตามเราะสูจากผู้ที่กำลังหันส้นเท้าทั้งสองของเขากลับ”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 143)

อิมามอัซฮาฟีอีย์อธิบายว่า : ความรู้ของอัลลอฮ์นั้น มีก่อนที่พวกเขาปฏิบัติตาม และหลังจากนั้น คือ เหมือนกัน (al-Baihaqi, 1990 : 78) ซึ่งท่านยอมรับว่าความรู้ของอัลลอฮ์นั้นรอบรู้ในทุกสิ่งก่อนกำเนิดมันทั้งหมด

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴾

(لقمان : 34)

ความว่า : “แท้จริงอัลลอฮฺนั้น ความรู้แห่งวันอวสานมีอยู่ ณ ที่พระองค์ และพระองค์ทรงประทานฝนลงมา และพระองค์ทรงรอบรู้สิ่งที่อยู่ในมดลูก และไม่มีชีวิตใครรู้สิ่งที่มีนจะหามาได้ในวันรุ่งขึ้น และไม่มีชีวิตใครรู้ว่า ณ แผ่นดินใดมันจะตาย แท้จริงอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน”

(ลุกมาน : 34)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمْكُمْ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾

(البقرة : 282)

ความว่า : “และพวกเจ้าพึงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด และอัลลอฮฺนั้นทรงให้ความรู้แก่พวกเจ้าอยู่ และอัลลอฮฺนั้นทรงรอบรู้ในทุกอย่าง

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 282)

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ กล่าวว่า :

((من حدثك أن محمداً صلى الله عليه وسلم رأى ربه فقد كذب ، وهو يقول : (لا تدركه الأبصار) ومن حدثك أنه يعلم الغيب فقد كذب ، وهو يقول : لا يعلم الغيب إلا الله))

(رواه البخاري ، 1997 : 7380)

ความว่า : “ผู้ใดได้บอกกับเจ้าว่า แท้จริง มุฮัมมัด ﷺ นั้นได้เห็นพระเจ้าของเขา แท้จริงผู้นั้นได้โกหก เพราะท่านกล่าวว่า : (สายตาทั้งหลายย่อมไม่ถึงพระองค์¹) และผู้ใดได้บอกกับเจ้าว่า แท้จริง ท่านนั้นรู้ในสิ่ง

¹ คือไม่สามารถจะมองเห็นพระองค์ได้

เร็นลับ แท้จริงผู้มันได้โกหก เพราะท่านกล่าวว่าไม่มีใครรู้สิ่งเร็นลับ
นอกจากอัลลอฮ์’

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 7380)

4.4.3.2 ศีพัตอัลกะลาม

ความหมายของอัลกะลาม

อัลกะลาม (คำพูด) ในด้านภาษานั้น หมายถึง เสียงที่บ่งบอกถึงคำพูดซึ่งสามารถ
เข้าใจได้ (Ibn Fāris, 1991: 5/131; Ibrāhīm Mustafā, et al.1972 : 796)

อัลกะลาม เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์ที่มั่นคงอยู่กับอาตมันของพระองค์
เหมาะสมกับความสูงส่งและความยิ่งใหญ่ของพระองค์ โดยที่พระองค์จะตรัสเมื่อใดก็ตามที่
พระองค์ปรารถนา ด้วยวิธีที่พระองค์ประสงค์ พจนารถของพระองค์ประเสริฐที่สุดและเป็นนิรันดร์
คำดำรัสของพระองค์ไม่ใช่สิ่งถูกสร้าง และไม่เหมือนกับสิ่งที่ถูกสร้างดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้กับ
นบีมูซา พจนารถของพระองค์ไม่สิ้นสุดสามารถได้ยินและเข้าใจได้ อัลกุรอาน อัตเตารอต และ
อัลอินญิล เป็นส่วนหนึ่งของคำดำรัสของพระองค์ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการยึดมั่นของชาวสะลัฟ
(al-‘Aqīl , 1998 : 2/359 ; al-khumaiyis , n.d. : 429)

หลักฐานของศีพัตอัลกะลาม

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا ﴾

(النساء : 164)

ความว่า : “และอัลลอฮ์ได้ตรัสแก่มูซาจริง ๆ”

(อันนิสาอ์ : 164)

คำบ่งชี้ของอายะฮ์เกี่ยวกับศีพัตอัลกะลามคือ คำที่ความว่า “อัลลอฮ์ทรงตรัส”

﴿ كَلَّمَ اللَّهُ ﴾ นอกจากอายะฮ์ข้างต้นยังมีอีกหลายอายะฮ์ที่กล่าวถึงศีพัตอัลกะลาม

ท่านอะบูซุรเราะฮ์ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((احتج آدم وموسى فقال موسى : أنت آدم الذي أخرجت ذريتك من

الجنة ؟ قال : أنت موسى الذي اصطفاك الله تعالى برسالته وبكلامه ثم

تلومني على أمر قد قدر علي قبل أن أخلق ؟ فحج آدم موسى))

(رواه البخاري ، 1997 : 7515 ومسلم ، 1996 : 2652)

ความว่า : “ได้มีการโต้เถียงกันระหว่างอาดัมกับมุซา มุซากล่าว่า ท่านคืออาดัมผู้ซึ่งทำให้ลูกหลานของท่านออกมาจากสวนสวรรค์? อาดัมกล่าว่า ท่านคือ มุซา ผู้ซึ่ง อัลลอฮฺทรงคัดเลือก ด้วยสารพระองค์ และคำตรัสของพระองค์ แล้วท่านมาดำหนีกับฉันในเรื่องหนึ่ง แท้จริงได้กำหนดกับฉันแล้ว ก่อนที่ฉันจะถูกบังเกิด? แล้วอาดัมได้เอาชนะในการแสดงความคิดเห็นกับมุซา”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 7515 ; Muslim, 1996 : 2652)

จากหลักฐานอัลกุรอานและอัลหะดีษ ซึ่งให้เห็นว่าอัลกะลามนั้น เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮฺที่ดำรงอยู่กับพระองค์ และพระองค์นั้นจะตรัสเมื่อใดก็ตามที่พระองค์ประสงค์ อัลกุรอาน คือคำตรัสของอัลลอฮฺ (กะลาม อัลลอฮฺ) ไม่ใช่สิ่งถูกสร้าง (มัคลุก)

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อศัพท์อัลกะลาม

อิมามอัชชาฟีอีย์ อาศัยอยู่ในสมัยช่วงแรก ๆ ที่มีปัญหาเกิดเกี่ยวกับอัลกุรอานที่เป็นส่วนหนึ่งของกะลามอัลลอฮฺ

อิมามอัชชาฟีอีย์ ได้พยายามต่อต้านโต้เถียงและตัดเตือนระวิงประชาชาติจากแนวคิดของพวกมูตะฮิละฮฺที่ว่า อัลกุรอานนั้นคือ มัคลุก (สิ่งที่ถูกสร้าง) ไม่ใช่กะลามอัลลอฮฺ ซึ่งเป็นแนวคิดที่คัดค้านกับการยึดมั่นของสะลัฟ

อัลบัยฮะกีเย่ได้รายงานด้วยสายรายงานของท่านว่า : อิมามอัชชาฟีอีย์ได้ก่ล่าว่า :

(القرآن كلام الله غير مخلوق)

ความว่า : “อัลกุรอาน คือ กะลามอัลลอฮฺไม่ใช่มัคลุก”

ฮะเราะบือเล่าว่า หัฟศุ อัลฟิรคฺ ได้กล่าวกับอิมามอัชชาฟีอีย์ว่า อัลกุรอาน เป็นมัคลุก อิมามอัชชาฟีอีย์ ตอบว่า : ท่านได้ปฏิเสธกับอัลลอฮฺผู้ทรงยิ่งใหญ่แล้ว (al-Rāziy , 1993 : 110 ; al-Baihaqiy , 1996 : 1/220)

อัลบัยฮะกีเย่ได้รายงานจาก อะบนูฮัมมัด อัชชูบัยรียฺ เล่าว่า : ชายคนหนึ่งได้กล่าวกับอิมามอัชชาฟีอีย์ ว่า : จงบอกกับฉันว่า อัลกุรอาน คือ คอลิก (ผู้สร้าง) ? อิมามอัชชาฟีอีย์ ตอบว่า : โอ้อัลลอฮฺพระเจ้าของฉันมันไม่ใช่ เขาถามว่า มันไม่ใช่มัคลุก ? อิมามอัชชาฟีอีย์ ตอบว่า : ใช่ เขาถามว่า : อะไรคือ หลักที่บอกว่ มันไม่ใช่มัคลุก ? อิมามอัชชาฟีอีย์ เยกหน้าของท่านขึ้นและถามว่า : เจ้ายึดถือว่ อัลกุรอาน คือกะลามของอัลลอฮฺ? เขาตอบว่า : ใช่ อิมามอัชชาฟีอีย์ ก่ล่าว่า : คำนี้ได้มีมาก่อนเจ้าแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَ اللَّهِ ﴾

(التوبة : 6)

ความว่า : “และหากว่ามีคนใดในหมู่มุชริกได้ขอให้เจ้าคุ้มครองก็จงคุ้มครองเขาเถิด จนกว่าเขาจะได้ยินคำรัสของอัลลอฮ์”

(อัลเตาบะฮ์ : 6)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴾

(النساء : 164)

ความว่า : “และอัลลอฮ์ได้ตรัสแก่มุซาจริง ๆ (โดยตรงไม่มีสื่อกลางใด ๆ)

(อันนิสาอ์ : 164)

อิมามอัชชาฟีอีญ์ ถามว่า : เจ้ายอมรับว่าอัลลอฮ์มีและกะลามของพระองค์มี หรือว่าอัลลอฮ์นั้น มีและกะลามของพระองค์นั้นไม่มี ? ชายคนนั้นตอบว่า : ใช่ อัลลอฮ์ นั้นมีและกะลามของพระองค์ก็มีด้วย ท่านเล่าว่า อิมามอัชชาฟีอีญ์ ยิ้ม และกล่าวว่า โอ้ ชาวญะฮะลีย์ พวกเจ้ามาพบกับฉันด้วยความยิ่งใหญ่ หากพวกเจ้ายอมรับว่าอัลลอฮ์มีก่อน ก่อนอีก และกะลามของพระองค์ก็มี พวกเจ้าว่า อัลกะลามนั้นมาจากไหน ? อัลกะลาม คืออัลลอฮ์ หรือนอกเหนือจากอัลลอฮ์ หรือไม่ใช่ อัลลอฮ์ หรืออื่นจากอัลลอฮ์ ท่านเล่าอีกว่า ชายคนนั้นเงิบและออกจากไป (al-Baihaqiyy ,1996 : 1/220-221)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ

أَبْلِغْهُ مَا مَنَّهُ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴾

(التوبة : 6)

ความว่า : “และหากว่ามีคนใดในหมู่มุชริกได้ขอให้เจ้าคุ้มครองก็จงคุ้มครองเขาเถิด จนกว่าเขาจะได้ยินคำรัสของอัลลอฮ์ แล้วจงส่งเขายังที่ปลอดภัยของเขา นั่นก็เพราะว่าพวกเขาเป็นกลุ่มชนที่ไม่รู้”

(อัลเตาบะฮ์ : 6)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَكَلِمَتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ
كَلِمَتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴾

(الكهف : 109)

ความว่า : “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) หากว่าทะเลเป็นน้ำหมึกสำหรับบันทึกพจนานุกรมของพระผู้เป็นเจ้าของฉัน แน่نون ทะเลจะเหือดแห้งก่อนที่คำกล่าวของพระผู้เป็นเจ้าของฉันหมดสิ้นไปและแม้ว่าเราจะนำมันเยียนั้นมาเป็นน้ำหมึกอีกก็ตาม”

(อัลกะฮฟู : 109)

ท่านอะดียู¹ เป็น ฮาดิม ได้รายงานจากท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า :

((ما منكم من أحد إلا سيكلمه ربه ليس بينه وبينه ترجمان ولا حجاب

يحجبه))

(رواه البخاري ، 1997 : 7443 ، ومسلم ، 1996 : 1016)

ความว่า : “ไม่มีใครคนหนึ่งจากพวกท่านนอกจากพระผู้อภิบาลของเขาจะพูดกับเขา ไม่มีล้ามระหว่างเขากับพระองค์ และไม่มีเครื่องกั้นมากั้นแต่อย่างใด”

(บันทึกโดย al-Bukhariy, 1997 : 7443 ; Muslim, 1996 : 1016)

อิมามอัซซาฟีอี¹ มีความมุ่งหมายว่า ผู้ใดที่ยอมรับว่ากะลามอัลลอฮฺ คือคุณลักษณะหนึ่งจากบรรดาคุณลักษณะของพระองค์แล้วยอมรับว่าอัลกุรอานนั้น คือ กะลามของพระองค์ กับผู้นั้นจำเป็นต้องยอมรับด้วยว่า อัลกุรอานคือไม่ใช่หมึก และต้องหลีกเลี่ยงจากเหตุผลผิด ๆ ที่อ้างขึ้นเพื่อตอบโต้ทั้งหมด

อัลบัยฮะกียู ได้รายงานจากอดี เป็น สัฮดุ อรรอมติ กล่าวว่า : ฉันได้ถามอิมามอัซซาฟีอี เกี่ยวกับอัลกุรอาน แล้วท่านตอบว่า คือกะลามอัลลอฮฺที่ถูกประทานลงมา ไม่ใช่หมึก ฉันกล่าวว่า แล้วท่านว่าอย่างไรกับผู้ทีกล่าวว่าด้วยหมึก อิมามอัซซาฟีอี ตอบกับฉันว่า คือกาฟิร (ผู้ปฏิเสธ) ท่านเล่าอีกว่า : อิมามอัซซาฟีอี ได้กล่าวว่า : ฉันไม่เคยพบกับคนใดจาก

¹ ท่านคือ อะดียู เป็น ฮาดิม เป็น อัศดุลลอฮฺ เป็น สะอิด เป็น อัลหัจเราะจญ์ อัญญอฮฺยู เป็นเศาะหาบะฮฺที่มีชื่อเสียงคนหนึ่ง เสียชีวิตในปี ส.ศ. 68 (al-'Asqalāniy, 1380 : 2/16)

บรรดาพวกเขา (บรรดาอาจารย์ของท่าน) นอกจากเขากล่าวว่า : ผู้ใดได้กล่าวกับอัลกุรอานว่ามันคือ มัคลุก ผู้นั้น คือ กาฟิร (al-Baihaqi, 1405 : 323)

อิมามอัชชาฟีอีย์มีทัศนะในเรื่องนี้ว่า อัลกะลาม คือ คุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์ อัลกุรอานเป็นส่วนหนึ่งของคำคำรัสของพระองค์ และคำคำรัสของพระองค์นั้นไม่ใช่มัคลุก และท่านกล่าวหาว่าเป็นปฏิเสธกับผู้ทีกล่าวว่า อัลกุรอานเป็นมัคลุก พร้อมท่านแยกกันระหว่าง เสียงของผู้อ่านกับอัลกุรอาน แล้วมองว่าเสียงของผู้อ่านนั้นเป็นมัคลุกและสิ่งที่ถูกอ่านคือกะลามของอัลลอฮ์ไม่ใช่มัคลุก

4.4.3.3 ศิฟัตอัลอูลู

ความหมายของอัลอูลู

“อัลอูลู” เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า ความสูงส่ง ความเหนือ “อัลอูลู” เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์ ที่พระองค์ทรงแจ้งไว้ในอัลกุรอานและท่านเราะสูลของพระองค์แจ้งไว้ในอัลหะดีษที่เหมาะสมคู่ควรกับความยิ่งใหญ่ของพระองค์และไม่สามารถเปรียบเทียบกับสิ่งที่ถูกบังเกิดทั้งปวง

หลักฐานของศิฟัตอัลอูลู

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ ءَأَمِنْتُمْ مِّنَ فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴾

(الملك : 16)

ความว่า : “พวกเจ้าจะปลอดภัยละหรือ จากการที่พระเจ้าทรงสถิตย์อยู่ ณ ฟากฟ้าจะให้แผ่นดินสูบพวกเจ้าแล้วขณะนั้นมันจะหวั่นไหว”

(อัลมุลก : 16)

คำบ่งชี้ของอายะฮ์เกี่ยวกับศิฟัตอัลอูลูคือ คำที่ความว่า “พระเจ้าทรงสถิตย์อยู่ ณ ฟากฟ้า” ﴿ مِّنَ فِي السَّمَاءِ ﴾ นอกจากอายะฮ์ข้างต้นยังมีอีกหลายอายะฮ์ที่กล่าวถึงศิฟัตอัลอูลู

ท่านมูอาวิยะฮ์ เป็น อัลหะกัม อัลสุละมียฺ เล่าว่า :

((وكانت لي جارية ترعى غنمالي قبل أحد والجوانية . فاطلعت ذات يوم فإذا الذيب قد ذهب بشاة من غنمها . وأنا رجل من بني آدم آسف كما يأسفون لكني صككتها صكة . فأتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم فعظم ذلك علي . قلت : يا رسول الله أفلا أعتقها ؟ قال " اتنني

بها " فأتيته بها . فقال لها " أين الله ؟ " قالت : في السماء . قال " من
أنا ؟ " قالت : أنت رسول الله . قال " أعتقها فإنها مؤمنة "))

(رواه مسلم ، 1996 : 537)

ความว่า “สำหรับฉันนั้น มีทาสหญิงคนหนึ่งช่วยดูแลเลี้ยงแกะให้กับ
ฉัน ด้านเขาอุหุดและโกลีเคียงกัน ในวันหนึ่งฉันได้ไปดู แล้วทันใดนั้น
สุนัขป่าได้ลี้ไปแกะตัวหนึ่งจากนั้น และฉันเป็นชายคนหนึ่งจาก
ลูกหลานอาดัมรู้สึกเสียใจและโกรธ เหมือนกับพวกเขา แต่ฉันได้ตีเธอ
ด้วยมือของฉัน แล้วฉันได้มาที่ท่านเราะฮ์สุลลอลฮุ ﷺ และสิ่งนั้นได้
ทำให้เกิดความยากลำบากกับฉัน ฉันกล่าวว่า โอ้ เราะฮ์สุลลอลฮุ ! แล้ว
ฉันจะไม่ปล่อยเป็นอิสระเธอออกหรือ ? ท่านกล่าวว่า “จงนำเธอมา
ให้กับฉัน ” แล้วฉันก็ได้นำมาให้กับท่าน แล้วท่านถามเธอว่า “อัลลอลฮุ
อยู่ที่ไหน ? ” เธอตอบว่า อยู่บนฟากฟ้า ท่านถามอีกว่า “แล้วฉันคือ
ใคร ? ” เธอตอบว่า ท่านคือ เราะฮ์สุลลอลฮุ ท่านกล่าวว่า “ จงปล่อย
เธอให้เป็นอิสระ แท้จริงแล้วเธอคือผู้หญิงที่ศรัทธา ”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 537)

จากหลักฐานอัลกุรอาน และอัลหะดีษข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่า อัลลอลฮุ หรือความสูงส่ง
ความเหนือของอัลลอลฮุ เป็นคุณลักษณะหนึ่งของพระองค์ที่ไม่สามารถจะปฏิเสธหรือเปรียบเทียบกับ
กับสิ่งที่ถูกสร้างได้

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีห์ต่อศิฟัตอัลลอลฮุ

อิมามอัชชาฟีอีห์ มีความเห็นและยอมรับว่า อัลลอลฮุ นั้นเป็นคุณลักษณะของอัลลอลฮุ
ﷻ ตามที่พระองค์ ทรงแจ้งไว้ในอัลกุรอาน และท่านเราะฮ์สุลลอลฮุของพระองค์แจ้งไว้ในอัลหะดีษ

ท่านได้ใช้หะดีษ มุอาวิยะฮุ เป็น อัลหะกัม มายืนยันศิฟัตอัลลอลฮุของอัลลอลฮุว่า
แท้จริงท่านเราะฮ์สุลลอลฮุ ﷻ ต้องการที่จะปล่อยทาสหญิงนั้นให้เป็นอิสระ แต่ท่านได้ทดสอบเธอเพื่อที่จะ
ทราบว่าเธอเป็นผู้ศรัทธาหรือไม่ ท่านถามเธอว่า “อัลลอลฮุอยู่ที่ไหน ?” แล้วเธอได้ชี้แจงว่า
อยู่บนฟากฟ้า ท่านถามอีกว่า “ฉันคือใคร ?” แล้วเธอตอบว่า :เราะฮ์สุลลอลฮุ ﷻ ท่านกล่าวว่า :
จงปล่อยเธอให้เป็นอิสระ แท้จริงแล้วเธอ คือ ผู้หญิงที่ศรัทธา

แล้วท่านได้ตัดสินเธอว่า ด้วยการศรัทธา ทั้งนี้เนื่องจากว่าเธอได้ยืนยันว่า พระเจ้า
นั้นอยู่บนฟากฟ้า และเธอทราบด้วยว่า พระเจ้านั้นประกอบด้วยศิฟัตอัลลอลฮุ (al-Shāfi'iy, 1990 :
5/298 ; al-Baihaqiy, 1996 : 213-214)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ تَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴾

(النحل : 50)

ความว่า : “พวกเขาจะกลัวพระเจ้าของพวกเขา ผู้ทรงอำนาจเหนือพวกเขา ปฏิบัติตามสิ่งที่พวกเขาถูกบัญชา”

(อันนะหุล : 50)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ سَبِّحْ أَسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴾

(الأعلى : 1)

ความว่า : “จงเช่ซ้องสดุดี พระนามแห่งพระเจ้าของเจ้า ผู้ทรงสูงสุดยิ่ง”
(อัลอะอฺลา : 50)

ท่านอะบูสะอีด อัลคุดรีย ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((أَلَا تَأْمَنُونَ وَأَنَا أَمِينٌ مِنْ فِي السَّمَاءِ ، يَا أَيُّهَا خَيْرُ السَّمَاءِ صَبَاحًا وَمَسَاءً))

(رواه البخاري ، 1997 : 4351 ، مسلم ، 1996 : 1064)

ความว่า : “พึงทราบเถิด พวกท่านให้ปลอดภัยกับฉันหรือ ฉันเป็นผู้ที่ไว้วางใจจากพระเจ้าผู้ทรงสถิตย์อยู่ ณ ฟากฟ้า พระองค์ทรงนำข่าวจากฟากฟ้ามาให้กับฉัน ทั้งเวลาเช้าและบ่าย”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy , 1997 : 4351 ; Muslim, 1996 : 1064)

นี่เป็นส่วนหนึ่งจากหลักฐานที่บ่งชี้ว่า อิมามอัชชาฟีอีย์ นั้นได้ศรัทธากับคุณลักษณะที่อัลลอฮฺทรงแจ้งไว้กับพระองค์เอง และที่ท่านเราะฮฺมูลของพระองค์แจ้งไว้กับพระองค์ และผู้ใดที่ไม่ยอมรับในเรื่องนี้ แสดงว่าผู้นั้นได้คัดค้านกับอัลกุรอาน อัลหะดีษ และการศรัทธาของสะลัฟ

อิมามอะบูหะนีฟะฮฺ กล่าวว่า : ผู้ใดได้กล่าวว่าฉันไม่ทราบว่าพระเจ้าของฉันนั้นอยู่บนฟากฟ้า หรืออยู่บนแผ่นดิน แท้จริงผู้นั้นได้ปฏิเสธแล้ว และเช่นเดียวกันกับผู้ใดกล่าวว่า แท้จริงพระองค์นั้นอยู่บนบัลลังก์ แต่ฉันไม่ทราบว่าบัลลังก์นั้นอยู่บนฟากฟ้า หรืออยู่บนพื้นดิน

(Ibn Qaiyim, 1993 : 99 ; al-Dhahabiy, 1991 : 136,137)

4.4.3.4 ศัพท์อัลอิสติวอ์

ความหมายของอัลอิสติวอ์

คำว่า “อิสติวอ์” เป็นอาการนามของกริยา “อิสตะวา” ซึ่งมีความหมายด้านภาษา
อยู่ 4 ความหมายคือ

- 1) มีความหมายเป็น “อะลา” แปลว่า เหนือ
- 2) มีความหมายเป็น “อิระพะอะ” แปลว่า ขึ้นสูง
- 3) มีความหมายเป็น “อิสตะก้อเราะ” แปลว่า ฟ่านัก, อยู่
- 4) มีความหมายเป็น “เศาะอิดะ” แปลว่า ขึ้น

(Ibn al-Manzūr, 1994 : 14/414 ; Ibn Fāris, 1991: 4/264 ; Ibrāhīm Mustafā, et al .
1972 : 466)

อัลอิสติวอ์ เป็นคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ﷻ พระองค์ทรงสถิตย์อยู่เหนือบัลลังก์
ของพระองค์ เหมาะสมกับพระองค์ ไม่สามารถที่จะบอกวิธีการได้ ไม่สามารถเปรียบเทียบกับสิ่ง
ถูกสร้าง ไม่ปฏิเสธและไม่ตีความเป็นอย่างอื่น (al-Khumaiyis , n.d. : 436)

ท่านอิมามมาลิกได้กล่าวไว้ว่า : อัลอิสติวอ์นั้นเป็นสิ่งที่ทราบกันดี แต่มันเป็น
อย่างไรนั้นไม่เป็นที่รู้จัก การสรรหาคือสิ่งจำเป็นยิ่ง และการถามถึงสิ่งนี้เป็นบิลาฮะฮ์
(al-Dhahabiy, 1991 : 141 ; Ibn Qaiyim, 1993 : 101 ; al-Tahāwiy, 1984 : 281)

หลักฐานของศัพท์อัลอิสติวอ์

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ
أَسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَىٰ اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا ﴾

(الأعراف : 54)

ความว่า : “แท้จริงพระเจ้าของพวกเขาเจ้านั้น คือ อัลลอฮ์ผู้ทรงสร้างบรรดา
ชั้นฟ้า และแผ่นดินภายในหกวัน แล้วทรงสถิตย์อยู่บนบัลลังก์
พระองค์ทรงให้กลางคืนครอบคลุมกลางวัน ในสภาพที่กลางคืนไล่ตาม
กลางวันโดยรวดเร็ว ”

(อัลอะฮฺรอฟ : 54)

คำบ่งชี้ของอายะฮ์เกี่ยวกับศิฟัตอัลอิสติวาอ์คือ คำที่ความว่า “พระองค์ทรงสถิตย์อยู่บนบัลลังก์” ﴿أَسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ นอกจากอายะฮ์ข้างต้นยังมีอีกหลายอายะฮ์ที่กล่าวถึง ศิฟัตอัลอิสติวาอ์

ท่านอะบูซุรเราะฮ์ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((إِنَّ اللَّهَ لَمَّا قَضَى الْخَلْقَ كَتَبَ عِنْدَهُ فَوْقَ عَرْشِهِ إِنْ رَحِمْتِي سَبَقَتْ

((غَضِي))

(رواه البخاري ، 1997 : 7422)

ความว่า : “แท้จริงแล้วเมื่อพระองค์อัลลอฮ์เสร็จสิ้นจากการบันดาลสิ่งที่ถูกสร้าง พระองค์ได้ลิขิตไว้ที่พระองค์เหนือบัลลังก์ของพระองค์ว่า แท้จริงความเมตตาของข้าชนะความโกรธ”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy , 1997 : 7422)

จากหลักฐานอัลกุรอานและอัลหะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่า “อัลอิสติวาอ์” หรือการทรงสถิตย์อยู่บนบัลลังก์นั้น เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์ตามความเหมาะสมคู่ควรกับความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ที่ไม่สามารถจะปฏิเสธได้

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อศิฟัตอัลอิสติวาอ์

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์เกี่ยวกับศิฟัตอัลอิสติวาอ์ เหมือนกับการศรัทธาของท่านเกี่ยวกับคุณลักษณะอื่น ๆ ของอัลลอฮ์ คือ ไม่ปฏิเสธคุณลักษณะของพระองค์ ไม่นำไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่ถูกสร้าง ท่านจึงยอมรับว่าการประทับหรือการสถิตย์บนบัลลังก์ของอัลลอฮ์นั้นเหมาะสมกับพระองค์

มีรายงานจากอิมามอัชชาฟีอีย์ ท่านได้กล่าวว่า : การกล่าวในเรื่องสุนนะฮ์ ที่ฉันได้ดำเนินกับมัน และที่ฉันได้เห็นพวกชาวหะดีษได้ดำเนินกับมัน และฉันได้เอามาจากพวกเขา อาทิ เช่น สุฟยาน มาลิก และอื่นจากทั้งสอง คือ การยืนยันด้วยคำปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และมุฮัมมัด คือ เราะฮ์สุลุลลอฮ์ แท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ นั้นอยู่บนบัลลังก์ในฟากฟ้าของพระองค์ พระองค์ทรงใกล้ชิดกับสิ่งที่ถูกสร้างตามวิธีการพระประสงค์ของพระองค์ ... (al-Dhahabiy , 1991 : 176 ; Ibn Qaiyim , 1993 :122)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ﴾

(طه : 5)

ความว่า : “ (อัลลอฮฺ) ผู้ทรงกรุณาปราณีทรงสถิตย์อยู่บนบัลลังก์”

(ฎอฮา : 5)

ท่านอะบูซุรเราะฮฺ ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((إن الله لما قضى الخلق كتب عنده فوق عرشه إن رحمتي سبقت

غضبي))

(رواه البخاري ، 1997 : 7422)

ความว่า : “แท้จริงแล้วเมื่อพระองค์อัลลอฮฺเสร็จสิ้นจากการบันดาลสิ่งที่ถูกสร้าง พระองค์ได้ลิขิตไว้ที่พระองค์เหนือบัลลังก์ของพระองค์ว่าแท้จริงความกรุณาของข้าชนะความโกรธ”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy , 1997 : 7422)

อัลบัยฮะกีญ ได้กล่าวในหนังสือ อัลอัสมาว์อัศศิฟาตของท่าน หลังจากที่ท่านได้นำเสนอหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการสถิตย์อยู่บนบัลลังก์ของอัลลอฮฺ ﷻ และคำพูดต่าง ๆ ของชาวสะลัฟในเรื่องนี้ว่า : และบนแนวทางนี้เองอิมามอัชชาฟีอีย์ได้แนะนำให้ (al-Baihaqiy, 1405 : 517 ; al-‘Asqalāniy, n.d. :13/407)

นี่เป็นหลักฐานส่วนหนึ่งที่บ่งบอกถึงการศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ว่า ท่านได้ศรัทธากับคุณลักษณะทั้งหมดที่อัลลอฮฺทรงชี้แจงให้กับพระองค์เองและเราะสุลของพระองค์ได้ชี้แจงให้กับพระองค์ตามแนวทางของสะลัฟ

4.4.3.5 ศิฟัตอันนุซูล

ความหมายของอันนุซูล

“อันนุซูล” เป็นคำอาการนามของคำว่า “นะชะละ” แปลว่า “ลงมา” อันนุซูล หรือ การลงมาของอัลลอฮฺ เป็นคุณลักษณะหนึ่งของพระองค์ที่ไม่เหมือนกับการลงมาของมนุษย์หรือสิ่งถูกสร้างอื่น ๆ และไม่สามารถที่จะบอกวิธีการลงมาของพระองค์ ไม่สามารถเปรียบเทียบกับ การลงมาของสิ่งถูกสร้าง การลงมาของพระองค์มีความหมายตามความจริงของมันและเหมาะสมคู่ควรกับพระองค์ ไม่สามารถตีความเป็นอย่างอื่นได้ (al-Khumaiyis, n.d. : 438)

หลักฐานของศิฟัตอันนุซูล

ท่านอะบูซุรเราะฮฺ ได้รายงานจากท่านเราะสุลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า :

((يتزل ربنا تبارك وتعالى كل ليلة إلى السماء الدنيا حين يبقى ثلث الليل الآخر . فيقول : من يدعوني فأستجيب له ، من يسألني فأعطيه من يستغفري فأغفر له))

(رواه البخاري ، 1997 : 1145 ، ومسلم ، 1996 : 758)

ความว่า : “พระผู้เป็นเจ้าของเราจะลงมายังฟากฟ้าที่ใกล้ที่สุด ทุกค่ำคืน ขณะที่เศษหนึ่งส่วนสามสุดท้ายของเวลาค่ำคืนยังเหลืออยู่ และพระองค์จะตรัสว่า ใครจะวิงวอนต่อฉัน ฉันตอบรับแก่เขา ใครจะขอต่อฉัน ฉันจะให้แก่เขา ใครจะขออภัยโทษต่อฉัน ฉันจะอภัยโทษให้แก่เขา”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 1145 ; Muslim, 1996 : 758)

คำบ่งชี้ของหะดีษเกี่ยวกับศิฟัตอันนุซูลคือ คำที่ความว่า “พระผู้เป็นเจ้าของเราจะลงมายัง” ((يتزل ربنا))

อัลหะดีษข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า “อันนุซูล” เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์ ตามความเหมาะสมคู่ควรกับความยิ่งใหญ่ของพระองค์

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีห์ต่อศิฟัตอันนุซูล

อิมามอัชชาฟีอีห์ ได้ศรัทธาต่อศิฟัตอันนุซูลของอัลลอฮ์ ตามความหมายที่เป็นจริงของมัน และเหมาะสมคู่ควรกับพระองค์ โดยไม่กล่าวถึงวิธีการ ไม่เปรียบเทียบ ไม่ปฏิเสธและไม่ตีความเป็นอย่างอื่น อะบู อัลหุสَيْن มุฮัมมัด บิน อะบี ยะอฺดา ได้รายงานจากอิมามอัชชาฟีอีห์ ว่า ท่านได้กล่าวว่า :

(وأنه يهبط كل ليلة إلى سماء الدنيا بجزء رسول الله عليه وسلم)

ความว่า : “และแท้จริงพระองค์นั้นจะลงมายังฟากฟ้าที่ใกล้ที่สุดทุกค่ำคืน ด้วยการชี้แจงของเราะสูดลลอฮ์ ﷺ” (Ibn Abī Ya‘lā, n.d. : 1/284)

ท่านอะบูสุรอรเราะฮ์ ﷺ ได้รายงานจากท่านเราะสูดลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า :

((يتزل ربنا تبارك وتعالى كل ليلة إلى السماء الدنيا حين يبقى ثلث

الليل الآخر . فيقول : من يدعوني فأستجيب له ، من يسألني فأعطيه من

يستغفري فأغفر له))

(رواه البخاري ، 1997 : 1145 ، ومسلم ، 1996 : 758)

ความว่า : “พระผู้เป็นเจ้าของเราจะลงมายังฟากฟ้าที่ใกล้สุด ทุกค่ำคืน ขณะที่เศษหนึ่งส่วนสามสุดท้ายของเวลาค่ำคืนยังเหลืออยู่ และพระองค์จะตรัสว่า ใครจะวิงวอนต่อฉัน ฉันตอบรับแก่เขา ใครจะขอต่อฉัน ฉันจะให้แก่เขา ใครจะขออภัยโทษต่อฉัน ฉันจะอภัยโทษให้แก่เขา”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 1145 ; Muslim, 19996 : 758)

ท่านอับดุลเราะหฺมาน เป็น อะบิฮาติม อัรรอซียฺ กล่าวว่า : อะบฺุซุอัยบและอะบฺุฆุรได้กล่าวกับเราว่า ท่านอิมามอัชชาฟีอียฺได้กล่าวว่า :

، ... وَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى عَلَى عَرْشِهِ فِي سَمَائِهِ يَقْرُبُ مِنْ خَلْقِهِ كَيْفَ يَشَاءُ ،

وَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَنْزِلُ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا كَيْفَ يَشَاءُ ...)

ความว่า : “... แท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ อยู่บนบัลลังก์ในฟากฟ้าของพระองค์ พระองค์ทรงใกล้ชิดกับสิ่งถูกสร้างของพระองค์ ตามวิธีการพระประสงค์ของพระองค์ และแท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ จะลงมายังฟากฟ้าที่ใกล้ที่สุด ตามวิธีการพระประสงค์ของพระองค์...” (Ibn Qaiyim, 1993 : 122)

4.4.3.6 ศัพท์อัลยัด

ความหมายของอัลยัด

“อัลยัด” เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า มือ ขอบเขตของมันตั้งแต่ปลายนิ้วถึงฝ่ามือ (Ibu al-Manzūr, 1990 : 15/419) คำว่า “อัลยัด” เป็นคุณลักษณะของมนุษย์คือ อวัยวะที่มีสัดส่วน แต่สำหรับอัลลอฮ์ คือ คุณลักษณะของพระองค์ที่มีนัยคงอยู่กับอาดัมั้น ตามที่ปรากฏในอัลกุรอาน และอัลหะดีษ เป็นพระหัตถ์ที่เหมาะสมคู่ควรกับความสูงส่ง และความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ไม่สามารถเปรียบเทียบกับสิ่งถูกสร้างได้ (al-Khumaiyis, n.d. : 417 ; al-‘Aqīl , 1998 : 2/369)

หลักฐานของศัพท์อัลยัด

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ قَالَ يَتَّبِعُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي ۗ أَسْتَكْبَرْتَ ۗ أَمْ

كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ۗ

(ص : 75)

ความว่า : “ พระองค์ (อัลลอฮฺ) ตรัสว่า อิบลิสเอ๋ย อะไรเล่าที่ขัดขวาง
เจ้ามิให้เข้าสู่ญุดต่อสิ่งที่ข้าได้สร้างด้วยมือทั้งสองของข้า เจ้าเยอหยิ่ง
จงจงหนัก หรือว่า เจ้าอยู่ในหมู่ผู้สูงส่ง”

(ศอศ : 75)

คำบ่งชี้ของอายะฮ์เกี่ยวกับคิฟัตอัลยัคคือ คำที่ความว่า “ด้วยมือทั้งสองของข้า”

﴿ بِيَدَيَّ ﴾ นอกจากอายะฮ์ข้างต้นยังมีอีกหลายอายะฮ์ที่กล่าวถึงคิฟัตอัลยัค

ท่านอะนัส เป็น มาลิก ได้รายงานจากท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า :

((يجمع المؤمنون يوم القيامة فيقولون : لو استشفعنا إلى ربنا فیريحنا من

مكاننا هذا ، فيأتون آدم فيقولون له : أنت آدم أبو البشر ، خلقك الله

((بيده

(رواه البخاري ، 1997 : 7516)

ความว่า : “บรรดาศรัทธาชน ถูกรวมกันไว้ในวันสิ้นโลก แล้วพวกเขา
จะกล่าวว่า หากพวกเขาขอความช่วยเหลือจากผู้อภิบาลของเรา
พระองค์ก็จะให้ความสะดวกแก่เรา ณ สถานที่ของเขานี้ แล้วพวกเขา
ไปพบนบีอาดัมแล้วกล่าวแก่เขาว่า ท่านคือ อาดัมบิดาของมนุษย์
อัลลอฮฺ ได้บันดาลท่านด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เอง”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 7516)

จากหลักฐานอัลกุรอานและอัลหะดีษ ชี้ให้เห็นว่า “อัลยัค” เป็นคุณลักษณะหนึ่ง
ของอัลลอฮฺ พระองค์ทรงมีพระหัตถ์ที่คู่ควรเหมาะสมกับพระองค์

การศรัทธาของอิมามอัชฮาฟีอีย์ต่อคิฟัตอัลยัค

การศรัทธาของอิมามอัชฮาฟีอีย์ในเรื่องนี้ ได้รับการยืนยันว่า ท่านศรัทธาต่ออัลยัค
ของอัลลอฮฺ ﷻ ตามที่พระองค์ทรงให้คุณลักษณะกับมันโดยไม่มีการเปรียบเทียบตามจำกัดคำ
ตรัสของพระองค์ ที่ว่า :

﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾

(الشورى : 11)

ความว่า “ไม่มีสิ่งใดเสมอเหมือนพระองค์และพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน
ผู้ทรงเห็น”

(อัชชูรอ : 11)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ ﴾

(المائدة : 64)

ความว่า : “ และชาวยิวนั้นได้กล่าวว่า พระหัตถ์ของอัลลอฮฺนั้นถูกล่ามตรวน มือของพวกเขาต่างหากที่ถูกล่ามตรวน และพวกเขาได้รับละอนัต (ถูกขับไล่ให้ออกจากการเอ็นดูเมตตาจากพระองค์) เนื่องจากสิ่งที่พวกเขาพูด หามิได้พระหัตถ์ทั้งสองของพระองค์ถูกแบออกต่างหาก ซึ่งพระองค์จะทรงแจกจ่ายอย่างไรก็ได้ที่พระองค์ทรงประสงค์ ”

(อัลมาอิดะฮฺ : 64)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ﴾

(الفتح : 10)

ความว่า : “ แท้จริงบรรดาผู้ที่ให้สัตยาบันกับเจ้านั้นเสมือนกับว่าพวกเขาได้ให้สัตยาบันกับอัลลอฮฺ พระหัตถ์ของอัลลอฮฺ ทรงอยู่เหนือมือของพวกเขา ”

(อัลฟิถหฺ : 10)

ท่านอะบูสุรเราะฮฺได้รายงานจากท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า :

((يد الله مائة لا يغيضها نفقة ، سحاء الليل والنهار))

(رواه البخاري ، 1997 : 7411)

ความว่า : “ พระหัตถ์ของอัลลอฮฺนั้นเต็มไปด้วยสิ่งที่ดี การท่อมเทาใช้มันทั้งกลางวันและกลางคืน มิได้ทำให้มันขาดหาย ”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 7411)

อะบู ยะฮฺอุลา ได้รายงานด้วยสายรายงานของท่านถึงอิมามอัชชาฟีอีย์ว่า ท่านได้กล่าวว่า : สำหรับอัลลอฮฺ ﷻ นั้น มีบรรดาพระนามและคุณลักษณะตามที่ปรากฏในกิตาบของ

พระองค์และชี้แจงกับมัน โดยท่านนบี ﷺ ต่อประชาชาติของท่าน ... มาถึงกับเราว่า แท้จริงพระองค์นั้น ผู้ทรงไถ่ยิบ (สะมีอ) สำหรับพระองค์มีสองพระหัตถ์ ดังคำตรัสของพระองค์ที่ว่า :

﴿ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ ﴾

(المائدة : 64)

ความว่า : “หากมิได้ พระหัตถ์ทั้งสองของพระองค์ถูกแบออกต่างหาก”

(อัลมาอิดะฮฺ : 64)

สำหรับพระองค์นั้นพระหัตถ์ขวา ดังคำตรัสของพระองค์ที่ว่า :

﴿ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾

﴿ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴾

(الزمر : 67)

ความว่า : “และพวกเขามิได้ให้ความยิ่งใหญ่แก่อัลลอฮฺ อันพึงมีต่อพระองค์อย่างแท้จริง และแผ่นดินนี้ทั้งหมดเป็นเพียงกำพระหัตถ์หนึ่งของพระองค์ในวันกิยามะฮฺ และชั้นฟ้าทั้งหลายจะม้วนกลิ้งด้วยพระหัตถ์ขวาของพระองค์ มหาบริสุทธิ์ยิ่งแก่พระองค์ และพระองค์ทรงสูงส่งเหนือจากสิ่งที่พวกเขาตั้งภาคี”

(อิซฮุมัร : 67) (Ibn Abī Ya‘lā, n.d. : 1/283)

4.4.3.7 ศัพท์อัลวัจฮฺ

ความหมายของอัลวัจฮฺ

“อัลวัจฮฺ” เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า หน้า “อัลวัจฮฺ” ที่เป็นคุณลักษณะของมนุษย์นั้น คือ อวัยวะที่เป็นสัดส่วน แต่สำหรับพระพักตร์ของอัลลอฮฺนั้น คือ คุณลักษณะหนึ่งของพระองค์ที่มั่นคงอยู่กับอาดมันตามที่พระองค์ทรงแจ้งไว้ในอัลกุรอานและท่านเราะฮ์ลุสของพระองค์ ได้แจ้งไว้ในหะดีษเป็นพระพักตร์ที่คู่ควรเหมาะสมกับความสูงส่งและความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ไม่เสมอเหมือนกับสิ่งถูกสร้างทั้งหลาย และไม่สามารถสาวลึกถึงวิธีการของมันได้ (al-Khumaiyis, n.d. : 418-419 ; al-‘Aqīl, 1998 : 2/371)

หลักฐานของศีฟต์อัลวัจฮ์

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا
وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾

(القصص : 88)

ความว่า : “และอย่าวิงวอนขอต่อพระเจ้าอื่นคู่เคียงกับอัลลอฮ์ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ทุกสิ่งย่อมพินาศ นอกจากพระพักตร์ของพระองค์ การชี้ขาดนั้นเป็นสิทธิของพระองค์เท่านั้น และยังพระองค์เท่านั้นพวกท่านจะถูกนำกลับ”

(อัลเกาะศ็อส : 88)

คำบ่งชี้ของอายะฮ์เกี่ยวกับศีฟต์อัลวัจฮ์คือ คำที่ความว่า “พระพักตร์ของพระองค์”

﴿ وَجْهَهُ ﴾ นอกจากอายะฮ์ข้างต้นยังมีอีกหลายอายะฮ์ที่กล่าวถึงศีฟต์อัลวัจฮ์

ท่านญาบิร เป็น อับดุลลอฮ์ กล่าวว่า :

((لما نزلت هذه الآية (قل هو القادر على أن يبعث عليكم عذابا من فوقكم) قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : أعوذ بوجهك (أو من تحت أرجلكم) قال : أعوذ بوجهك (أو يلبسكم شيئا ويذيق بعضكم بأس بعض) قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : هذا أهون ، أو هذا أيسر))

(رواه البخاري ، 1997 : 4628)

ความว่า : “เมื่ออายะฮ์นี้ได้ประทานลงมา กล่าวคือ (จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) พระองค์คือ ผู้ทรงสามารถที่จะส่งการลงโทษมายังพวกท่านจากเบื้องบนของพวกท่าน) ท่านเราะฮ์สูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า : ฉันขอความคุ้มครองด้วยพระพักตร์ของท่าน (หรือจากใต้เท้าของพวกท่าน) ท่านกล่าวว่า : ฉันขอความคุ้มครองด้วยพระพักตร์ของท่าน (หรือให้พวกท่านปนเปกันโดยมีหลายพวกและให้บางส่วนของพวกท่านล้มรส ซึ่งการรุกรานของอีกบางส่วน) ท่านเราะฮ์สูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า : นี่สะดวก หรือง่ายมาก”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy ,1997 : 4628)

จากหลักฐานอัลกุรอานและอัลหะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่า “อัลวัจฮฺ” เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮฺ พระองค์ทรงมีพระพักตร์ที่คู่ควรเหมาะสมกับพระองค์

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อศิฟัตอัลวัจฮฺ

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้ให้เหตุผลในการยึดมั่นกับคุณลักษณะของอัลลอฮฺ อัลวัจฮฺ หรือพระพักตร์ ด้วยหลักฐานที่ปรากฏไว้ในอัลกุรอานว่า :

(أَنَا أَنَّهُ سَمِيعٌ ... وَأَنَّ لَهُ وَجْهًا يَقُولُهُ ﴿ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ﴾
 وَقَوْلُهُ تَعَالَى ﴿ وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴾)

ความว่า : “ได้มาถึงกับพวกเราว่า แท้จริงพระองค์เป็นผู้ทรงได้ยิน... และสำหรับพระองค์นั้นมีพระพักตร์ ดังคำตรัสของพระองค์ที่มีความว่า : (ทุกสิ่งย่อมพินาศนอกจากพระพักตร์ของพระองค์) และคำตรัสของพระองค์ที่มีความว่า : (และพระพักตร์ของพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงยิ่งใหญ่ ผู้ทรงโปรดปรานเท่านั้นที่ยังคงเหลืออยู่)”

(Ibn Abī Ya‘lā, n.d. : 1/283 ; Abd al-Rahmān ibn Qāsim, n.d. : 4/182)

อัลลอฮฺ ตรัสว่า :

﴿ كُلُّ مَنْ عَلَيَّآ فَانٍ ۖ وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴾

(الرحمن : 26-27)

ความว่า : “ทุก ๆ สิ่งที่อยู่บนแผ่นดิน ย่อมแตกดับ และพระพักตร์ของพระเจ้าของเจ้า ผู้ทรงยิ่งใหญ่ ผู้ทรงโปรดปรานเท่านั้นที่ยังคงเหลืออยู่”

(อิรเราะหฺมาน : 26-27)

ท่านอับดุลลอฮฺ เป็น อัลดาส กล่าวว่ เมื่อท่านนบี ﷺ จะเข้าในมัสยิดท่านได้กล่าวว่ :

((أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ))

((الرحيم))

(رواه ابوداؤد ، د.ت : 466)

ความว่า : “ฉันขอความคุ้มครองด้วยอัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่และด้วยพระ
 พักตร์ที่ทรงเกียรติ และด้วยอำนาจนรินทร์กาลของพระองค์จากมารร้าย
 ซัยฎอนที่เลวร้าย”

(บันทึก โดย Abū Dāwūd, n.d. : 466)¹

จากการอธิบายข้างต้นแสดงว่า อิมามอัชชาฟีอีได้ศรัทธาต่อคุณลักษณะของ
 อัลลอฮ์ “อัลวัลญุ” ตามความเป็นจริงที่เหมาะสมกับพระองค์ ไม่นำไปเปรียบเทียบกับหรือตีความเป็น
 อื่น ตามแนวทางของสะลัฟ

ส่วนการอธิบายของท่านเกี่ยวกับอายะฮ์ :

﴿وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولُوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾

(البقرة : 115)

ความว่า : “และทิศตะวันออกและทิศตะวันตกนั้นเป็นสิทธิของอัลลอฮ์
 ดังนั้นพวกเจ้าจะผินไปทางไหน ที่นั่นแหละคือพระพักตร์ของอัลลอฮ์”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 115)

ท่านกล่าวว่า : มันหมายถึง กิบลัตของอัลลอฮ์ (ทิศผินหน้า) นี้ไม่ได้แสดงว่าท่าน
 ได้ตีความหมายคุณลักษณะนี้เป็นอย่างอื่น แต่เพราะว่าบรรดาอุละมาอ์ได้อธิบายอายะฮ์นี้ด้วย
 ความหมายนี้โดยการเอาจากสาเหตุของการประทานอายะฮ์ลงมา ดังที่ได้รายงานจากมุญาฮิดและคน
 อื่น ๆ จากบรรดานักตัฟสีร์ (al-Baihaqi, 1990 : 76 ; al-Shūriy, 1995 : 13 ; al-Tabariy, 1997 :
 1/552-553)

4.4.3.8 ศัพท์อัลเกาะดัม

ความหมายของอัลเกาะดัม

“อัลเกาะดัม” เป็น คำภาษาอาหรับ แปลว่า เท้า “อัลเกาะดัม” ที่เป็นคุณลักษณะ
 ของมนุษย์นั้น คือ อวัยวะที่เป็นสัดส่วน แต่สำหรับอัลเกาะดัมหรือพระบาทของอัลลอฮ์นั้น เป็น
 คุณลักษณะหนึ่งของพระองค์ที่ท่านเราะฮ์ลุของพระองค์ได้แจ้งไว้ในหะดีษ มันไม่เหมือนกับสิ่งถูก
 สร้าง และไม่สามารถมโนภาพถึงวิธีการของมันได้

¹ อัลอัลบานีย์ กล่าวว่า เป็นหะดีษเศาะหี้หฺ (al-Albāniy, 1417 : 466)

หลักฐานศิฟัตอัลเกาะดัม

ท่านอะบูสุรอรเราะฮฺ ได้รายงานจากนบี ﷺ กล่าวว่า :

((اختصمت الجنة والنار إلى رحهما ، فقالت الجنة : يا رب ، ما لها لا يدخلها إلا ضعفاء الناس وسقطهم ؟ وقالت النار - يعني - أوثرت بالمتكبرين . فقال الله تعالى للجنة : أنت رحمتي ، وقال للنار : أنت عذابي أصيب بك من أشياء ، ولكل واحدة منكما ملؤها . قال : فأما الجنة فإن الله لا يظلم من خلقه أحدا ، وإنه ينشئ للنار من يشاء فيلقون فيها فتقول : هل من مزيد ؟ ثلاثا ، حتى يضع فيها قدمه فتمتلئ ، ويرد بعضها إلى بعض وتقول : قط ، قط ، قط))

(رواه البخاري ، 1997 : 7449)

ความว่า: “สวรรค์ และนรก ได้โต้เถียงต่อพระเจ้าของทั้งสอง สวรรค์ได้กล่าวว่า : โอ้ พระผู้เป็นเจ้า อะไรที่เกิดกับมัน มันไม่มีใครเข้าไป นอกจากบรรดาผู้อ่อนแอจากมนุษย์และผู้ถูกเหยียดหยามจากพวกเขา ? และนรกได้กล่าวว่า - มันหมายความว่า - ฉันได้ถูกคัดเลือก สำหรับบรรดาผู้ทงตน แล้วอัลลอฮฺ ﷻ ทรงกล่าวกับสวรรค์ว่า : เจ้าคือความเมตตาของฉัน และพระองค์ทรงกล่าวกับนรกว่า : เจ้า คือ ความทรมานของฉัน ฉันให้ประสพกับเจ้า กับผู้ที่ฉันปรารถนา และเจ้าทั้งสองจะเต็มด้วยมัน ท่านกล่าวว่า : ส่วนสวรรค์นั้น แท้จริงอัลลอฮฺจะไม่ทรงอธรรมกับคนใดคนหนึ่งจากสิ่งถูกสร้างของพระองค์ และแท้จริงพระองค์จะทรงให้เกิดขึ้นกับนรก กับผู้ที่พระองค์ทรงปรารถนา แล้วโยนพวกเขาใส่ในมัน แล้วมันกล่าวว่า : ยังมีเพิ่มอีกหรือ ? สามครั้งจนกว่าพระองค์จะวางพระบาทของพระองค์ ลงในมันแล้วมันเต็ม และส่วนหนึ่งของมันจะถูกดันอีกกับส่วนหนึ่ง แล้วมันกล่าวว่า นี่มันเพียงพอกับฉันแล้ว นี่มันเพียงพอกับฉันแล้ว นี่มันเพียงพอกับฉันแล้ว

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 7449)

คำบ่งชี้ของหะดีษเกี่ยวกับศิฟัตอัลเกาะดัมคือ คำที่ความว่า“พระบาทของพระองค์”

((قدمه)) นอกจากหะดีษข้างต้นยังมีอีกหะดีษอื่นที่กล่าวถึงศิฟัตอัลเกาะดัม

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อศิฟต์อัลเกาะดัม

อิมามอัชชาฟีอีย์ มีความศรัทธาว่า อัลลลอฮ์นั้นทรงมีพระบาทหรืออัลเกาะดัมตามที่ท่านเราะสูตของพระองค์ได้แจ้งไว้ในอัลหะดีษ โดยที่พระบาทของพระองค์นั้นคู่ควรและเหมาะสมกับความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ไม่เหมือนกับเท้าของสิ่งถูกบังเกิดทั้งปวง

ท่านกล่าวว่า : แท้จริงสำหรับพระองค์มีพระบาท ดังคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า :

(حتى يضع الرب فيها قدمه يعني جهنم)

ความว่า : “จนกว่าพระผู้อภิบาล ผู้เป็นเจ้าของจะวางพระบาทของพระองค์ลงในมัน หมายถึง นรก” (al-‘Aqīl, 1998 : 2/373)

ส่วนหะดีษที่ท่านนำมาอ้างเป็นหลักฐานนี้เป็นส่วนหนึ่งจากหะดีษอะบูสุรอยเราะฮ์ ที่ได้นำเสนอมาข้างต้น

ท่านอะนัส เป็น มาลิก ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((لا تزال جهنم تقول : هل من مزيد ، حتى يضع فيها رب العزة ،

تبارك وتعالى قدمه . فتقول : قط قط ، وعزتك . ويزوى بعضها إلى

بعض))

(رواه مسلم، 1996 : 2848)

ความว่า : “นรกนั้นยังคงกล่าวว่า ยังมีเพิ่มอีกหรือ จนกว่าพระเจ้าแห่งอำนาจ ผู้ทรงบริสุทธิ และทรงสูงส่งวางพระบาทของพระองค์ลงในมัน แล้วมันกล่าวว่า : นี่มันเพียงพอกับฉันแล้ว นี่มันเพียงพอกับฉันแล้ว ด้วยอำนาจของท่าน และส่วนหนึ่งของมันรวมเข้ากับอีกส่วนหนึ่ง

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 2848)

จากการอธิบายข้างต้นแสดงว่า อิมามอัชชาฟีอีย์ได้ยอมรับและศรัทธาต่อคุณลักษณะของอัลลลอฮ์ “อัลเกาะดัม” ตามความเป็นจริงที่เหมาะสมกับพระองค์ ไม่นำไปเปรียบเทียบกับหรือตีความเป็นอย่างอื่น ตามแนวทางของสะลัฟ

4.4.3.9 ศิพัตอฎุฎาะหัก

ความหมายของอฎุฎาะหัก

“อฎุฎาะหัก” เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า หัวเราะ “อฎุฎาะหัก” เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์ที่ท่านเราะสูลของพระองค์ได้แจ้งไว้ในอัลหะดีษ เป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมคู่ควรกับความสูงส่งและความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ไม่สามารถเปรียบเทียบกับสิ่งถูกสร้าง

หลักฐานของศิพัตอฎุฎาะหัก

ท่านอะบุนุรอยเราะฮะฮฺ ได้รายงานจาก ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ได้กล่าวว่า :

((يضحك الله إلى رجلين : يقتل أحد هما الآخر ، يدخلان الجنة يقاتل

هذا في سبيل الله فيقتل ثم يتوب الله على القاتل فيستشهد))

(رواه البخاري، 1997 : 2826)

ความว่า : “อัลลอฮ์ทรงหัวเราะกับชายสองคน ซึ่งทั้งสองต่างฆ่ากัน แล้วทั้งสองเข้าสวรรค์ เขาต่อสู้กันในหนทางของอัลลอฮ์ แล้วถูกฆ่าหลังจากนั้นอัลลอฮ์ทรงอภัยโทษต่อผู้สังหาร แล้วเขาเสียชีวิตในหนทางของพระเจ้า” (บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 2826)

คำบ่งชี้ของหะดีษเกี่ยวกับศิพัตอฎุฎาะหักคือ คำที่ความว่า “อัลลอฮ์ทรงหัวเราะ”

((يضحك الله))

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อศิพัตอฎุฎาะหัก

อิมามอัชชาฟีอีย์มีความศรัทธาว่า อฎุฎาะหัก เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์ตามที่ท่านเราะสูลของพระองค์ได้แจ้งไว้ในอัลหะดีษ โดยที่คุณลักษณะของพระองค์นั้นคู่ควรและเหมาะสมกับความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ไม่เหมือนกับการหัวเราะของสิ่งถูกบังเกิดทั้งปวง

ท่านอะบุนุรอยเราะฮะฮฺ ได้รายงานจากท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ได้กล่าวว่า :

((يضحك الله إلى رجلين : يقتل أحد هما الآخر ، يدخلان الجنة يقاتل

هذا في سبيل الله فيقتل ثم يتوب الله على القاتل فيستشهد))

(رواه البخاري، 1997 : 2826)

ความว่า : “อัลลอฮ์ทรงหัวเราะกับชายสองคน ซึ่งทั้งสองต่างฆ่ากัน แล้วทั้งสองเข้าสวรรค์ เขาต่อสู้กันในหนทางของอัลลอฮ์ แล้วถูกฆ่าหลังจากนั้นอัลลอฮ์ทรงอภัยโทษต่อผู้สังหาร แล้วเขาเสียชีวิตในหนทางของพระเจ้า” (บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 2826)

อิมามอัซซาฟีอี กล่าวว่า : “แท้จริงพระองค์ทรงหัวเราะกับบ่าวของพระองค์ผู้ศรัทธา ท่านนบี ﷺ กล่าวกับผู้ที่เกี่ยวข้องในหนทางของอัลลอฮ์ว่า : แท้จริงเขาได้พบอัลลอฮ์และพระองค์ทรงหัวเราะกับเขา” (Ibn Abi Ya‘lā, n.d. : 1/284 ; Abd al-Rahmān ibn Qāsim, n.d. : 4/182)

จากการอธิบายข้างต้นแสดงว่า อิมามอัซซาฟีอี ได้ยอมรับและศรัทธาต่อคุณลักษณะของอัลลอฮ์ “อัญญาะหัก” ตามความเป็นจริงที่เหมาะสมกับพระองค์ ไม่นำไปเปรียบเทียบหรือไม่ตีความหมายเป็นอย่างอื่น ตามแนวทางของสะลัฟ

4.4.3.10 ศัพท์อัลอะศอบิอฺ

ความหมายของอัลอะศอบิอฺ

“อัลอะศอบิอฺ” เป็นคำภาษาอาหรับ เป็นพหูพจน์ “อัลอิศบะอฺ” แปลว่า นิ้ว คำว่า “อัลอะศอบิอฺ” ที่เป็นคุณลักษณะของมนุษย์ คือ อวัยวะที่มีสัดส่วน แต่สำหรับอัลลอฮ์ คือ คุณลักษณะหนึ่งของพระองค์ที่มั่นคงอยู่กับอาตมัน ตามที่ปรากฏในอัลหะดีษ เป็นอัลอะศอบิอฺ ที่เหมาะสมคู่ควรกับความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ไม่สามารถเปรียบเทียบกับสิ่งถูกสร้าง

หลักฐานของศัพท์อัลอะศอบิอฺ

ท่านอับดุลลอฮ์ เป็น อัมรฺ เป็น อัลอาศ รายงานว่า ท่านได้ยื่นท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า :

((إن قلوب بني آدم كلها بين إصبعين من أصابع الرحمن كقلب واحد . يصرفه حيث يشاء " ثم قال رسول الله صلى الله عليه وسلم " اللهم مصرف القلوب صرف قلوبنا على طاعتك "))

(رواه مسلم ، 1996 : 2654)

ความว่า : “แท้จริงบรรดาหัวใจของบะนีอาดัม (ลูกหลานอาดัม) ทั้งหมดนั้นอยู่ระหว่างสองนิ้วจากบรรดานิ้วของพระเจ้าอัครเราะหฺมาน เหมือน กับหัวใจอันเดียว พระองค์ทรงแลกเปลี่ยนมันในเมื่อพระองค์ทรงปรารถนา” แล้วท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า “โอ้อัลลอฮ์ ผู้ทรงแลกเปลี่ยนบรรดาหัวใจ จงแลกเปลี่ยนบรรดาหัวใจของเราให้อยู่บนการภักดีต่อท่านเถิด”

(บันทึกโดย Muslim, 1996 : 2654)

คำบ่งชี้ของหะดีษเกี่ยวกับศิฟต์อัลอะศอบือคือ คำที่ความว่า“สองนิ้วจากบรรดานิ้วของพระเจ้าอรรเราะหฺมาน” ((إصبعين من أصابع الرحمن)) นอกจากหะดีษนี้ยังมีอีกหะดีษอื่นที่กล่าวถึงศิฟต์อัลอะศอบือ

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อศิฟต์อัลอะศอบือ

อิมามอัชชาฟีอีย์ มีความศรัทธาว่า อัลลอฮ์นั้นทรงมี นิ้ว หรือ อัลอะศอบือ ตามที่ท่านเราะฮฺลุลของพระองค์ได้ทรงแจ้งไว้ในอัลหะดีษ โดยที่อัลอะศอบือของพระองค์นั้นคู่ควรและเหมาะสมกับความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ไม่เหมือนกับนิ้วของสิ่งถูกบังเกิดทั้งปวง

ท่านอับดุลลอฮ์ เป็น มัสอูด رضي الله عنه กล่าวว่า :

((أن يهوديا جاء إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال : يا محمد ، إن الله يمسك السموات على إصبع ، والأرضين على إصبع ، والجبال على إصبع ، والشجر على إصبع ، والخلائق على إصبع ، ثم يقول : أنا الملك ، فضحك رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى بدت نواجذه ثم قرأ " وما قدروا الله حق قدره "))

(رواه البخاري، 1997 : 7414)

ความว่า : “มีชายยิวคนหนึ่งมาหาท่านนบี ﷺ แล้วเขากล่าวว่า : โอ้มุฮัมมัด แท้จริงอัลลอฮ์ทรงยึดบรรดาฟ้าไว้บนนิ้ว บรรดาพื้นดินบนนิ้ว บรรดาภูเขาบนนิ้ว ต้นไม้บนนิ้ว และมนุษย์บนนิ้ว แล้วพระองค์กล่าวว่า ข้าคือ ผู้ครอบครอง ท่านเราะฮฺลุลลอฮ์ ﷺ หัวเราะจนกระทั่งปรากฏฟันกรามของท่าน แล้วท่านอ่านอายะฮ์ มีความว่า : “และพวกเขา (พวกยิว) มิได้ให้ความยิ่งใหญ่แก่อัลลอฮ์ ตามควรแก่ความยิ่งใหญ่ของพระองค์”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 7414)

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้ยืนยันในเรื่องนี้ต่อไปว่า :

(ما من قلب إلا هو بين أصبعين من أصابع الرحمن عز وجل)

ความว่า : “ไม่มีหัวใจอันใดนอกจากมันจะอยู่ระหว่างสองนิ้วจากบรรดานิ้วของพระเจ้าอรรเราะหฺมาน พระเจ้าอยู่สูงส่งและเลิศยิ่ง”

(Ibn Abī Ya‘lā, n.d. : 1/284 ; Abd al-Rahmān ibn Qāsim, n.d. : 4/182)

ซึ่งท่านได้อ้างจากหะดีษมุสลิม ที่รายงานโดย อัลคุดลอสฺ เป็น อัมรฺ เป็น อัลอาศ ที่กล่าวมาข้างต้น

จากการอธิบายข้างต้นแสดงว่า อิมามอัชชาฟีอีซฺ ได้ยอมรับและศรัทธาต่อคุณลักษณะของอัลลอสฺ “อัลอะศอบิอฺ” ตามความเป็นจริงที่เหมาะสมกับพระองค์ไม่นำไปเปรียบเทียบหรือไม่ตีความหมายเป็นอย่างอื่น ตามแนวทางของสะลัฟ

4.4.3.11 ศิฟต์อัลอัยนุ

ความหมายของอัลอัยนุ

“อัลอัยนุ” เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า “ตา” สำหรับมนุษย์แล้วเป็นอวัยวะที่มีสัดส่วน ส่วนดวงเนตรที่เป็นคุณลักษณะของอัลลอสฺ ตามที่พระองค์ทรงแจ้งไว้ในอัลกุรอานหรือตามที่เราะสูลของพระองค์แจ้งไว้ในอัลหะดีษ คือ ความจริงตามความหมายของมัน ไม่เหมือนกับสิ่งที่ถูกบังเกิด

หลักฐานของศิฟต์อัลอัยนุ

อัลลอสฺ ﷺ ตรัสว่า :

﴿ وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي ﴾

(طه : 39)

ความว่า “และข้าก็ได้ให้ความรักจากข้าแก่เจ้า (มุซา) เพื่อเจ้าจะได้รับเลี้ยงดูภายใต้สายตาของข้า”

(กุอฮา : 39)

คำบ่งชี้ของอายะฮ์เกี่ยวกับศิฟต์อัลอัยนุคือ คำที่ความว่า “สายตาของข้า”

﴿ عَيْنِي ﴾ นอกจากอายะฮ์ข้างต้นยังมีอีกหลายอายะฮ์ที่กล่าวถึงศิฟต์อัลอัยนุ

ท่านอับดุลลอสฺ เป็น อุมร์ ได้รายงานจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า :

((إن الله لا يخفى عليكم إن الله ليس بأعور وأشار بيده إلى عينه وإن

المسيح الدجال أعور عين اليمنى كأن عينه عنبة طافية))

(رواه البخاري، 1997 : 7407، ومسلم، 1996 : 169)

ความว่า : “แท้จริงอัลลอสฺไม่มีปิดบังสำหรับพวกเจ้าแท้จริงแล้วอัลลอสฺนั้นดวงเนตรไม่บอด พร้อมท่านชี้ด้วยมือของท่านไปที่ดวงตาของท่าน

และแท้จริงอัลมะสีหุ อัคคัจญาล¹ ตาบอดข้างขวา ตาของเขาเหมือนลูก
องุ่นไร้แสง”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 7407 ; Muslim, 1996 : 169)

จากหลักฐานอัลกุรอานและอัลหะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่า “อัลอัยนุ” คือ
คุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮุ หมายถึง พระองค์มีดวงเนตรที่คู่ควรเหมาะสมกับความยิ่งใหญ่และ
เกียรติของพระองค์

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อศิฟต์อัลอัยนุ

อิมามอัชชาฟีอีย์ มีความเห็นว่า อัลลอฮุนั้นทรงมีดวงเนตร หรือ อัลอัยนุ ตามที่
พระองค์ทรงแจ้งไว้ในอัลกุรอานและตามที่เราะสูลของพระองค์ได้แจ้งไว้ในอัลหะดีษโดยที่ดวง
เนตรของพระองค์ คู่ควรและเหมาะสมกับความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ที่ไม่เหมือนกับดวงตาของสิ่ง
ถูกบังเกิดทั้งปวง

อัลลอฮุ **عَزَّ** ตรัสว่า :

﴿وَأَصْنَعُ الْفَلَكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾

(هود : 37)

ความว่า : “และเจ้าจงสร้างเรือภายใต้สายตาของเรา ตามคำบัญชาของ
เรา”

(ฮุด : 37)

อิมามอัชชาฟีอีย์ได้กล่าวยืนยันต่อไปถึงการศรัทธาของท่านต่อศิฟต์อัลอัยนุนว่า :

(وإنه ليس بأعور)

ความว่า : “และแท้จริงพระองค์นั้นดวงเนตรไม่บอด”

เมื่อได้พุดถึงคัจญาลท่านกล่าวว่า :

(إنه أعور وإن ربكم ليس بأعور)

ความว่า : “แท้จริงเขานั้นตาบอด แต่พระเจ้าของพวกเขาเจ้าดวงเนตรไม่
บอด” (Ibn Abī Ya‘lā, n.d. : 1/284)

ซึ่งท่านได้ชี้แนะไปที่หะดีษอัब्ดุลลอฮุ เป็น อุมัร ที่ได้เสนอมายังท่าน ด้วยเหตุนี้
จึงเห็นได้ว่า การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อศิฟต์อัลอัยนุ เหมือนการศรัทธาของสะลัฟคือไม่

¹ เขา คือ ผู้บ่อนทำลายจะปรากฏตัวก่อนวันสิ้นโลก

ปฏิเสธดวงเนตรของอัลลอฮ์ ตามที่พระองค์ได้แจ้งไว้ในอัลกุรอานและตามที่เราะสูตของพระองค์แจ้งไว้ในอัลหะดีษ แต่ยอมรับว่าดวงเนตรเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่เหมาะสมคู่ควรกับอัลลอฮ์ โดยไม่นำคุณลักษณะของพระองค์ไปเปรียบเทียบกับสิ่งถูกบังเกิดทั้งหลาย

4.4.3.12 ศิฟัตอรรูฮ์ยะฮ์

ความหมายของอรรูฮ์ยะฮ์

“อรรูฮ์ยะฮ์” เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า การเห็น ส่วนศิฟัตอรรูฮ์ยะฮ์ เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮ์ที่พระองค์แจ้งไว้ในอัลกุรอานคือ บรรดาศรัทธาชนสามารถที่จะมองเห็นพระองค์ในวันอาคิเราะฮ์ และการได้เห็นพระองค์นั้นถือว่าเป็นเกียรติอย่างยิ่ง (Ibn Abī al-‘Izz, 1984 : 189) ศรัทธาชนหรือมุอ์มินเท่านั้นที่จะได้รับความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ให้ได้เห็นพระองค์ แต่ก็ยังมีผู้ปฏิเสธ¹ การได้เห็นพระองค์ในวันอาคิเราะฮ์ อย่างไรก็ตามมีฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่สนับสนุนการได้เห็นพระองค์ในวันอาคิเราะฮ์เช่นกัน

หลักฐานของศิฟัตอรรูฮ์ยะฮ์

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า :

﴿ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ۖ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴾

(القيامة : 22-23)

ความว่า : “ในวันนั้น (วันสิ้นโลก) หลาย ๆ หน้าจะเบิกบาน จ้องมองไปยังพระเจ้าของมัน”

(อัลกียามะฮ์ : 22-23)

คำบ่งชี้ของอายะฮ์เกี่ยวกับศิฟัตอรรูฮ์ยะฮ์คือ คำที่ความว่า “จ้องมอง” ﴿ نَاظِرَةٌ ﴾

นอกจากอายะฮ์ข้างต้นยังมีอีกหลายอายะฮ์ที่กล่าวถึงศิฟัตอรรูฮ์ยะฮ์

ท่านญะรீร เป็น อับดุลลอฮ์ รานงานว่า :

((كنا جلوسا عند النبي صلى الله عليه وسلم إذ نظر إلى القمر ليلة البدر

قال " إنكم سترون ربكم كما ترون هذا القمر، لا تضامون في رؤيته"))

(رواه البخاري، 1997 : 7434)

ความว่า : “พวกเรา (เศาะหาบะฮ์) นั่งอยู่กับท่านนบี ﷺ เมื่อท่านมอง

ไปยังจันทร์เพ็ญ ท่านได้กล่าวว่า : พวกท่านจะได้เห็นพระเจ้าของพวกเขา

¹ คือ จากกลุ่มมูตะฮิดะฮ์ และญะฮีมียะฮ์ (Ibn Abī al-‘Izz , 1984 : 189)

ท่านเหมือนกับท่านได้เห็นดวงจันทร์ดวงนี้ ท่านทั้งหลายจะไม่ถูกบดบังในการเห็นพระองค์”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 7434)

จากหลักฐานอัลกุรอานและอัลหะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่า อรรูอัยะฮฺ เป็นคุณลักษณะหนึ่งของอัลลอฮฺที่ศรัทธาชนสามารถจะเห็นพระองค์ในวันอาคิเราะฮฺ

การศรัทธาของอิมามอัชชาฟีอีย์ต่อศิฟัตอรรูอัยะฮฺ

อิมามอัชชาฟีอีย์ มีความศรัทธาว่า ศรัทธาชนสามารถจะเห็นอัลลอฮฺในวันอาคิเราะฮฺตามที่พระองค์ได้ทรงแจ้งไว้ในอัลกุรอานและท่านได้ยืนยันในเรื่องนี้ด้วยคำตรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า :

﴿ كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّحَجُونَ ﴾

(المطففين : 15)

ความว่า : “มิใช่เช่นนั้นแท้จริงพวกเขาในวันนั้นจะถูกกั้นจากพระเจ้าของพวกเขา”

(อัลมุฏฟิฟีน : 15)

ท่านกล่าวว่า : เมื่อบรรดาผู้ปฏิเสธได้ถูกกีดกันด้วยการ โกรธ แสดงว่าบรรดาผู้ที่พระองค์ทรงรักจะได้เห็นพระองค์ด้วยการพอใจ

ท่านอะบูสุรอรเราะฮฺ รายงานว่า :

((أن الناس قالوا : يا رسول الله ، هل نرى ربنا يوم القيامة ؟ فقال

رسول الله صلى الله عليه وسلم : " هل تضارون في القمر ليلة البدر ؟ "

قالوا : لا ، يا رسول الله ، قال : " فهل تضارون في الشمس ليس دونها

سحاب ؟ " قالوا : لا ، يا رسول الله ، قال : " فإنكم ترونه كذلك "))

(رواه البخاري، 1997 : 7437)

ความว่า : “แท้จริงมีคนกล่าวว่า : โอ้ เราะฮฺลุลลอฮฺ เราจะได้เห็นพระเจ้าของเราในวันกิยามะฮฺ หรือ ? ท่านเราะฮฺลุลลอฮฺกล่าวว่า : พวกท่านปิดบังจากดวงจันทร์ ในคืนจันทร์เพ็ญหรือ ? พวกเขาตอบว่า : ไม่ โอ้ เราะฮฺลุลลอฮฺ ท่านกล่าวว่า : แล้วพวกท่านปิดบังจากพระอาทิตย์ที่ไม่

มีเมฆข้างหลังมันหรือ ? พวกเขาตอบว่า : ไม่ โอ้ เราะสูลลอสู
ท่านกล่าวว่า : แท้จริงพวกท่านจะได้เห็นพระองค์อย่างเช่นนั้น ”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy, 1997 : 7437)

ท่านสะอิด เป็น อะสัด กล่าวว่า ฉันได้กล่าวกับอิมามอัชชาฟีอีย์ว่า ท่านจะกล่าว
อย่างไรกับหะดีษร็อยะฮฺ ? ท่านได้ตอบกับฉันว่า โอ้ อิบนู อะสัด ฉันจะกำหนดเหมือนกัน ขณะที่
ฉันมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต หากหะดีษทั้งหมดถูกต้อง (เศาะหี้หฺ) มาจากท่านเราะสูล ﷺ แน่อนฉันจะ
กล่าวกับหะดีษถึงแม้ว่าหะดีษนั้นฉันยังไม่ได้รับ (al-Rāziy, 1993 : 111)

จากการอธิบายของอิมามอัชชาฟีอีย์ข้างต้นแสดงว่าท่านยอมรับว่าศรัทธาชน
สามารถที่จะเห็นอัลลอสูในวันอากิเราะฮฺตามที่พระองค์ทรงแจ้งไว้ในอัลกุรานและท่านเราะสูลของ
พระองค์แจ้งไว้ในหะดีษ เหมือนกับแนวทางของสะลัฟ โดยไม่ปฏิเสธและไม่ตีความเป็นความ
หมายอย่างอื่น

การอธิบายทั้งสิบสองศัฟต์เป็นการอธิบายหลักการยึดมั่นของอิมามอัชชาฟีอีย์ที่ได้
ปฏิบัติทั้งหลักการสี่ประการอย่างสมบูรณ์

Prince of Songkla University
Pattani Campus